

6 ברכות ח. **ויבולא**
פיליד"א peleda **מלוא את-חפירה**
"עד מלוא את-חפירה אחרק". דהיינו עד שפיכת
העפר האחרק על הקבר.

ברכות

7 ברכות ט: **כרתי**
פוריל"ש porels **כרשים (ירק מאכל)**

8 ברכות י: **גירר**
טראיני"ה traina **(הוא) גרר**
לעז הנמצא רק בכתב-יד אחד, וגם אינו מופיע
בדפוסי התלמוד שלנו, ויש לפקפק במקוריותו.

9 ברכות יג: **קבורת הזרוע**
ברדון bradon **חלק (של הזרוע)**
שהוא מלא בשר
אין קשר עם המלה הצרפתית bras "זרוע", אלא עם
המלה הגרמנית Braten "צלי בשר". ר' בלומהיים ב'
(ע' 130-131).

10 ברכות יח: **ברדא**
גלצ"א glace **קרח**

11 ברכות כב: **קילעא**
פורק"א porche **פרוודור**
מבנה הבולט החוצה, שבו פתח הבית.

12 ברכות כד. **טוחות**
אפלשטרידי"ש aplastrede **מכוסות טיח**
לשון נופל על לשון "טוחות", לומר שהגוף התחתון
חלק אצל הגשים כמו קיר, שכיסותו טיח. מלה זו לא
פוענחה בבלומהיים א' אלא בבלומהיים ב' (ע' 100-
101). ור' מילנו של לר (מס' 94).

13 ברכות כד. **גיהק**
רוטי"ר roter **לגהק**

14 ברכות כד. **סיהק**
בדייליי"ר badeilier [badaillier] **לפהק**

1 ברכות ד. **שליא**
וישטידור"א westedure
[vestedure] **לבוש, ובהשאלה —**
שליה
המלה הצרפתית מגלמת בעצמה את ההסבר של
רש"י.

2 ברכות ו. **חופיא**
פריי"ר freier **חיכון**
ר' מילנו של לר (מס' 479).

3 ברכות ו: **צוות**
שול"ץ solaz **שעשוע**
כלומר חברה, המונעת את האדם החי בתוכה
מלהשחעמם.

4 ברכות ז. **שורייקי**
טיי"ש tajes **כתמים**

5 ברכות ח. **אסכרא**
בו"ן מלנ"ט bon malant **פצע חמור**
מלה במלה: פצע טוב, ביטוי מפתיע, המופיע 9
פעמים בלעזים של פירוש רש"י על התלמוד, אך אין
לו עדות במקום אחר: אולי יש להבין את המלה "בון"
לא כמשמעות של "טוב", אלא כמשמעות
"אבעבועה" מלשון "בובק" ביוונית. ברם, לפי ד"ר
יוליוס פרייס Bon malan bei Raschi, in:
Festschrift zum 70. Geburtstag A. Berliner's,
Berlin, 1903, ע' 296-300. "טוב" הוא כאן לשון
מגי נהור. רפוס סונצינו גורס אישטראנגלמאני"ט
(קרי: אישטראנגלימינ"ט) estrangement (אסכרה).
שורדאי אינו מאת רש"י. ר' מילנו של לר (מס' 433).
ור' להלן מס' 1219.

"נענית" מלשון "מענה", ולא כפרשנים אחרים
הרואים במלה לשון "עניו". ר' מילנו של לוי (מס'
654).

פטיש 22 ברכות כח:
מעדר פ"ק pic

אסדא 23 ברכות כח:
צ"ף cep סד (שבו נעלו רגלי אסירים)
ר' מילנו של לוי (מס' 196) ור' להלן מס' 1794.

אסדא 24 ברכות כח:
רפסודה רי"ד red

אסדא 25 ברכות כח:
ולו"ס vlos רפסודה (בגרמנית)
אחרי שהביא רש"י את הלעז הצרפתי red, הוא
מוסיף: "ובלשון אשכנז ולו"ס". הכתיב בגרמנית של
היום: Floss.

צמר גפן 26 ברכות כח:
כותנה קוטון"ן coton
יש להעיר, שפירושה המקורי של המלה הארמית
"כותנא" הוא פשתן.

[גיחור] 27 ברכות לא:
אדמוני רו"ש ros

החלה 28 ברכות לב.
להטריד, "לנדנד" אנוי"ר anuiet
[enuiet]

אשתא דגרמי 29 ברכות לב.
מלוי"ד מיחושים (כלומר קדחת)
[maleveid] malweid
ר' מילנו של לוי (מס' 165).

זמית 30 ברכות לו.
מי-מלח של שלמויר"א salmuire
שימורים ר' מילנו של לוי (מס' 721).

נחעטש 15 ברכות כד.
להחעטש אישטירנודי"ר esternuder

גיהק 16 ברכות כד.
להתמתח אישטינדייליי"ר
[estendeillier] estendeilier
מציר רק בדפוס סונצינו (מהדורה ב', רע"א בערך)
בצורת אשטריליי"ר (צ"ל אישטריליי"ר estrelier).
שהיא דאי שיבוש.

[סנטר] 17 ברכות כד:
סנטר מינטון"ן menton

ירקון 18 ברכות כה.
צהבת ילונציא"ה jalencie
יש דמיון-צלילים רב בין המלה "צהבת" בצרפתית
עתיקה (ילונציא"ה) ובין המלה, ממוצא שונה לגמרי,
המציינת "קנאות" jalosie ילושיא"ה); הנחה נועזת
למדאי חתיה, שרש"י התכוון לרמז על הקשר בין
מחלת ה"ירקון" ובין הקנאה, הגורמת לאדם, שפניו
"מוריקות", צורה שונה של הלעז גלניצ"א
(=ילניצ"א galnice) מופיעה בדפוס סונצינו. חזק
מצורה זו אין בשום מקור (אף לא במס' 741 להלן)
האות צד"י המחקשט, ובמקומה, בכל כתבי-היד,
האות סמ"ך. שרש"י נמנע שיטתית מלהשתמש בה;
ר' מילנו של לוי (מס' 519).

קרום 19 ברכות כה.
אריג, קרום טייל"א teile
ר' מילנו של לוי (מס' 1756).

עששית 20 ברכות כה:
לנטירנ"א קופסה של זכוכית
(המשמשת בדרך-
כלל להגן על להבה
של נר)

נענית לך 21 ברכות כח.
שורפרלידי"ן sorparlediz דיבור-יתר
חסר בדפוסי התלמוד שלנו. כפי הנראה רש"י מפרש

40 ברכות לט. שיבתא
אנני"ד aneid שִׁבְתָּ (צמח רחני)
ר' בלונדהיים פ' (ע' 91-94), המצביע על ערבוב
התחומים בין שני מיני צמחים קרובים זה לזה,
בצרפתית של היום aneth-1 anis.

41 ברכות ב. אסכרה
בו"ן מלנ"ט bon malant פצע חמור
ראה לעיל מס' 5.

42 ברכות מ. קצח
נייל"א [neele] nicle קצח (צמח)

43 ברכות מ: הקרים
בוטי"ר boter להתעבות (יין המתקלקל)

44 ברכות מ: שיתין
פרונילי"ש prunes פירות שזיף-הבר
לעז זה אינו נמצא בדפוסי החלמוד, אלא ב"עיקר
החלמוד", כ"י של ר' אברהם זכות, המביאו בשם
רש"י, אבל עדותו מפוקפקת.

45 ברכות מ: טולשי
קורמי"ש cormes פירות העוזר
ראה להלן מס' 166.

46 ברכות מא: פת שנלושה עם תבלין
אובלידי"ש obledes אפיפיות, "נפלים"

47 ברכות מב. לחמניות
אובלידי"ש obledes אפיפיות, "נפלים"

48 ברכות מב. ריסתנא
אמינישטרישו"ן amenestrison
[amenestraison]

ראה להלן מס' 62: כפי הנראה הגרסה הנכונה גם כאן
היא "דיסחנא", ור' בלונדהיים ב' (ע' 85), והגורס
amenestraison: לנו נראה יותר, לפי הגרסאות

31 ברכות לו: המלתא
ליטוארי"א דייסה לתרופה, העשריה
|letuarie| letuárie מעשבים ממוחקים

בפירוש רש"י על "חביץ קדרה", מדובר במאכל
העשוי מקמח, מדבש ומשמן "וקרו ליה אברושד"י
(נ"א: אברוש"ך)". אין זה לעז צרפתי, אלא מלה
פרסית - שאולי יש לה איזה קשר עם המלה היוונית
"אמברוסיה" (מטעם האלים). ר' דקדוקי סופרים,
אות ל'.

32 ברכות לו. אורז
מי"ל mil מה שאנו מכנים "אורז" לא היה ידוע בימי רש"י
בצרפת, או בכל אופן לא היה בשימוש.

33 ברכות לו. דוחן
פני"ץ paniz

34 ברכות לו: חביצא
שלקי"ק תבשיל המתבשל
salchich [] בתוך סיר ובו פירורי
לחם ועוד

לא פורענה ע"י בלונדהיים. אולי: נקיץ (salsice)
שלשיצ"א) או רוטב מלוח (salcis שלצי"ש).
בניירות, שהשאיר בלונדהיים בעזבונו, הוא מביא את
המלה salaic (=שלייא"ה ?salcie), כמין מאפה
מלוח. ור' גם להלן מס' 2018.

35 ברכות לט. דורמסקין
אדרילצי"ש adrelces מלוח (שיח בר)
ר' בלונדהיים ב' (ע' 53-54).

36-37 ברכות לט. דורמסקין
פרוני"ש prunes שזיפים

38 ברכות לט. פרגיות
פידרד"ץ perdriz גולות

39 ברכות לט. פרימינה
מינושי"ר menusier לקצץ

לא פענחו בלומדיהים. אני מביא, כהנחה בלבד, את האפשרות של מלה הנגזרת מהסופער "wedeler" ללדת (עגל), שחיה משמעותה "איברי הלידה" של הפרה. לוי מביא במילונו (מס' 786) את ההשערה וידיליא"ה vedilie (חוט הטבור), אותה מלה כמו wedile (קנוקנת), ר' להלן מס' 67 ועוד.

שלפנינו, amenestrison או amenestreison (אמינישטרישון).

49 ברכות מג. מושק
מושג"א musge [musgue]
ר' להלן מס' 541.

יותרת הכבד 59 ברכות מד:
סרעפת איברי"ש ebres
(ר' להלן מס' 2084).

49א ברכות מג: סמלק
יסמין

אסימן 60 ברכות מז:
עשת, גולם (חתיכת פלדון"ן fladon
מ ת כ ת, ל פ נ י
שהוטבעה בה צורת
מטבע)

"בלשון ישמאעל".

50 ברכות מג: חלפי דימא
אישפי"ג espig אוזבין

51 ברכות מג: סיגלי
וילי"ש wioles [violes] סגלים, סיגליות

קוריישי 61 ברכות נ:
פרישון"ן poison שיקוי, משקה לרפואה
בצרפתית של היום, לפי גזירה מהלטינית:
potion. המלה הנגזרת לפי ההתפתחות הטבעית של
הלשון, poison כדלעיל, נחייחודה למוכן "רעל".

52 ברכות מג: חבושין
קודינ"ן codoinz חבושים (פירות)

דיסתנא 62 ברכות נ:
מנה, משאט אימינישטרישון"ן
amenestrison [amenestraison]
ר' לעיל מס' 48.

53 ברכות מג: פנתא
אינפניני"א enpeinie פנת (העור העלין
של הנעל) [enpeigne]

חי 63 ברכות נא:
פריש"ק fresc טרי, שרק עכשיו נמוג

54 ברכות מג: גילדא
טוליה sole שול"א

אוזן 64 ברכות נב:
אנש"א anse אוזן, ידיה (של כלי)
ר' בלומדיהים ב' (ע' 96).

55 ברכות מד: טריה
טונינ"א tonine טונה

עששית 65 ברכות נג:
לנטירנ"א lanterne מנורה (גר שבחוך
קופסה של זכוכית)
ר' לעיל מס' 20.

56 ברכות מד: בריכות
קובדי"ש covedes רגירות
ר' מילונו של לוי (מס' 254).

57 ברכות מד: סיטין
פוליו"ל polioli סוג של נענה

58 ברכות מד: הרת
וידילור"א wedelure [] רחם (של חיה)

גודגדניות דוברכנים	75 ברכות נז: ציריש"ש cerises	66 ברכות נז: קֵיבִילִי"א cheville [cheville] (קרטוליה) קרטול קרטול
עטוש להחעטש	76 ברכות נז: אישטירנדח"ר esternuder	67 ברכות נה: וידילי"ש wediles [vedilles] לחלי גפנים קנוקנות ר' להלן מס' 627.
חרדין סלק	77 ברכות נז: בלי"ץ blez (bliz) ר' בלומהיים ב' (ע' 128-127).	68 ברכות נז: מישיליר"ש meselers (שיניים) טחנות [maisseles]
סיסין סוג של נענה	78 ברכות נז: פוליו"ל poliol	מסיכות, שאין מוכנות לי, רשם כאן בלומהיים צורה בלי "ז": maisseles בסמן שאלה. מאחר שברוב כתבי-היד (גם במס' 2319 ומס' 2322) יש ר"ש, איני רואה למה לא צירף את 673 אל 672 maisselers. לגבי הכתיב בגרסת בלומהיים, ראה במבוא.
הרת וידילור"א [] wedelure (של חיה)	79 ברכות נז: ר' לעיל מס' 58.	
יותרת הכבד סרעפת	80 ברכות נז: איברי"ש ebres ר' להלן מס' 2084.	69 ברכות נז: מרטרינ"א martrine סמור, דלק ר' להלן מס' 218. ברש"י על ישעיהו (י"ג, כ"א ול"ד, י"ד) מרטרינ"ש לעזו את "צייס".
בהקנים לינטילוז"ש lentilos מנומש בכעין עדשים [lentillos]	81 ברכות נח: לעז זה נמצא רק בדפוס החלמוד, שיצא בספרד בסביבות רמ"ה, והיא מלה ספרדית, שבאה במקום המלה הצרפתית, או שהוכנסה בזמן מאוחר; גם הנוסח של המלה המתורגמת - כנמטא, כומט - מעורר ספקות.	70 ברכות נז: פשו"ר fosoir [fossoir] מכוש ר' מילונו של לר' (מס' 474).
גיתור אדמוני	82 ברכות נח: רו"ש ros	71 ברכות נז: דולידוריר"א doledoire פסל מעצר (מעין גרזן)
הדרניקוס וירואו"ש weruos יבלות [verruos]	83 ברכות נח: לעז זה נמצא רק בדפוס החלמוד, שיצא בספרד בסביבות רמ"ה, והיא מלה ספרדית, שבאה במקום המלה הצרפתית, או שהוכנסה בזמן מאוחר; גם הנוסח של המלה המתורגמת - כנמטא, כומט - מעורר ספקות.	72 ברכות נז: קריא לילית יבנ"ץ javanz ר' מילונו של לר' (מס' 516).
(כ) נמטא מקורזל	84 ברכות נח: קרשפ"ו cresco לעז זה נמצא רק בדפוס החלמוד, שיצא בספרד בסביבות רמ"ה, והיא מלה ספרדית, שבאה במקום המלה הצרפתית, או שהוכנסה בזמן מאוחר; גם הנוסח של המלה המתורגמת - כנמטא, כומט - מעורר ספקות.	73 ברכות נז: קפופא קוס (עוף לילי) צואיט"א quete ר' להלן מס' 218.
		74 ברכות נז: קורפרא חפרפרת טלפ"א talpe ר' מילונו של לר' (מס' 760).

- 85 ברכות נח: פתוי ראש
פילטרי"ר feltret | לרפד, לדבק (כפי שמדובקים נימי הלךד)
- 86 ברכות נח: קפוף
ולטור"ר [volutur] | עזנייה
- 87 ברכות נט: גזיז
גלצונ"ש glaçons | חתיכות קד.
- 88 ברכות נט: זעפא
טורביי"ל torbeil | נחשול (סופת-נחשול)
ר מילונ של לר (מס' 774).
- 89 ברכות נט: ברקא
אישלוד"א esloide | ברק
ר מילונ של לר (מס' 56).
- 90 ברכות נט: גיחור
רו"ש ros | אדמוני
- 91 ברכות ס: שרטון
לימו"ן limon | טיט, בוך
- 92 ברכות סב: שריף
הומי"ר humer | לגמא (לבלוע מתוך שאיפה)
ר בלונדהיים פי' (ע' 86-87).
- 93 ברכות סב: אסטמא
אצי"ר acier | פלדה
ר בלונדהיים בי' (ע' 47-49). מסתבר, שצריך להבין: כפי שהפיכת הברזל לפלדה מועילה לו... אם מעדיפים לא להשלים את המשפט בדברים, שאינם כתובים בפירוש, אולי אפשר להציע את הקריאה אאצי"ר aacier (פועל במשמעות "להפוך לפלדה").
- 94 ברכות סב: נחר
טושי"ר [tosser] | להשתעל
- 95 ברכות סב: (כרכשיה) כרכשא
טבחיא"ה tabahie | פי-הטבעת
אין זו מלה צרפתית. כי בצרפתית אין חרית, אלא מלה ממוצא ערבי. הקשורה אולי עם השורש "טבח, מטבח". שמשמעותה הראשונה הייתה "מעי ממולא": ייתכן, שלפנינו מלה, שהייתה בשימוש רק בקרב היהודים. ששאלו אותה מאחיהם בפרובנס ובספרד. ר מילונ של לר (מס' 754).
- 96 ברכות סב: קפנדיא
טריי"א [trieje] | קיצור-דרך
- 97 ברכות סג: מחטא דחלמיותא
ברושדי"ר של גנביי"ש | רקמה של
brodsder (de) ganbeis | מקטון מרופד
[brodsder (de) ganbais]
- אח ה-ganbeis היו לובשים מתחת לשדין כדי להגן על הגוף מכובד המתכת: לכן קשה למצוא באומנות של ימי הביניים חמונות המתארות לבוש זה, שמהן היו יכולים ללמוד, מה טיב רקמה מיוחדת זו. אולי אפשר לשער, שלשם אזורי הבגד המרופד, היו רוקמים בו ללאות רחבות מעין תחרים - כפי שבתקופה מאוחרת יותר היו המקטורנים חלולים חלולים בחורים גאומטריים המכונים crevés (מפוצצים) - ומלאכת הרוקמה, ככל שהיא מרחיבה - קלה יותר. או שהיו מעטרים בגד תחתון זה בשורות פשוטות וישרות.

שבת

- 98 שבת ג: מורסא
קירטור"א cuiture | כורייה (פצע מזהם)

הכונה ל-u חצי-עיצורית, ועד המאה ה-1 לא הבחינו בכתיבה בשפות אירופה בין u לבין v.

108 שבת יא: קיסם
סרגל |vire| wire

109 שבת יא: סורק
כובסים (הדורכים או
ה ל ו ח צ י מ א ו
החובטים כבר כדי
לאשפרו)

110 שבת יא: קוצים
קרדונ"ש chardons פירות של קרדה
הקרדה היא אחד הקוצים השכיחים ביותר בצרפת,
ולפעמים משתמשים בשמה כדי להצביע על קוצים
סחם.

111 שבת יב: אפיקטורזין
וומיט"א vomite| womite סם הקאה
ר מילונ של לר (מס' 831).

112 שבת יג: סינר
חגורה porceint
ר מילונ של לר (מס' 659/660).

113 שבת טז: ריתכן
לרתך solder
ר מילונ של לר (מס' 743).

114 שבת טז: אדמה
קרייד"א creide גיר
הלעז חסר בדפוסי החלמוד שלנו, אחרי "כלי אדמה".

115 שבת יז: כרשינין
ויצי"ש weces בקיה
[veces] (צמח ממשפחת הקטניות)
הלעז ברבים, על דרך פולים או ערשים. ר' בלנדהיים
י ב' (ע' 171-170).

99 שבת ו. קנפני"א chanpánic מישור, שדה פתוח,
[chanpagne] איזור של שדות
ר מילונ של לר (מס' 209).

100 שבת ו. היזמי
רונצ"א ronce קרן
ר מילונ של לר (מס' 187).

101 שבת ו. היגי
איגלינטי"ר eglentier עץ ורד-הבר
[aiglentier]
ר בלנדהיים ב' (ע' 62-63) ומילונ של לר (מס'
179) והשוה להלן מס' 1825.

102 שבת ח: רקק
גרביל"א gravele חול, חצץ
(שנחערכו בהם מים)

ר מילונ של לר (מס' 499).

103 שבת ט: יתעלפה
פשמ"ר pasmer להחעלף
ר מילונ של לר (מס' 784).

104 שבת ט: יקשור בין כתפיו
ריברצי"ר rebracier להפשיל את
השרוולים

105 שבת י. פחמקי
קלצונ"ש chalçons נעלי-בד
ר מילונ של לר (מס' 204).

106 שבת י. פכר
טרצי"ר trecier לשלב (מלה במלה:
לקלוע)

107 שבת י. לודים
קיניליב"ש cheneleus כנענים
[cheneleus]
בלנדהיים קובע את ההצחק cheneleus: בכל אופן

רש"י מקשר עם המלה pelege הצרפתית את המלה
התלמודית "פילגוס" (ובעירובין מא: את הפועל
"הפליגה") הנראית מאותו מוצא. במילונים מוצאים
רק את הצורה pelaigne (כפי הנראה בהשפעת
peregrinus "צליין"), אך בפרובנסאלית יש pelec.
אולי צריך להטעים pelege (ספרדית: piélagio).

123 שבת יט: חררה
טורטי"ל tortel עוגה עגולה

124 שבת יט: יקרמו
קרושטי"ר croster ל ק ר ו ס (מדובר
בשכבה החיצונית
של הלחם)

125 שבת כ: מגריפה
די"ל [vadil] wadil יעה, סרדה
ראה להלן מס' 1093.

126 שבת כ: עץ יחיד
צוקי"ש coches דמי-עץ
בצרפתית של היום: souches.

127 שבת כ: גבבא
אישטובל"א estoble קש (הנשאר עומד
בשדה אחרי הקציר)

128 שבת כ: קש
איטריי"ם estreim קש (בעיקר המשמש
למרבץ הבהמות) [estraim]
ר מילונו של לוי (מס' 435), שם יש לחקן את
הכותרת ל-estrain או estrain.

129 שבת כ: זאזא
טחב מולש"א molse

116 שבת יז: אונין
רישטי"ש ristest אגודות פשתן
ר בלומהיים ב' (ע' 168).

117 שבת יח: דה"מ גפרית
ניאליי"ר neeler לגפר (לגלף את
המתכת באמצעות גפרית)

118 שבת יח: קילור
לחי"א luzie משחה לעץ חולה
אולי יש להטעים luzie. אולם, מאחר שאין כל עדות
למלה הזאת חוץ מלעז רש"י, וגם מקורה לא ברור
כל צורכו, אין מקום להכריע.

119 שבת יח: לחי
אי"ם aim חכה
ליחר דיוק: הקרס שבקצה החכה. ר בלומהיים ב' (ע'
68-70) ומילונו של לוי (מס' 69).

120 שבת יח: עססיות
טוברי"ש tuvres [] כמהים
לא פעמנו בלומהיים. נמצא רק בכתב-יד אחד ולא
בדפוסים התלמוד שלנו. דאי חוספת מאחרת. עם זאת
המלה מעניינת מאוד. (1) מבחינת צורתה, אם הנחתנו
גכונה (הוספנו ר"ו לגרסה שבכתב-היד: טבר"ש), יש
לפנינו השלב הקדום של המלה הצרפתית truffe,
שהבלשנים קבעו מכבר שמוצאה מהלטינית tuber
דרך הצורה tufre. (2) מבחינת חוכנה: אין הכרח,
שהיה אלה דווקא "כמהים" ("שמרקעים"), אלא
יכול להיות גם ירק אחר עגלגל הטמון באדמה, שכן
למשמעות המלה היו גלגולים רבים.

121 שבת יח: תורמסין
בלי"ץ blez (bliz) סלק
הלעז מצוי רק בשני כתבי-יד, ואף שם בצורה מעוותת
(כלי"ן), והוא חסר בדפוסים התלמוד שלנו.

122 שבת יט: פילגוס (אמצעיתו של ים)
פיליג"א [pelegue] pelege לב ים

- 130 שבת כ: קרפיר charpir
ל נ ע ר (ס י ב מהשכנים), לפורר (סיב או אריג לחוטיו)
- ר בלונדהיים ב' (ע' 146-147) ומלותו של לוי (מס' 200).
- 131 שבת כ: פולציל folcel
גושקרא פסולת של משי גולמי (ה ע ש ו י מהחלק החיצוני של הגולם)
- 132 שבת כ: שיריקן
ייד"ש jieds (jeds) שאריות [של משי] (מה שזורקים = jeter) [לזרוק]
- לא פענחו בלונדהיים. הפתרון המוצע כאן נראה הולם מאוד, חוץ מהאות d, כי הצדדיות האחרות כולן ב-ג, וכך מסתבר גם מחוקי הלשון. אולי יש כאן תוסעה מקומית ("במקומנו").
- 133 שבת כ: שברא
אורטיא"ה ortie סרפד
- 134 שבת כ: עיטרן
דיהי"ט dehet
מלה צ'כית, הנמצאת בהגהות הב"ח ("דוהייט"!) בלשון כנען". ומובן, שהוא מייחס אותה בטעות לרש"י.
- 135 שבת כא. נר
קריושו"ל croisol
מעניין לציין את הפלגותה בין הבלשנים על מוצא המלה הצרפתית. לפי אלה נגזרה מהמלה "צלב" (croix) על שם צורת המנורה, ולפי אלה מהמלה "ור" (croc), כי אפשר לתלות את המנורה בחקירה ובקיר על-ידי הו שבה. מסתבר שרש"י, המזכיר את המלה לעתים קרובות, לא קשר אותה עם הצלב. ר' מילונו של לוי (מס' 267).
- 136 שבת כא. צמר גפן
קוטון"ן cotton
ראה לעיל מס' 26.
- 137 שבת כא. מסכסכת
אינמשלי"ר enmesler
לסכך, לבלבל
- 138 שבת כא. מסכסכת
ברואיש"ט broist
הכוונה, כפי הנראה, לשרפה חיצונית בלבד, והלהבה, הקופצת מסביב לפתילה, משולה לאש בתהליך הצליה.
- 139 שבת כא. מהותך
פונדוד"ר fondud
מומס, מותך
- 140 שבת כא. גץ
אישטינציל"א estencele
ניצוץ
- 141 שבת כב. קרמים
אוברי"ץ ovrez
מעשה אורג בעבודות מחט
- 142 שבת כב: נרות
לוצי"ש loces
אורות
לכאורה בא רש"י להבדיל בין "נר" שלמעלה (מס' 135), שהוא כלי קיבול, לבין "נר" זה, שהוא החומר הדולק עצמו והאור המופק ממנו. אלא שאי-אפשר לקיים פירוש זה, אם גרסת ספרנו נכונה: "נרות של זהב, שנותנין לחוכן שמן ופתילה".
- 143 שבת כג. עששית
לנפ"א lanpe
בית-מנורה של זכוכית
יש מקום לעיין, למה רש"י מתרגם "עששית" פעמיים lanpe (כאן ולהלן מס' 171) ושלוש פעמים lanterne (לעיל מס' 20, 65, ולהלן מס' 939) ומה ההבדל בין שני המונחים. ובפרט שגם כאן כמה כתבי-יד והדפוסים גורסים "לנטינ"א".

154 שבת לב. ארנא
יפרייט"א jafreite ארן

כך קבע בלונדהיים את צורת המלה בצרפתית עתיקה ותרנומה. המלה אינה מופיעה במילונים. מוצאה מההולנדית schaprade, ולפי המקורות, שהביא בלונדהיים בניירותיו, משמעותה המדויקת: "מעין קיטון הנסגר בשמשה גדולה, שבה מצניעים חפצי-חן". וראה להלן מס' 155.

155 שבת לב. ארנא
מישטיי"ר mestier מונק, קיטון לשמירת דברי-אוכל וכלי-בית

"בלשוננו", דהיינו בלשון המדוברת במקומו של רש"י, אצל היהודים בלבד או גם אצל הגויים, בניגוד למלה הקודמת, במס' 154, שהיא סתם צרפתית. בלונדהיים מתרגם בפשטות "ארן".

156 שבת לג. תפוח
שייני"ש seines | | מוגלה

לא פענוו בלונדהיים, והוא מתרגמו כך: "מחלה (הידרוקן?). שבה העור מתנפח על הבשר וביניהם מים נקורים. כך שהמקום הפגוע נעשה רך ודומה לזוכית". "שייני"ש" (לטינית sanies) היא הגרסה של הדפוסים, אבל גרסת כתבי-היד שונה בהרבה, והיא נקראת בערך פונדו"ש fondus "נמסים" (?).

157 שבת לג. אסכרה
בו"ן מלנ"ט bon malant פצע חמור
ראה לעיל מס' 5.

158 שבת לה. קש
איסטריי"ם [estrain] estreim קש
ראה לעיל מס' 128.

159 שבת לה: אדאני
מלו"א [malve] malve חלמית
(צמח בר)

בלונדהיים (פ' ע' CX) סובר, שבחירת התרגום הלועזי הושפעה מהדמיון עם השם העברי "מלוח".

144 שבת כג. שרף
גומ"א gome שרף (של אילן)
ראה להלן מס' 357.

145 שבת כג. קטף
פרונליי"ר prunclier עץ שזיף-בר

146 שבת כו. סולמא דצור
פוי"ר pui רמה
מלטינית podium: משמש היום בצרפתית בשמות הרים כגון: Puy-de Dôme.

147 שבת כח. שזורין
ריטור"ש retors מפותלים

148 שבת כט. רעפים
טיולי"ש tiules רעפים

149 שבת כט: מנוד
קיביל"א chevile | cheville | יחד, וו, וז

150 שבת כט: נר
קרוישו"ל croisol מנורה
ראה לעיל מס' 135. כאן בלי ספק בא רש"י להבדיל בין "המכבה את הנר", כלומר את הלהבה, ובין "כחם על הנר" כלומר על המנורה, שהוא רוצה למנוע אותה מלהתקלקל.

151 שבת ל: צוות
שול"ץ solaz ששעשוע
ראה לעיל מס' 3.

152 שבת לא. סגלגלות
בישלונק"ש besloncs מוארכים
יתר על המידה

153 שבת לב. מחטרא
בטידור"א batedure הכאה
ר מילתו של לור (מס' 155).

קוליים האיספנין
טונה
167 שבת לט.
טונינ"א tonine

אלונטית
מגבת
168 שבת מ:
טיל"א tewale |tevale|

מצרף
לרתך
169 שבת מא:
שולדי"ר solder
ראה לעיל מס' 113.

ארוכות
יצולים
170 שבת מג.
לימונ"ש limons
מוטות אורך בעגלה. במחרשה וכו'; כאן במשה של
פרקים.

עששית
לנפ"א lanpe
171 שבות מד.
בית-מנורה של זכוכית

מוכני
גלגל
172 שבת מד:
רוד"א rode
חסר בדפוסים. שם יתן פירוש עברי במקום התרגום
הצרפתי.

קרמים
מעשה אורג
173 שבת מה.
אוברי"ץ ovrez
בעבודות מחט

אפרסקין
אפרסקים
174 שבת מה.
פירשקי"ש persches
אוחה מלה כמו בעברית: בצרפתית של היום: pêches.

חבושין
חבושים (פירות)
175 שבת מה.
קדוינ"ץ codoinz

חידקי
חריצים
176 שבת מו.
קרינ"ש crens
ר' מילונ של לר' (מס' 256).

המסס
צניפני"ל cenpeil
ה מ ס ס, ה ק י ב ה
השלישית של מעלי-
הגירה

במלה. שמשמעותה לפי מקורה הלטיני "מאה
קרומים". רואים חוקרי הלשון מונח מיוחד לשפת
היהודים בצרפת. אך אין למהר ולהסיק מסקנות מכך.
שהמלה מצויה רק בכתבי היהודים. כי בזמן ההוא
היקפה ותחומיה של ספרות הגויים בצרפתית היו
מצומצמים ביותר. ומלה, שאינה מצויה בה, אין זה
מוכיח עליה. שלא הייתה קיימת כלשון. לפי גרסאות
אחרות בכתבי-היד. וגם לפי מקורות חיצוניים. אולי
יש לקרוא צינפני"ל cenfoil. ואז יהיה פירוש המלה
"מאה עלים".

כרס
פנצ"א pance
161 שבת לו.
בטן
כאן בהוראה מיוחדת של החלק הראשון בקיבה
מעלי-הגירה.

עוצי (בית הכסות)
דובלון"ן doblon
162 שבת לו.
פימה, קפל של שומן
בטעות נדפס הלעז במהדורות המקובלות בלי
מראות. ר' מילונ של לר' (מס' 490)

גבבא
קש
163 שבת לו:
אישטובל"א estoble
ראה לעיל מס' 127.

נעורת
ארישטי"ש arestes
164 שבת לו.
פסולת של פשחן
ר' בלונדהיים ב' (ע' 108-110) ומילונ של לר' (מס'
200).

מצטמק
רשטריינ"ס restreint
165 שבת לו:
מצטמצם מתכווץ.

עוזרין
קורמי"ש cormes
166 שבת לח.
פירות העוזרין
(שיח בר)
ברוב הדפוסים הגרסה "עוזרין". אבל מסתבר, שאינה
נכונה.

קסדור 184 שבת מט.
מינישטרי"ל menestrel פקיד, שוטר

הפתק 184 א שבת נ.
ט"ש tas ערמה

גרחקן 185 שבת נ.
אלו"ם alum צריך (אלום)
מלח גבישי המורכב בעיקר מגפרית האשלגן ומגפרת
החמר, ובימי הביניים היו משתמשים בו שימושים
רבים. ר' בלונדהיים ב' (ע' 81-82).

186 שבת נ: כוספא דיסמין
סנבק"ו sanbaco שמן ריחני המופק
מפסולת של יסמין
(=שומשום?)

זו מלה איטלקית; היא מופיעה רק בכתב-יד אחד.
וברור, שאינה מפירושו של רש"י, ובפרט שאין רש"י
משמש באות סמ"ך בכתובת הלעזים.

187 שבת נ: סגלי
ויאול"א [viole] wiole סגל, סיגלית
(פרח)

188 שבת נ: לפצור
בליציי"ר blecier לחבוט, לטפח
בצרפית של היום המלה blesser משמשת רק במובן
הרגיל של "לפצור", לגרום פצע לבעלי-חיים. וע'
ב"אגלי טל" (מלאכת דש, כו, ר), שלא מדובר
בסחיטה ממש.

189 שבת נא. גלופקרא
קו"ט cot שמלה, כוחונת (הבגד
העיקרי של גבר
ו א י ש ב י מ י-
הביניים)

הצורה השכיחה היא cote (cotte), ממין נקבה; כאן,
כפי הנראה, צורה אחרת ממין זכר, שהיא חריגה, אף
כי היא מתועדת (השווה למשל את המלה surcot,
"לבוש עליון", ממין זכר).

177 שבת מז. קשת
ארבלישט"א arbaleste בליסטרה
קשת משוכללת, המוחזקת על כן, מיתרה מחזק בדף-
עץ ופותלת באמצעות קפיץ. ר' בלונדהיים ב' (ע'
103-105). המלה העברית המלה הצרפתית
מושאלות מאותה מלה לטינית arcuballista.

178 שבת מז: יתדות
קרינ"ץ coinz טריזים

179 שבת מז: גללניטא
טורנידי"ץ tornediz [מיטה] מסתובבת,
מחקפלת

180 שבת מח. לבדין
פילטרי"ש feltres לבדים (מצעים
של לָבֵד)

181 שבת מח: רחיטני
פלייני"א [plaine] pleine מקצועה
בלונדהיים גורס plaine, וכן המילונים לצרפתית
עתיקה של Lacurne de Sainte-Palaye (הנוהן
דוגמה אחת), של Gamillscheg ושל Mayer-Lübke,
אבל המילון המשוכלל של Tobler-Lommatzsch
גורס plane (כפי הנראה בהשאלה ישירה מהלטינית)
ונוהן דוגמאות הרבה. אחדות מהגרסאות שבכתבי-
היד, אפשר לקרוא אותן plane, ואין צורך לייחס
אותן להשפעה פרובנסאלית, כדעת בלונדהיים.

182 שבת מט. נעורת
ארישטי"ש arestes פסולת של פשתן
המלה חסרה בכתבי-היד החשובים, רש"י למקס, שמא
היא הוספה מאוחרת.

183 שבת מט. ינקרו (או: ייקדו)
פורייר"ר forjier לנקב
מציר רק בשני כתבי-יד.

197 שבת נב: לקשור בה בין כתיפיו
ריברציי"ר rebracier להפשיל את
השרוולים

בספרים יש גירסה לא נכונה: ברציר"ר braciare,
שפירושה "חלוק-לילה".

198 שבת נב: מחט
(דה"מ אלא לענך שבת)

אישפינגל"א espingle סיכה ("שאינה
נקובה" בניגוד
למחט רגילה שהיא
נקובה)

199 שבת נב: עוקצה
פוינט"א pointe חוד

200 שבת נב: חלודה
רידיל"א redoile |redoille| חלודה
בצרפתית עתיקה מוצאים את הצורות roille, ruil
ומשערים, שמוצאן מלטינית מאוחרת robicula
במקום robigo הקלאסי. אולם הדלי"ת מופיעה ברוב
גרסאות כתבי-היד פה ובמקומות אחרים ברש"י על
התלמוד (להלן מס' 348, 721, 957, 1680, 2394)
וברש"י על התנ"ך (תהלים י"ז, י"ד ומ"ב, ב.).

201 שבת נב: נישופת (דה"מ בשיפא)
לימיד"א limede פצורה, ששיפה
בפצירה
חסר בדפוסים.

202 שבת נב: שופינא
לימ"א lime פצירה

203 שבת נב: מחט (דה"מ בגלמי)
אישפינגל"א espingle סיכה
ראה לעיל מס' 198.

204 שבת נב: מרדעת
בשטי"ל bastel אוכף

190 שבת נא: גלצא
glace קרח

191 שבת נא: קיבישטר"א chevestre אפסר (חלק
מהרמה, שבו
מושכים את הבהמה
או את הסוס
בצווארם)

192 שבת נא: דרומי"ל dromel נאקה
גמל חד-רבשתי
המלה מופיעה במפתח מילונן של לור במס' 688. אבל
אי אפשר לאחזרה לא שם, ולא במקום אחר.

193 שבת נא: מד"ל mudel זממ, מחסום (לפי
זממ או שאר בעלי-
חיים)

המלה אינה מצויה במילונים. נראה, שהיא צורה
מקבילה ל-musel (החלק הבולט בפניה של חיה,
בצרפתית של היום: muscau). אבל אפשר גם לשער
מלה הנגזרת מהלטינית modulus (צורה, דפוס,
בצרפתית של היום: moule), מפני שהזמם מותאם
לצורה פני החיה.

194 שבת נא: פריים freim פני
רסן

195 שבת נא: קיביצינ"א chevecine בית פני
רחמת-ראש

195 שבת נא: קולאר coler סוגר
קולר
נראה קולאר היא מלה ארמית, אבל היא קיימת גם
בצרפתית (מלטינית collare), לכן חשבה ללעז.

196 שבת נב: דה"מ שהתקניה
בוקל"א bocle אבזם

- 205 שבת נג. פייטר"ל peitral
מסריכן סמלן (רחמת-חזה)
- 206 שבת נג. פושל"א posle
רצונה רחמת-זנב
- 207 שבת נג. אישקיליט"א eschelete
זוג זוג (פעמון)
- 208 שבת נג. בטיי"ל bateil
עניבל ענבל (לשן הפעמון)
ר' מילונ של לוי (מס' 155).
- 209 שבת נג: אינפונדר"א enfondre
(ש)אחזה דם שלשול, מחלת מעיים
עין לקמן מס' 1403 (ומס' 1568).
- 210 שבת נג: דה"מ שאכלה כרשינין מיניישונ"ש
שלשול meneisons |menaisons|
ר' מילונ של לוי (מס' 736).
- 211 שבת נג: קופל"א cople
תותרי צמד
- 212 שבת נג. קיביל"א chevile |cheville|
כבלא קרסול
- 213 שבת נג. נושק"א nosche
(כבינתי) (כבינה) סיכה, מכבנה
לוי במילונ (מס' 596) מדייק, שזו "סיכה הסוגרת את הבגד בצווארין". אך ר' להלן מס' 223.
- 214 שבת נג. פושל"א posle
מטולטלה רחמת-זנב
- 215 שבת נג. בשטי"ל bastel
מרדעת אוכף
המלה חסרה בדפוסים, ונמצאת רק בכתב-יד אחד.
שם כתוב אחריה: קופרט"א. חזו המלה האיטלקית coperta (שמיכה לסוס). שכמובן אינה מאח רש"י.
- 216 שבת נג. חלדרוב"א haldrobe
(חוטרת) (חוטרת) דבשת
מלה ממוצא ערבי, שלדעת החוקרים הייתה מיוחדת
לדבור היהודים. ר' במילונ של לוי (מס' 507)
ובלונדריים פ' (ע' 52-53). תעין גם במאמרו של לוי:
The background and significance of Judeo-French
בכתב-העת Modern philology שנה 45 (1947). ע' 4.
- 217 שבת נג: אישקיליט"א eschelete
זוג זוג (פעמון)
- 218 שבת נג: איריצון"ן erigon
קופר קיפוד
ראה להלן מס' 1593 ומס' 2278. שם herigon (אוחה)
מלה בכתב שונה) מחרגם "ילא" ו"אנקה". ור' גם
ברש"י על ויקרא י"א. ל' (אנקה = הירצון).
ב"ערוך" וב"דקדוקי סופרים" הגרסה היא "קופוד".
זה נראה סותר את המובא במס' 69 לעיל. שקפוד
הוא מרטריג"א בלעז. אולם ברש"י על ישעיה י"ד,
כ"ג מוצאים כמו כאן קפוד=הירצון. על כל העניין
ר' דוד מצגר: "קפוד - שרץ או חיה?" (המעין כרך כ'),
חש"ם, גליון ג, ע' 44-48). אך אין פתרון ברור יוצא
מדבריו. אולם מסתבר, שיש גם "קפוד" שהוא עוף.
כמו שרש"י מחרגם ביסעיה ל"ה. י"א:
קפוד=צואיט"א. quote. והוא העוף הנקרא בתלמוד
קפוף (להלן מס' 2194) או קפופא (לעיל מס' 73).
- 219 שבת נג: לגיזרא
אינטרטיילי"ר entretailleur
(להתנקש זו בזו) (רגל כרגל) [entretailleur]

220 שבת נד:	ליחמטן	229 שבת נח:	עינבל
בלעייצר בלעיר	לחכות	בטיי"ל bateil	ענבל (לשון של פעמון)
ראה לעיל מס' 184.		ראה לעיל מס' 208.	
221 שבת נד:	יאל	230 שבת נח:	עריסה
שנשוואי"ש sansues	עלוקות	ברי"ץ brez	עריסה
נראה סותר את מס' 1593 (ילא=היריצוץ). ר' מה			
שכתבתי במס' 218 לעיל.			
222 שבת נו:	שכבה	231 שבת נח:	רהיטני
קויפ"א coife	שבים עשוי רשת	פליינ"א [plaine] pleine	מקצועה
ר' מילונו של ליר (מס' 236).		ראה לעיל מס' 181.	
223 שבת נו:	עיר (של זהב)	232 שבת נט:	טס
נושק"א nosche	סיכה, מכבנה	למ"א lame	טס, להב (לוח דק של מחכת)
נראה, שזו סיכה המשמשת חכשית. אך ראה לעיל			
מס' 213.			
224 שבת נו:	דה"מ שאינה נקובה	233 שבת נט:	כלילא
אישפינגל"א espingle	סיכה	פריי"ש freis	(נזר) מקושט (בחוט וזהב)
ראה לעיל מס' 198.		ר' מילונו של ליר (מס' 601), שם הוא מביא פירושים	
		אחרים למלה זו.	
225 שבת נו:	חבק	234 שבת נט:	רסוקי
צינגל"א cengle	חבק (רצועת-בטן לסוס וכיו"ב)	ברוש"ט-בלע"ך	מגן-חזה (בגרמנית)
		brust-blech	
		המלה נמצאת רק בפירוש רש"י שבר"ף, דפוס ונציה	
		רפ"א-רפ"ב, וברור, שאינה מאת רש"י, כי הוא	
		מסביר "חתיכת מעיל" ולא "חתיכת שריק". בגוף	
		ספרו של בלומהיים לא פוענח הלעז, אלא רק	
		במילואים (ע' 208).	
226 שבת נו:	אפוזייני	235 שבת נט:	מפרחייתא
פרונט"ל frontal	ציץ, נזר (תכשיט המונח על המצח)	פינדנ"ץ pendanz	סרטים, כחפיות (להדק בגד על הגוף)
227 שבת נו:	שכבה	236 שבת נט:	מנקטא פארי
קויפ"א coife	שבים עשוי רשת	מושטניצ"א	לבושה (חתיכת בד המקשטת את החזה, שהיא קשורה
ר' מילונו של ליר (מס' 236).		mostnice	
228 שבת נו:	לבד	236 שבת נט:	מנקטא פארי
פילטר"א feltre	(מצע-) לָבָד (עשוי מחומרים, שהם רק כבושים ביחד, ולא ארוגים)	מושטניצ"א	לבושה (חתיכת בד המקשטת את החזה, שהיא קשורה
		mostnice	

בשרוכים ובה חוטי-
(זהב)

המלה אינה מופיעה במילונים לצרפתית עתיקה, ולא ברור, איפה מצאה בלונדהיים.

237 שבת ס. (שליכותיו) [שליכות]
אישקילונ"ש
eschelons
חסר בדפוסים.

238 שבת ס. ערסה
אישתדר"א
estadera

המלה אינה, כפי הנראה, מאת רש"י. לכן גם לא חוקן הכתיב בחי"ו. אף שרש"י משחש רק בסי"ח לתעתיקו. ר' בלונדהיים פי' (ע' 26).

239 שבת ס. קנה
יש"א א [jasse] jase
מוט, אסל של
מאזניים

לפי דברי רש"י, כפי שהם נקראים בדפוסים שלנו, קשה להבין את ההבדל בין "הקנה" ל"עץ הארוך" (ר' להלן מס' 1241).

240 שבת ס. העץ הארוך
פליי"ל [flaiei] fleiel
קנה-המאזניים

241 שבת ס. חולקת
גריי"א [greve] grewe
ססוקת, שביל
(בשערות)

242 שבת ס: עקב
שול"א sole
סוליה

243 שבת ס: סנתא
אינפייני"א enpeinic
שָׁנָה (העור העליקן
[enpeigne] של הנעל)

244 שבת ס: חפרו
פודרי"ץ fodrez
מ מ ו ל א, מכוסה
מבפנים (בשכבה של
חומר אחר)

245 שבת ס: כלבוס
קרס דו-חודי
[tenpeillon] tenpeilon
מקור המלה הצרפתית לא ברור, אולי מלטינית
templum, מלה נדירה המצינת יחד של עץ בשלד
הגג, מרש"י.

246 שבת סב. זרדא
ברוני"א bronie
שריק (מין כותונת
[bronie] מכוסה בחתיכות מתכת)

247 שבת סב. פלייטק
בלשמ"א balsme
משחה לרפואה
מלה במלה: שמן אפרסמון (אפרסמון ו-balsme הן
אותה מלה). ר' בלונדהיים ב' (ע' 125-126).

248 שבת סב. קופסא
קופסה (בעיקר
לחכשיטים)
ecsrin אישקרין

249 שבת סב. מכבנתא
נושק"א nosche
סיכה, מכבנה
ראה לעיל מס' 213.

250 שבת סב. פילק
בלשמ"א balsamo
שמן אפרסמון
לפי בלונדהיים (כ' ע' 124) כתב רש"י בעצמו את
המלה באיטלקית "לפי מקורות כתובים". אולי רצה
רש"י להצביע על משמעות שונה של המלה, שהייתה
יותר שכיחה באיטלקית, שהרי במס' 247, ששם
המלה מופיעה בצורתה הצרפתית, מדובר במשחה,
וכאן בכבושם.

- 251 שבת סב: צלצול
בינדי"ל bendel
ר' מילונ של לוי (מס' 640).
- 252 שבת סב: כיבא
קויטור"א culture (פצע מוזהם)
- 253 שבת סב: עמילה
בריי"ד breied (לחם) מעוך, מעוסה
(נלוש היטב)
- 254 שבת סג: אלה
מצוג"א [maçugue] maçuge
ר' בלונדהיים פ' (ע' LXXXV).
- 255 שבת סג: קופל
מצ"א mazzza
צורה זו נמצאת בכתב-יד אחד ברש"י על המשנה
במקום הצורה הצרפתית (מס' 254). היא חזרת
באותו כתב-יד, בתחילת רש"י על הגמרה כאן.
בדיבור, שאינו קיים במקורות אחרים: "קופל.
מצ"א". המסתמך על גרסת "בקופל" במקום
"בקולפא". שאף ה"ערוך" מעיד עליה.
- 256 שבת סג: (טיכוניך) טיכונו
טובה (במשמעות של
לעשות טובה
למישהו" או "בלי
טובות", כלומר
מעשה חסד)
- 257 שבת סד: קילקלי
פייטר"ל peitral (רתמת-חזה)
- 258 שבת סד: חבק
צינגל"א cengle
חבק (רצועת-
בטן לסוס וכיו"ב)
- 259 שבת סד: משיחות
לינוי"ל [linoel] linoil
חוט (כאן של
נרצת עזים)
- 260 שבת סד: שרק
טיפינו"ן tiffinon
לוי במילונ (מס' 126) גזור את המלה מלטינית
tiphynum. קילור עשוי מאבקת שושן או נרקיס.
פרח ששמו היווני tiphuon.
- 261 שבת סה: זנבילא
ייניבר"א jenjevre
הצורות המופיעות בדפוס החלמד הושפעו
מהאיטלקית.
- 262 שבת סה: שוכתא
רודי"ל rodil
מדובר כאן בחמצון הכסף.
- 263 שבת סו: ליוקטמין
טלימשי"א talemasje
ר' בלונדהיים ב' (ע' 169-170).
- 264 שבת סו: חמרא דאכפא
ארדיפיצי"א חיקוי, תחפושת, מרכוף
[ardeficie] ardeficie
רש"י אומר: "במקומנו...". אולי מפני שהצורה
הרגילה היא ארטיפיצי"א arteficie ובאיור מגוריו
היו מבטאים את המלה בל"ת. ר' בלונדהיים ב' (ע'
108-106).
- 265 שבת סו: קישורי
אישקצי"ש eschaces
מדובר כאן בקביים (משמעות מס' 3 במילון אבן-
שושן). שהם כלונסאות גבוהים, והאדם מהדק אותם
לרגליו והולך במקום טיט, או משתמש בהם כדי
להתנשא למעלה ולראות מרחוק. ראה גם תוספות
דה"מ "קישורי".
- 266 שבת סו: פרמי
טלימשי"א talemasje
ראה לעיל מס' 263.

ליחרוך 275 שבת סז.
אינקרייני"ר encrainer
ר' מילונו של לוי (מס' 256).

סימטא 276 שבת סז.
קלו"ג clog
באחד מכתבי-היד קוראים במקום קלו"ג פלורונ"ק.
היינו florone (פלורונקל בפרובנסאליה).

כיפה 277 שבת סז.
אנפולי"ש anpoles
בועות (תפוחות
בעור, מלאות נוזלים)
ר' בלונדהיים ב' (ע' 95-96) ומילונו של לוי (מס' 85).

תות 278 שבת סז.
מורי"ר morier
עץ-תותים

סטיס 279 שבת סח.
וישד"א wesde
איסטיס, פֶּסְטֶל (צמח,
שמשורשו מפיקים צבע)

קוצה 280 שבת סח.
ורנצ"א warance
צורה אחרת של garance. ר' לעיל מס' 268 (גם כאן
אחד מכתבי-היד גורס גרנצ"א).

מנפץ 281 שבת עג.
קֶרְפִּיר charpir
לפורר (סיב או אריג
לחוטיו)
ראה לעיל מס' 130.

מיסך 282 שבת עג.
אורדי"ר ordir
להשתות (לערוך את
חוטי השתי לקראת
האריגה)

בתי נירץ 283 שבת עג.
ליצי"ש lices
ראה לעיל מס' 272.

זוגין 267 שבת סז.
אישקיליטי"ש escheletes
בסוגייתנו הפעמונים הם לנוי, כמו במעיל הכוהן
הגדול.

פואה 268 שבת סז.
גרנצ"א garance פ ו א ה (ע ש ב,
שמשורשו מפיקים
צבע אדום)

געגועין 269 שבת סז.
ברמור"ש bramors חשק, געגועים
מלה במלה: געיות אהבה. המלה חסרה במילונים
לצרפתית עתיקה.

לפופי 270 שבת סז.
מיילולי"ר [mailloler] meiloler לחתל
ר' מילונו של לוי (מס' 375).

אבן תקומה 271 שבת סז.
קונטייני"א contiene מ ע מ י ד (מ ת ק נ,
שבצורתו מחזיקים
מעמד)
אין המלה מופיעה במילונים לצרפתית עתיקה.

נירא 272 שבת סז.
ליצ"א lice ניר (כ מ י נ ע י נ
במתקן-אריגה, שבו
השתי עובר)
ר' מילונו של לוי (מס' 538).

סיכי 273 שבת סז.
קֶיבִּילִי"ש chevilles [chevilles] יחדות

אשתא צמירחא 274 שבת סז.
מלוי"ד malweid מיחושים (כלומר
[maleveid] קדחת)
נמצא ברוב כתבי-היד אך חסר בדפוסים (ראה לעיל
מס' 29).

- 284 שבת עג. תפירות
פוינ"ט point תכים
חסר ברפוסים. הצורה אינה כפי הנראה של יחיד,
אלא של רבים ביחסת-הנושא.
- 285 שבת עג: פורק
דישיריי"ר לפרוק (בהמה ממשאה)
[desjargier] desjargier
יש גרסאות מסוג דישקריי"ר descharjier או אפילו
דישקריי"ר deschargier, והן כפי-הנראה חיקן לפי
צורה מאוחרת יותר בצרפתית.
- 286 שבת עד: פרים
מינציי"ר mincier לקצוץ, לרסק
- 287 שבת עה: כרכר
רייו"ל [raiol] reiol כרכר (או כרכד)
הוא אחד מחלקי נול האורגים. משמעות המלה
הצרפתית לפי גזרונה: סרגלן.
- 288 שבת עז: כתיח
רידוישידור"א קיהיון, פגיונות
[redoissedure] redoissedure
- 289 שבת עז: קילור
לוצי"א luzie משהה לעין חולה
ראה לעיל מס' 118.
- 290 שבת עז: שבלול
לימצ"א limace חילזון ערום
- 291 שבת עז: סממית
אירייני"א [liraigne] ireinie עכביש
- 292 שבת עז: סנונית
ארונדיל"א arondele סנונית
ר' בלונדהיים ב' (ע' 113-115).
- 293 שבת עז: אסיתא
מורטיי"ר mortier מרס
ר' מילונ של לוי (מס' 579).
- 294 שבת עז: לבושא
שרו"ק [sarroc] sarroc מעפורה, חלוק
לוי (במילונ. מס' 786) גורס שורקו"ט surcot (בגר
עליון) לפי אחד מכתבי-היד.
- 295 שבת עה: דבק
גלו"ד glud דבק חזק
ר' מילונ של לוי (מס' 488).
- 296 שבת עה: ברקית
מייל"א [maille] meile ברקית (מחלת
עיניים)
גם כאן גם בניטן סט. (להלן מס' 1293) גם ביקרא
כ"א. כ' יש כתבי-יד הגורסים טייל"א teile (כלומר
דק, כיב הקרנית) ואחרים מייל"א, כי מדובר בשתי
מחלות עין הקרובות זו לזו. ר' מילונ של לוי (מס'
756, 786).
- 297 שבת עה: כרושתינא
טלפ"א talpe חפרפרת
ראה לעיל מס' 74.
- 298 שבת עה: דבק
גלו"ד glud דבק חזק
- 299 שבת עה: פטפוט
טריפיי"ד trepied חצובה (בעלת שלוש
רגליים)
- 300 שבת עה: סיב
וידייל"א [vedille] wedile קנוקנת
ראה להלן מס' 627.
- 301 שבת עה: משפך
אינטונידור"ר entonedoir משפך
- 302 שבת עה: כדור
פילוט"א pelote כדור
ר' מילונ של לוי (מס' 632).

303 שבת עז: רהיטי (מוכסא)
קוראנ"ש corans רצים (עובדי המכס,
שתפקידם לרוץ)

גרסה מאוחרת החסרה בכל כתיבי-היד, שבהם יש
במקומה פירושים בארמית ("קסדורין" וכדומה).
וברור, שאין זה לעז מאת רש"י (אף האל"ף אינה
מתאימה לשיטת התעתיק של רש"י).

304 שבת עט: טטים
רישד"א wesde איסטטס, פסטל
(צמח, שמשורשו
מפיקים צבע)

305 שבת עט: פואה
ורנצ"א warance פואה
ראה לעיל מס' 280. גם כאן יש גרסה אחת בנימ"ל,
אבל היא משובשת.

306 שבת עט: סבכה
קויפ"א coife שבים עשוי רשת
ראה לעיל מס' 222.

307 שבת עט: קליפת ארז
ט"ן tan דבע (אבקה של
קליפת ארז)
המשמשת לעיבוד
עורות)

רש"י אינו מחרגם כאן את המונח של התלמוד, ואלא
מזכיר את החומר השונה, שמשתמשים בו בצרפת
לאותה מלאכה. כפי הנראה נוקט למלה "ארז" כדי
לציין עץ, שבלי ספק הוא מה שאנו קוראים "אלק",
ובכל אופן אינו יכול להיות הארז המקראי, שאינו גדל
בארצות מערב-אירופה.

308 שבת עט: דלובקאות
פלדישטו"ל faldestol כיסא מתקפל

309 שבת פ: צידעא
טינפל"א temple צדע, רקה

310 שבת פ: ביצת (הסיד...) ביצים
מטונ"ש matons גושים

311 שבת פ: אדמה
ארזיל"א [arzille] חומר, טין
ר' בלונדהיים ב' (ע' 116-117) ומילונו של לר' (מס'
107).

312 שבת פ: כף סיד
טרואיל"א truele כף של סיידים

313 שבת פא: תרוד
קוליי"ר culier כף (של סכו"ם)

314 שבת פא: חף
שירידור"א [serredure] מנעול
חסר בדפוסים.

315 שבת פא: כרכר
ריינ"ל [raiol] כרכר
ראה לעיל מס' 287. המלה חסרה בדפוס התלמוד.

316 שבת פא: מקורזלות
ביקודי"ש becudes חדות, בעלות
שפה חדה
בדפוסים קוראים "ביקועי" הנראית כמלה עברית.

317 שבת פא: פאייס
גלישט"א gleste גוש אדמה
גרסת כל כתיבי-היד, שהמלה מצויה בהם, היא
כדלעיל, דבר הנראה מוזר, כי, לפי העדויות ולפי
גורונה, צריכה המלה להיכתב gleite. יש כאן ללא כל
ספק "קונטמינציה". מעין השפעת-גומלין, עם שם
נדרף ל-gleite. הוא bleste בלישט"א, ר' להלן מס'
1216, 1708, 1740.

חלבצין 326 שבת צ.
לייטרו"ן [laiteron] leitron
נץ-חלב (חסת-ארנבת?)

תורניתא 327 שבת צ.
פי"ן pin
רש"י טוען כאן. ש א ין לפרש תורניתא אורן!

שלוף דוך 328 שבת צ.
טרופני"א (?) terepine שרף-אלה (?),
(?)... tere p(?) | אדמת... (?)
מצוי רק בכתב-יד אחד. בלונדיים אינו מפענח את
המלה, ומסתפק בהגדרה לפי הרה"מ: "חומר (צמח).
דומם? המשמש לכביסה, לניקיון". ניסיון הפענוח
שלי הוא השערה בלבד.

רמצא דפרולא 329 שבת צ.
פוריידור forjedor
ר' להלן מס' 2448. שם רש"י מפרש אותו ביטוי
במלה crocin (אנקול). ר' מילונו של לוי (מס' 470).

מוחטץ 330 שבת צ.
מוקיי"ר mochie
היום המלה הצרפתית שגורה במשמעות של קינוח
האף (בממחטה). ור' מילונו של לוי (מס' 578).

נישביץ 331 שבת צ:
לצי"ש laces חבלים, לולאות (מלכודת)

חלמה 332 שבת צא:
שולדידור soldedure
מלה במלה: ריתוך. ר' מילונו של לוי (מס' 743).

שנצין 333 שבת צב.
אישטירלי"ש esterles שנצים, שרוכים

334 שבת צב. (מרפקו)מרפק
אישיל"א aisele [aissele] בית-שחי
ראה להלן מס' 2414.

318 שבת פא. תחתוניות
פיגי"ש figes [figues] תאנים (טחורים
בצורת תאנים)
אולי יש לקרוא פיג"ש figs. ר' מילונו של לוי (מס'
460).

319 שבת פא. לולבי גפנים
וידילי"ש wediles [vedilles] קנוקנות
ראה להלן מס' 627.

320 שבת פא: מפספס
קרפי"ר charpir לה פריד (שערות
סבוכות), להתיר את
הסבך
ראה לעיל מס' 130.

321 שבת פב. ליטרה
פרימבר"א prembre ללחוך, להתאמץ

322 שבת פח. גיגית
קוב"א cuve גיגית, מיכל גדול ועגול

323 שבת פט: סטיס
קרו"ג crog כרכום (קורטס?)
קשה להבין. למה רש"י מתרגם כאן ולהלן מס' 2425
crog, או (מס' 662, 1447) cro, שהוא אותו דבר,
כאשר בשני מקרים קודמים, שבהם הופיע "סטיס"
(מס' 279 ומס' 304) הוא תרגם wesde. במקום אחד
(מס' 1007 - 1008) יש שתי גרסאות, crog מצד אחד
ו-gesde (= wesde) מצד שני. שני הצמחים שונים
בלי ספק: מקרו"ג מפיקים צבע צהוב-כתום
ומרשד"א צבע כחול.

324 שבת פט: פואה
ורנצ"א warance פואה
ראה לעיל מס' 280 ומס' 305.

325 שבת פט: נתר
ניטר"א nitre נתר (חנקת האשלגן)

cochet 1642 אינו מרש"י, אלא מנכדו
הרשב"ם, שהשלים את הפירוש על מסכת בבא
בבא, אחר פטירת סבו. ור' מילנו של לוי (מס'
786), הגורס cafele (קפיס"א).

סרביל 344 שבת קא:
גלימה מנטי"ל mantel

פטיש 345 שבת קב:
מעדר פיי"ק pic

סדן 346 שבת קב:
סדן אינקלומ"א enclume

קורנס 347 שבת קב:
פטיש מרטי"ל martel

חלודה 348 שבת קב:
חלודה רדויל"א [redoille] redoile
ראה לעיל מס' 200.

מטפטי 349 שבת קב:
חצובה (בעלת טריפיי"ד trepiéd
שלוש רגליים)

שופתא 350 שבת קב:
טריז קוי"ן coin

מרא 351 שבת קב:
מכוש פושויר"ר fosoir [fossoir]
ראה לעיל מס' 70.

עולשין 352 שבת קב.
קרישפיל"א créspele [crespele] עולש
לא מצאנו את המלה במילונים; עם זאת ברור,
שמדובר בירק "מסולסל" (ר' לעיל מס' 84 ולהלן מס'
1206). וסביר מאוד, שהוא מה שאנו קוראים היום
עולש (וכך במילנו של לוי, מס' 258). בלומהיים
מתרגם "מין צמח". יש להניח, שהמלה מוטעמת על
ההברה הראשונה.

מלנו 335 שבת צב:
קלשון forche

פונדאות 336 שבת צג.
ארנקים הנסגרים ברידי"ש brides
בקשרי חוטים

סרק 337 שבת צה.
טיפינו"ן tifinon אודם (לפרכוס הפנים)
ראה לעיל מס' 260.

338 שבת צה. דה"מ המחבץ ("כלי גמי
ונותן הקפוי בתוכו ומי
החלב... נוטפין")
יונקייר"ש jonchieres כלי של קנים
לייצור גבינה
מצוי ברפוס טונצינו, אבל לא בכתבי-היד.

בוכיאר 339 שבת צו:
נביט"א naveta בוכיאר ("סירה" לאריגה)
נמצא רק בכתב-יד אחד, שיש בו השפעות איטלקיות
או פרובנסאליות. וקבע בלומהיים, שאין זו המלה
הצרפתית navete, המתועדת רק מאז המאה הי"ג.

מלקט ורהיטני 340 שבת צז.
מקצועה פליינ"א pleine [plaine]
ראה לעיל מס' 181.

אטבי 341 שבת צח:
גלואו"ן gloon חתיכת-עץ כפופה בקצה

רקק 342 שבת ק:
חול, חצץ גרביל"א gravele
(שנתערבו בהם מים)

ביצאתא 343 שבת קא.
קוי"ט cojet סירונת (סירה קטנה)
ר' להלן במס' 1642 ובמס' 2030 צורה יותר חדשה.

- 353 שבת קג: דה"מ כיון דאיתא לטינית
latin לטי"ן
- 354 שבת קג: גלטור
קלטירי"ש calateres סימנים (של כישוף)
- כפי הנראה זו המלה characters, שנשאלה מהויות ללטינית, ועד היום משמשת בהרבה שפות אירופה בשני מובנים: (א) סימני כתב, אותיות, (ב) סימני זיהוי, דהיינו אופי. אין לראות קושי בכך, שהנוסח ברש"י משובש לגבי הלטינית הנכונה כהגיתו; הרי הוא אומר בעצמו "בלטינית של גרים (בדפוסים: מינק)". כלומר כלשון המדוברת של המשכילים, שכידוע לא הייתה סהרה ביותר בימי-הביניים, ובפרט שרש"י רוצה להסביר, ש-calateres ו"גלטור" ממצא אחד הן.
- 355 שבת קד: סמא
אורפימינ"ט צבע צהוב (העשוי מזרניך גפרי) orpiment
המלה הצרפתית, לפי הרכבה, פירושה "צבע זהב". ר' להלן מס' 2220.
- 356 שבת קד: סקרתא
מיני"א צבע אדום (עשוי מחחמצת העופרת) minie [minie]
ראה להלן מס' 1259.
- 357 שבת קד: קומא
נומ"א gome שרף (של אילן)
המלה הארמית והמלה הצרפתית הן מאותו גורן, שמוצאו כפי הנראה מצרפת העתיקה.
- 358 שבת קד: חרתא
אדרימינ"ט צבע שחור (העשוי מנחושת גפרתית) adrement
הסבר מפורט על המלה ומשמעותה מצוי אצל כלונדיים ב' (ע' 54-59). עיין גם בחוספות כאן דה"מ "שיחור" ובעיקר בגיטין יט. דה"מ "קנקנחום".
- 359 שבת קד: עפצים
גלי"ש gales עפצים (גידולים טפיליים בעלה האלון)
- 360 שבת קד: שיחור
אדרימינ"ט adrement צבע שחור
ראה לעיל מס' 358.
- 361 שבת קה: נירה
ליצ"א lice ניר
ראה לעיל מס' 272.
- 362 שבת קה: אימרא
לישט"א liste [lista] שפה, אמרה
המלה, המופיעה בכתב-יד אחר בלבד, ואינה נמצאת בדפוסים, אינה מרש"י, ובלונדיים משער, שאינה צרפתית, אלא איטלקית או פרוכנסאלית (lista).
- 363 שבת קה: בית נירא
פייצ"א piece גָד (קצה חוט השתי, הנקשר לכובד עליון של הנול)
בדפוס החלמוד רשום כאן בטעות, המסתברת מדמיון המלים בכתיבתן, ליצ"א lice (ר' לעיל מס' 361 ולהלן מס' 364) במקום פייצ"א=פייצא. ליר במילוננו (מס' 786 ור' גם מס' 631) מחזק את הגרסה lice. הוא מכי, לפי חוספות ר' שמשון משנן, גם את הגרסה פיינ"א peine (בצרפתית של היום: penna) במשמעות קרובה, וכן אפשר לראות בגרסה פייצ"א, פייצ"א בלבול של ליצ"א עם פיינ"א.
- 364 שבת קה: נירא
ליצ"א lice ניר
ראה לעיל מס' 272.
- 365 שבת קה: מצוביתא
ליאי"ש דושה (במחקן leis | | הטווייה של הגברים)
המלה אינה מופיעה בכתב-היד, אלא רק במהדורת טונצינו (לימ"ש), ומכאן שאינה מאת רש"י. בלונדיים השאיר את המלה כסימן שאלה, אך ייתכן

הילמי 373 שבת קח.
שלמוריר"א salmuire
מי מלח (של שימורים)
ראה לעיל מס' 30.

קילורין 374 שבת קח.
לחזי"א luzie
משחה לעין חולה
ראה לעיל מס' 118.

כוסילתא 375 שבת קח:
פלימיא"ה flemie איזמל (להקת דם)

כוסברתא 376 שבת קט.
אליינדר"א aliendre [aillendre] כוסבר
ר' בלונדהיים ב' (ע' 67-68) ומילונו של לוי (מס' 43).
וכן בלונדהיים פ' (ע' 38). בלונדהיים גורס aillendre.
כניגוד לרוב עדויות כתבי-היד.

גרנירא 377 שבת קט.
אורוג"א oruge [orugue] אורה
צמח המוכא במלכים ב' ד', ל"ט והמכונה היום כן-
חרדל. בבלונדהיים א' יש לחקן כמובן orugule, ור'
בלונדהיים פ' (ע' LXXXV).

חטטין 378 שבת קט:
מלנ"ן malanz פצעים
ראה לעיל מס' 5.

יועזר 379 שבת קט:
פוליו"ל polioli סוג של נענה

הגים 380 שבת קט:
רונצי"ש ronces קרצים
ראה לעיל מס' 100.

מרוא חיורא 381 שבת קט:
שלי"א salje מרווה (צמח)

פוחנק 382 שבת קט:
פוליו"ל polioli סוג של נענה

שמדובר ב-liais (לפי שיטת הכתיב שלי: lieis).
שבלונדהיים מזכיר אותה דווקא בניירות ההכנה שלו
לגבי מס' 366 שלנו. והוא מוט להפעלת מתקן
האריגה, וכפי הנראה גם מתקן הטורייה.

366 שבת קה. דה"מ מצוביתא
פריש"א דרושה (במתקן
[pressel] prese הטורייה של הנשים)
המלה אינה מופיעה בכתבי-היד, אלא רק במהדורת
בומברג. ומכאן שאינה מאת רש"י.

367 שבת קו. מגדל
מישטיי"ר mestier מזונן לשמירת
אוכל
ראה לעיל מס' 155.

368 שבת קו. מורסא
קוטור"א cuiture כורייה (פצע מזהה)

369 שבת קז: טפריץ
שיירונ"ש seirons חרקים ועזרים ביותר
(אקריות הגבינה?)
מאז מהדורת סונצינו נהפכה המלה הלועזית מתוך
טעות למלה העברית "שיריץ" מחמת העניין.

370 שבת קז: כשותא
הומלו"ן homlon קְשׁוּת (צמח, שממנו
מכינים את הבירה)
ר' מילונו של לוי (מס' 511).

371 שבת קח. פטריות
בוליי"ץ boleiz פטריות
ר' בלונדהיים ב' (ע' 129-130).

372 שבת קח. כנפי הגוף
פלומי"ש plumes נוצות (הגדולות)
להבדיל מהפלומה (מאותו גורף). הנוצות הקטנות
המכסות את כל הגוף.

- 383 שבת קט: רוביא
פינוגר"י fenogré חילבה (גרגרנית
יוונית, צמח המשמש
לתבלין)
- 384 שבת קט: תחלי
קרישו"ן cresson | cresson | שחליים
- 385 שבת קט: אפשיחה
אישניבריי"ר esenbrajier לגזום, לדלל
מלשון branje=branche. ענף. עם קדומת כפולה
ונפילת n אחת מחמת דיסמילציה. רפאל לוי מסביר,
למה אין כאן esbranjier כפי שאפשר היה לצפות, ר'
במילוניו (מס' 275).
- 386 שבת קט: גובי
טרונצונ"ש tronçons קטעים
- 387 שבת קי: טבלא
אישקיליט"א eschelete פעמן
- 388 שבת קי: צבתא
טינליי"ש (tenailles) | tenailles | צבת
ההטעמה על האות a, והצירוף li הוא מעין עיצור.
- 389 שבת קי: צלף
קפריי"ר caprier שיח-צלף
ר' בלונדהיים ב' (ע' 134-137).
- 390 שבת קי: גביא גילא
אלו"ם alum צריף
ראה לעיל מס' 185.
- 391 שבת קי: כורכמא רישקא
קרו"ג אוריינטי"ל כרכום (קורטס?) מזרחי
crog oriental
- 392 שבת קי: שביללתא
פינוגר"י fenogré חילבה (גרגרנית
יוונית, צמח המשמש
לתבלין)
- 393 שבת קי: עמר גופנא
קוטו"ן coton כותנה
ראה לעיל מס' 26.
- 394 שבת קי: אהלא
אלואי"ן aloen אלוואי, אָהל
ר' בלונדהיים ב' (ע' 77-78) ומילוניו של לוי (מס' 60).
אלואי היא המלה היוונית aloé, שעברה ללטינית
ולצרפתית. הויהיו הנכח של אהל המקראי ושל
אלוא (אלוין, עלואין) התלמודי מציג בעיות רבות,
ר' במילונים ובאנציקלופדיות למיניהם, וכן בספרי
יהודה פליקס על הצומח במקרא ובתלמוד. בצרפתית
של ימי-הביניים נתקלים לפעמים בערבוביה בין
aloein לבין aloisne (ר' להלן מס' 630).
- 395 שבת קיא: מרפי
דזשילציי"ר desjalcier לחלוץ
מלה במלה: לחלוץ נעליים, אבל כאן הכוונה לרופף
את התניכיים, שהיו דבקים יותר מדאי בשיניים. ר'
מילוניו של לוי (מס' 204 - במפתח בטעות 314, המס'
של בלונדהיים:).
- 396 שבת קיא: סככה
קויפ"א coife שבים עשוי רשת
ראה לעיל מס' 222.
- 397 שבת קיא: חוטין
פינדנ"ן pendanz סרטים, כתפיות
(להדק בגד על הגוף)
- 398 שבת קיב: כף
שול"א sole סוליה
- 399 שבת קיב: שלאכא
ברוצו"ן broçon זרבובית
ר' מילוניו של לוי (מס' 187).
- 400 שבת קיג: פסיקא
פיישול"א [faissole] feisole רצועה

407 שבת קט. תחנקא
פלדישטו"ל faldestol כיסא מתקפל
408 שבת קכ. מקטורן
מנטי"ל mantel גלימה

409 שבת קכ. אונקלי
שרזינ"א sarazine לבוש רחב
[sarrazine]

כמשמעה: (לבוש) ערבי, ורש"י מחזק פירוש זה בהוסיפו את השם הערבי של הלבוש, ר' בלומהיים פ"ע 144. הערה 2. המילונים לצרפתית עזיקה אינם מכירים את השימוש הזה של התואר.

410 שבת קכ. קלבוס
גנביי"ש ganbeis מקטורן מרופד
[ganbais]
ראה לעיל מס' 97.

411 שבת קכ. חלוק
קמיש"א chemise גופייה, כותונת
הבגד. שלובשים על עור הבשר; עד הדורות האחרונים
היו לובשים על הגוף מעין כותונת ארוכה.

412 שבת קכ. ספרקן
פיישול"א feisole רצועה
[faissole] אולי יש לקרוא. כפי שגורסים כמה כתבי-יד.
פיישול"ש feisoles בפרט שכאן מחבר
ב"שני ספרקן". שהם כפי הנראה רצועות בד.
שכורכים על הרגליים.

413 שבת קכ. אנפיליאוח
קלצ"י"ש chalces בתי-רגליים (כמץ)
גרביים עשויים מבד
ר' מילנו של לוי (מס' 204).

414 שבת קכ. פרגוז
יינוילי"ש jenoiles בתי-ברכיים
[jenoilles]
בצורה זו ובמשמעות זו אין המלה מצויה במילונים.
כי אם בצורת jenoilleres (יינויליר"ש); ה-ז מצויה

401 שבת קיג. כובד עליין ותחתן
אינשובלי"ש ensobles כְּבָדִים
הכובד העליין והכובד התחתן הם הגלילים. שכורכים
עליהם את חוטי השתי בגול האורגים. ר' מילנו של
לוי (מס' 425).

402 שבת קיג. עמודים
טילייר"ש teliers מתקני אריגה
מלשן teile (כד).

403 שבת קיג. עמודים
ריילי"ש reiles מוטות, קרשים
אחד מכתבי-היד מוסיף למס' 402 את הלעז הנ"ל
בציון "ובמקומי קורין אותו...". בכתב-יד אחר
מופיעה, במקום טילייר"ש, הגרסה רילי"ש,
שלאמורה מצביעה על מלחנו. אם כך צריך להניח,
שכינו את מתקן האריגה הפשוט במקומות מסוימים
בשם, שמשמעותו הרגילה "מוט, קרש".

404 שבת קיג: ארמה
ארזיל"א arzile חומר, טין
[arzille]
ראה לעיל מס' 311.

405 שבת קטו. און גיליין
אינגילי"ש ewangiles
[levangiles] התרגום מלה במלה. לפי המקור היווני. הוא:
הבשורות הטובות. והם ארבעת הסיפורים על חיי
הנוצרי. שהם עיקר הבריית החדשה. הפסקה בתלמוד.
עם פירושו של רש"י עליה. הושמטה מהדפוס מחמת
הצנזורה הנוצרית. ואין מוצאים אותה אלא
ב"חסרונות הש"ס" המודפס למעמים בסוף המסכת.
או במהדורות השלמות. ברור, שרש"י מצביע על
משחק המלים בין "און גיליין" או "עון גיליין"
(במשמעות "גיליין" - כלומר חיבור - של און -
כלומר חסם" או "של עון") ובין אונגליין היווני.
שעקבותיו ניכרים במלה הצרפתית.

406 שבת קיח. לבדן
פילטר"י"ש feltres לבדים (מצעים)
של לְבָד

אפיקטויזין סם הקאה	425 שבת קכג: ריש"ט rest	במחצית כתיב-היד, ואפשר אפוא להעדיף גרסה זו. ר' מילנו של לוי (מס' 786).
המלה מצויה רק בכתב-יד אחד, ולכאורה אינה של רש"י. אינה מופיעה במילונים הגדולים לצרפתית עתיקה, אבל בלומהיים מצא לה סימוכין בכל מיני מקורות.	415 שבת קכ. קניהושי"ש knihoses ("בלשון אשכנז")	פרגוד מכנסי-ברכיים
יתד של מחרשה קנקן של מחרשה (היתד הפולחת את הקרקע)	426 שבת קכג: קולטר"א coltre	416 שבת קכ. ריטריי"ט retreat [retrait]
ר' מילנו של לוי (מס' 252).	417 שבת קכ: קרוישו"ל croisol ראה לעיל מס' 135.	מחרך מתכוך (או מכורן)
חצינא מעצר (מעין גרזן)	427 שבת קכג: דולידיר"א doleidoire	נר מנורה
מר מכוש	428 שבת קכד: פושור"ר fosoir [fossoir] ראה לעיל מס' 70.	קורנס פטיש
לכדין לכדים (מצעים של לקד)	429 שבת קכד: פילטרדי"ש feltres	419 שבת קכב: חדי"ל [vadil] wadil ראה להלן מס' 1093.
מכבדות מטאטאים אולי צריך לקרוא escobes. ר' מילנו של לוי (מס' 413).	430 שבת קכד: אישקובי"ש escoves	420 שבת קכב: פיל"א pele
רעפים רעפים	431 שבת קכה. טיולי"ש tiules	421 שבת קכב: מלגו קלשון
ניניא נענה	432 שבת קכה. מינט"א mente	422 שבת קכב: כוש פולך
פיגם (או: פיגס) פיגם (צמח)	433 שבת קכה. רוד"א rude	423 שבת קכב: כרכר כרכר
		424 שבת קכב. פוינט"א pointe

טווס 442 שבת קל.
פגונ"י pagone
טווס (באיטלקית)
לעז זה נמצא רק בכתב-יד אחד. וברור, שאינו מאת
רש"י.

יקרו 443 שבת קל.
לקדוח forjier
ר' מילונ של לוי (מס' 470).

קלבא 444 שבת קל:
רישינ"א resine
כאן לא רק שהמלה הלועזית מופיעה בתוך פירוש
רש"י בלי סימן הגרשיים המציין את זרותה. שהוא
דבר שכיח. אלא אפילו שולבה בטעות בתוך נוסח
התלמוד.

חספניתא 445 שבת קלד.
אובידר"א מין צרעת, שבה
aubeidre(?) | הפנים מתבקעות
בספריו לא פעם בלונדהיים את המלה. אבל בכתבי-
היד, שהשאיר בעזבונו, השמור בבית-הספרים
הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים, הוא מביא את
ההשערה aubeidre מלשון aube (לבן). כי הצרעת
מלבינה את העור. בין השאר הוא מצטט משפט
מכתבי הסופר הלטיני אפוליאוס (Apuleius), שבו
הוא קורא למחלה מסוג זה albedo (מ-albedinem)
אפשר לגזור בצרפתית (albedre). הקשי - או אחד
הקשיים - הוא, שבימי רש"י לא היינו מצפים לצורה,
שבה ה-l הפכה ל-u. הנראית מאוחרת יותר.

גרינן 446 שבת קלד.
צירציות פירני"ש fernjes
לא ברור לי, למה העריף בלונדהיים את הצורה
fernjes על frenjes (פריני"ש), שהיא קרובה למלה
של ימינו franges.

זריף 447 שבת קלד.
לנפח ainfler

צתרי 434 שבת קכח.
צתרה (צמח) sadree
ברור, שהמלה הארמית והמלה הצרפתית מאותו
מקור. הן בצרפתית של היום משמשת לצמח זה מלה-
ההקטנה sarriette.

צתרי 435 שבת קכח.
סוג של נענה poliol

אברתא 436 שבת קכח.
איזוב א"א esbe
זיהוי הצמח "אברתא" קשה: יש רואים בו את
הגומא, הסוף, שממנו נוצר הפפירוס, ויש הרואים בו
אחד ממיני האיזוב! גם תרגומו של רש"י בעייתי:
בלונדהיים גזר esbe מן hysopus ביוונית-לטינית.
והיא מלה נשאלת מהעברית "איזוב". אבל גם על
גזירה זו יש חולקים. ר' בלונדהיים פ' (ע' 55).

חשי 437 שבת קכח.
צתרה (צמח) sadree
ראה לעיל מס' 434.

יונה 438 שבת קכט.
אשכרוע buis
ר' בלונדהיים ב' (ע' 132-134).

נוסילתא 439 שבת קכט.
איזמל (להקזת דם) flemie

שפמי 440 שבת קכט:
גירנ"ן gernon
פרצוף של חיה [guernon]

מלפסין 441 שבת קכט:
אינמיילולי"ר enmeiloler
[lenmailloler]

ר' מילונ של לוי (מס' 375) ולהלן מס' 1224 ומס'
1533.

- 448 שבת קלד. **ניסוותא**
ו"ן [van] wan רחת
כלי, שבו מרקידים את התבואה לנפוחה, בצורת מגש גדול של נצרים בעל שתי ידיות.
- 449 שבת קלד. **מעו**
אלינער alener לנשום
ר בלונדהיים ב' (ע' 75-76).
- 450 שבת קלד. **לישרקיה**
אישלאורי"ר eslaurjier להחליק
[leslorjier]
בלונדהיים כתב eslorjier, אבל הימצאות האל"ף לפני הו"ו בכל כתבי-היד והמקור הלטיני exlubricare מצביעים לדעתי על הדיפתונגה (או au) כמו בהשחלשלות *faurga - forge - fabrica. רפאל לוי. המקדיש ערך (מס' 64) לגורן הזה, מביא מספר רב של צורות, שבהן נשארה v (במקום u). כגון loverjier.
- 451 שבת קלו. **פיהק**
בדייליי"ר badeillier [badaillier] לפהק
ר' בית יוסף על טור יורה דעה סי' קפ"ט דה"ם "ומ"ש ופירש"י כאדם..." (דף נ"ה של דפוס וילנא, חר"ס).
- 452 שבת קלו: **מסורבל**
פילטרי"ץ feltrez מרופד
לשון feltre (לְבָד). ר' לעיל מס' 429 ועד.
- 453 שבת קלו: **משמרת**
אישטינד"א estende מסננת
בצורת בד או חומר אחר הנמחץ על ורכיביו של כלי. במילונים לצרפתית עתיקה מביאים רק את המשמעות "מיתחם".
- 454 שבת קלח. **כסא טרסקל**
פלידשטו"ל faldestol כיסא מחקפל
- 455 שבת קלח: **סייאנא**
כובע של לְבָד feltrin פילטרי"ן
- 456 שבת קלט. **כשותא**
כשות homlon הומלו"ן
ראה לעיל מס' 370.
- 457 שבת קלט: **מטילין שכר**
ברצי"ר bracier לבשל (שכר)
כלומר לשרות את השעורים במים כדי להבין את הבירה.
- 458 שבת קלט: **קמחים**
ייני"ש jeines [jaines] כתמי עובש
רפאל לוי (מס' 16 במילונו), מסביר, שהמלה נגזרה מלטינית canus, "לבן". מפני שהעובש מופיע כעץ פרחים לבנים קטנים. ר' גם להלן מס' 2026.
- 459 שבת קלט: **אינומלין**
פוישו"ן poison שיקי
ראה לעיל מס' 61.
- 460 שבת קלט: **ניצוצות**
בריי"ש אגוטדור"ש breis agotedors
מטפטפות [brais agotedors]
מדובר, בנוהל של שעורים השרויות במים, כשהוא מטפטף בסוף העירוי מכלי אל כלי, ואז הוא נפרד מהפסולת הנשארת בכלי הראשון, ויש חשש למלאכה של בורר. בלונדהיים ב' (ע' 131-132) מתקן את הכתוב בחלק הראשון של ספרו ורואה בלעז הזה שתי מלים נפרדות: בריי"ש breis, פסולת, אגוטדור"ש agotedures, טפטופים. לדעתי ספק, אם התיקן מתוך מקור.
- 461 שבת קמ. **ממחו**
דישטינפרי"ר destenprer לעררב (בנוהל)

469 שבת קמא: אימוס
פורמ"א forme צורה, תבנית

מדובר כאן בתבנית, ששמים בחוך הנעל, כדי לשמור
או לחקן את צורתה: מחדשי הלשון קבעו לכלי זה את
השם "אימוס" לפי גרסת המשנה כלים כ"ו, ד, וש
כאן בגמרה כפי הנראה טעות סופר. ראה מילונו של
לוי (מס' 471).

470 שבת קמג. אוד
פורגון"ן forgon שפד חתייה
ר' מילונו של לוי (מס' 470).

471 שבת קמג. אפונין
יישי"ש jeses |jesses| בקיות (סוג צמחים,
הכולל את האפונה)
ר' בלונדהיים ב' (ע' 162).

472 שבת קמד: פגעץ
פרוני"ש prunes שזיפים

473 שבת קמד: פרישץ
קדוין"ץ codoinz חבושים (פירות)

474 שבת קמד: עזרין
קורמי"ש cormes פירות העזרין
ראה לעיל מס' 166.

475 שבת קמד: קוצים
ירדון"ש jardons פירות של קודה
בכמה כתבי-יד הגרסה קרדון"ש, והיינו chardons
(ראה לעיל מס' 110). יש כאן, כמו בהרבה מלים
אחרות של רש"י, היסוס בתעתיק של ה-c, שהחלה
ל"החרטב". במהלך הארוך, שהביא אותה מהגייה
כקור"ף להגייה כשי"ן.

476 שבת קמה. מפצע
בליצי"ר blecier לחבוט, לטפח
ראה לעיל מס' 188.

462 שבת קמ. שחליים
קרשור"ן cresson |cresson| שחליים

463 שבת קמ. אמיתא
מינט"א mente נענה

464 שבת קמ. ניניא
מינט"א mente נענה
חסר בכמה כתבי-יד, במהדורת בומברג ובכרך דפוסי
התלמוד (ובאמת התרגום נראה מיותר, כי כמה שורות
למעלה מזה מוסבר, ש"אמיתא" הוא mente, וכאן
כתוב "מאי אמיתא? ניניא").

465 שבת קמ. חילתית
לור"א lazre חלתית
חלתית היא שרץ המופק משורשו של צמח, הנקרא
גם הוא חלתית ובלטינית assa foetida, שריחו חריף,
היו משתמשים בו לחבלן ולרפואה.

466 שבת קמ: דה"מ ירקא
צירפוי"ל cerfoil תפקא (?)
הוא צמח הדומה לפטרוסיליון, אלא שעליו יותר
רחבים. אין המלה הצרפתית באה לתרגם את
"ירקא", אלא לתת דוגמא של ירק הגורר את
החיאבן.

467 שבת קמ: ליבצע בצועי
מורשילנ"ט morsilant בכסיסה
|morsillant|
המלה הצרפתית היא בינוני פועל של פועל במשמעות
"לנשך חתיכה אחרי חתיכה". אפשר להציע במקום
קריאתו זו של בלונדהיים - מאחר שרש"י אינו נוהג
בדרך-כלל להביא פועל כי אם בצורת שם-הפועל -
את הקריאה מורשילונ"ש morsilons, תואר-הפועל
על-דרך (a) reculons.

468 שבת קמא. מכבש
פריש"א prese מכבש (לגיהוך בגדים)
|presse|

477 שבת קמה:

קומטין

קומטון comton

כאן רש"י מציין בפירושו, שהמלה התלמדיית היא בעצמה "לשון לעז". ואמנם הגרסה הנכונה היא בארמית "קומטין" ובצרפתית "קומטון". אלא שבדפוסים התבלבלו ביניהן: בדפוס וילנא קוראים בנוסח התלמוד "קמטון" ובדיבור המתחיל ברש"י "קומטין" והלעז עצמו הושמט. ראי להעיר, שבני דורו של רש"י שמעו בלי ספק, במאמר התלמוד על "קומטין" ו"הגמון" - כך כפי הנראה הגרסה הנכונה - המשחלטים על טבריה, הד של מסעי הצלב, שבהם עשו הנוצרים שמות ביהודי עיר הקודש שבארץ-ישראל. ר' מילונן של לוי (מס' 239).

478 שבת קמו.

למיברז

פוינדר poindre

לנקב

479 שבת קמו:

מחתך

רדוניי"ר [redognier] redonier לעגל
כלומר לחוד את הקנה עד שהיה מעוגל, כדי שייכנס בדיוק בתוך נקב החבית. אולי צריך לקרוא rodonier (ר' להלן מס' 1412).

480 שבת קמו:

לכדן

פילטרי"ש feltres לבדים (מצעים של לָבָד)

481 שבת קמו. דה"מ כיסי בבלייתא

פרונצי"ש

froncos

ר' מילונן של לוי (מס' 480).

482 שבת קמו.

מתגררין

גרטי"ר grater

לגרד

בדפוסים מובא בטעות, במקום "גרטי"ר": "גרסיקין": (כפי הנראה היה נוסח מעבר: "גרסי"). ר' מילונן של לוי (מס' 494).

483 שבת קמו.

מגדרת

אישטרייל"א [estreile] estreile קרצפת, מגדרת

484 שבת קמו.

נפרקה

אישלוישייד"א esloisiede שמוטה

מדובר ביד או ברגל שנקעה, דהיינו שעצמה יצאה מפרקה.

485 שבת קמו:

מגדרת

אישטרייל"א [estreile] estreile קרצפת, מגדרת

486 שבת קמו:

לפופי

אינמיילול"ר enmeiloler לתלת
[enmailloler]

ראה לעיל מס' 441.

487 שבת קמו.

דיילא

מינישטרי"ל menestrel פקיד, שוטר

488 שבת קמו.

שניא ליה (ידיה)

אישלוישיי"ר esloisier לשמוט
ראה לעיל מס' 484.

489 שבת קמו.

מראה

מירידוי"ר miredoir ראי

490 שבת קו.

פקוח

דישקומברימינ"ט descombrement
חילוק

כוונת רש"י כפי הנראה להצביע על המשותף בין השימושים השונים של הגורן "פקח": "פקיח נפש", "המפקח את הגל" ואולי גם "יין מפקחו". מחר, שהגרסה, כמעט בכל כתבי-היד, שם ואף להלן מס' 744 ומס' 1138, במי"ם (כלומר descombrement ולא desconbrement בנו"ן). בניגוד לדרך הכתיב של רש"י במלים מסוג זה (בנו"ן לעיל מס' 243 enpeinie, מס' 277 anpoles, ולהלן מס' 1601 compleint): אולם יש גם לפנינו prembre (לעיל מס' 321). או שיש כאן חיקוק מאוחר של סופרים, או שצריך לראות בכך סימן של תקופת מעבר מ"ה ל"ח, כשהמעבר כבר מוגשם לפני כן וטרם הושלם לפני כן.

491 שבת קנ: קש
אישטריי"ם [estrim] | estreim קש
ראה לעיל מס' 128.

492 שבת קנא: אביסנא
אינשובל"א ensoble כובד
ראה לעיל מס' 401.

493 שבת קנב: כסלים
פלנק"ש flancs כסלים (השירים)
הפנימיים של הירך
סמוך לכליה)
עיין לקמן מס' 1477.

494 שבת קנב: חילפי
אורטיא"ש orties סרפדים

495 שבת קנב: קורקנן
צינפיי"ל cenpeil המסס (החלק השלישי
בקיבת מעלי-הגירה)
ראה לעיל מס' 160.

496 שבת קנב: קליבוטס
הנק"א hanche מותן

497 שבת קנד: פורסי
מינישטרי"ל menestrel פקיד, שוטר

498 שבת קנד: עששיות
משי"ש mases גושים, עשחות
[masses]

499 שבת קנד: כתיטא
רידושידור"א קיהיון, פגימות
redoisedure [redoisedure]

500 שבת קנד: גוולקי
טשקי"ש tasches שקים

501 שבת קנד: חבק
צינגל"א cengle חבק (רצועת-בטן
לסוס וכיו"ב)

502 שבת קנה: יתד
קִיביל"א chevile יתד, וו, זיז
[cheville]

503 שבת קנו: פריצות
אישוויי"ר esweier לסטות מהדרך, לחרוג
מהקו, לפרוץ גדר
[esveier]

504 שבת קנו: מכבנתא
אישפינגל"א espingle סיכה
בכמה כתיבי-יד המלה חסרה. ובאחרים יש כאן מלה
אחרת נושק"א nosche (ר' לעיל מס' 213, 223
ועוד).

505 שבת קנו: ריסטנא
אמינישטרישו"ן amenestrison [amenestraison]
מנה, משאת
ראה לעיל מס' 48 ומס' 62.

506 שבת קנו: יתד של מחרשה
קולטר"א coltre קנקן של מחרשה
(היתד הפולחת את
הקרע)

עירובין

507 עירובין ג. עפצים
גלי"ש gales עפצים (גידולים טפיליים
בעלה האלון)

508 עירובין ה. דה"מ לחי הבולט
פילי"ר piler אומנה (עמוד תומך)
המלה חסרה בדפוס התלמוד; מקומה אחרי התמונה
שבסוף העמוד. ולפניה כתוב: "וכאן קורין לו..."

- 509 עירובין ח: סיכא קיביל"א cheville [יתד, וו, זי]
- 510 עירובין ח: יתידות קיבילי"ש chevilles [יתדות, וויס, זיזים]
- 511 עירובין ט: לבד אפוש"ט apost [מסונף]
- 512 עירובין ט: עמוד פילי"ר piler [אומנה (עמוד תומך)]
- 513 עירובין יג: קנקנתום אדרימינ"ט adrement [צבע שחור]
- 514 עירובין יד: מגדל מישטי"ר מזנון לשמירת אוכל mestier [ראה לעיל מס' 155]
- 515 עירובין יד: סרבל קו"ט cot [שמלה, כותונת]
- 516 עירובין יד: הילמי שלמויר"א salmuire [מי-מלח (של שימורים)]
- 517 עירובין טו: ארוכות אישפונדי"ש espondes [בזבזים, קרשים]
- 518 עירובין יז: רבקות קופל"א cople [צמד]
- 519 עירובין יט: פנ"ק fanc [מילונ של לוי (מס' 454)]
- 520 עירובין כא: מטפס רנפי"ר ranper [לא כדברי בלונדהיים "לוחול", שהוא המשמעות של ramper בצרפתית של ימינו]
- 521 עירובין כו: תפוס ארצו"ן arçon [קשת-האוכף (אחד משני החלקים המקבילים המהווים את שלד האוכף)]
- 522 עירובין כז: קיוהא איגרו"ם egrum [אחד הידידועים לנו איננה, חרץ מכשולי כתב-יד אחד, וגם שם רק פעם אחת. ר' בלונדהיים ב' (ע' 105)]
- 522 עירובין כח: פנפועין קקול"י [נחשב בטעות ללעז, כי היא מלה "בלשון ארמית"]
- 523 עירובין כח: פנפועין יוטילי"ש joteles [מין סלק (סלקה?), ירבוז?, לעץ?]
- 524 עירובין כח: חלגלוגות פולפי"ר polpier [רגלה, חלגלוגה (עשב בר)]
- 525 עירובין כח: גודגדניות אליינדר"א aliendre [אליינדר] [קוסבר]
- 526 עירובין כח: כשות הומלו"ן homlon [ראה לעיל מס' 370]
- 527 עירובין כח: ארוכות אישפונדי"ש espondes [בזבזים, קרשים]
- 528 עירובין כח: רבקות קופל"א cople [צמד]
- 529 עירובין כח: פנ"ק fanc [מילונ של לוי (מס' 454)]
- 530 עירובין כח: מטפס רנפי"ר ranper [לא כדברי בלונדהיים "לוחול", שהוא המשמעות של ramper בצרפתית של ימינו]
- 531 עירובין כח: תפוס ארצו"ן arçon [קשת-האוכף (אחד משני החלקים המקבילים המהווים את שלד האוכף)]
- 532 עירובין כח: קיוהא איגרו"ם egrum [אחד הידידועים לנו איננה, חרץ מכשולי כתב-יד אחד, וגם שם רק פעם אחת. ר' בלונדהיים ב' (ע' 105)]
- 533 עירובין כח: פנפועין קקול"י [נחשב בטעות ללעז, כי היא מלה "בלשון ארמית"]
- 534 עירובין כח: פנפועין יוטילי"ש joteles [מין סלק (סלקה?), ירבוז?, לעץ?]
- 535 עירובין כח: חלגלוגות פולפי"ר polpier [רגלה, חלגלוגה (עשב בר)]
- 536 עירובין כח: גודגדניות אליינדר"א aliendre [אליינדר] [קוסבר]
- 537 עירובין כח: כשות הומלו"ן homlon [ראה לעיל מס' 370]

- 527 עירובין כח. שחליים קרישון [cresson] cresson שחליים
- 528 עירובין כח. אורוג"א [oruge] oruge אורה (צמח) ראה לעיל מס' 377.
- 529 עירובין כח: טיגנו פרי"ט frit מטוגן (או: טיגן) שני הפירושים קשים. כי דרכו של רש"י, כשהוא מתרגם פועל לצרפתית, לכתוב אותו בצורת שם הפועל. אולם גרסות כל כתבי-היד, לא רק כאן, אלא גם להלן מס' 1368 ומס' 1684, מעידות, שאין זה שם הפועל.
- 530 עירובין כח: אוזילתא בוליו"א boljole חבילה, אגודה
- 531 עירובין כח: פולין פיישול"ש [faisols] feisols שעועיות מלטינית phaseolus. בדפוס החלמוד המלה הצרפתית חסרה, ולא עוד אלא שאין כל פירוש על "פולין", שבתחתית העמוד, ואף על כל שתי השורות האחרונות, כאילו הושמט סוף פירוש רש"י בעמוד. הבלשנים בדעה, שלא מן phaseolus במישרין נגזר feisol (faisol), אלא בהשפעת שתי מלים קרובות במשמעותן: fabeolus, "פול קטן", וגם pisellum, "אפונה קטנה". במילונים מוצאים רק את הפורבנסאלית faizol.
- 532 עירובין ל: מגדל מישטיי"ר מזנון לשמירת אוכל mestier ראה לעיל מס' 155.
- 533 עירובין לא: אסימח פלדון fladon עשת, גולם (חתיכת מ ת כ ת, ל פ נ י שהוטבע בה צורת מטבע)
- 534 עירובין לד: מגדל מישטיי"ר מזנון לשמירת אוכל mestier ראה לעיל מס' 155. בדפוסים המלה חסרה. בכתבי-היד היא נמצאת אחרי הדיבור המחליל "נכתוב לשבות שבתו בראש המגדל".
- 535 עירובין לד: קונדס פ"ל pal יחד, כלונס
- 536 עירובין לד: כבושי כבשי פליישיי"ר [pleisier] pleisier לכופף המלה חסרה בדפוסים.
- 537 עירובין לד: אורבנק אושיירי"ש osieres נצרים (לקליעה)
- 538 עירובין לד: פגם (או: פגם) רוד"א rude פִּגְם (צמח)
- 539 עירובין מא: שלולית הים פיליג"א [pelege] pelege לב ים ראה לעיל מס' 122.
- 540 עירובין מא: נמל פור"ט port נמל
- 541 עירובין מא: הדרוקן מושג"א [musgue] musge פטר (מחלת-הפה) המלה מופיעה בדפוסים מאו מהדורת סונצינו, אבל בכתבי-היד איננה. בדרך כלל מסבירים את מוצא המלה בדמיון של פטריות הפה עם פרחי "פעמוני האביב", ושם "פעמוני האביב" בצרפתית מדמיון ריחם עם ריח המושק, בלטינית moschus, בצרפתית חדשה musc. אולם לפי דעה אחרת, אי-אפשר להסביר את הצורה שלנו לפי moschus, ומציעים murica, "עכבר קטן", והפרח לפי זה נקרא לפי דמיון צורתו עם עכברקן (בצרפתית של היום בצורת הקטנה: muguet). ר' בלונדהיים פ' (ע' 150).

550 עירובין עב. מסיפס
פלפי"ש [pal-] palfis גדר-כלונסאות
בלונדיים רושם רק את התחלת המלה pal, ומשאיר
את סיומתה בספק. אבל מסתבר, שהשם palfis
(לטינית palum fixum, "יחד נעוצה"), שיש לה עדות
בצרפתית במאה הי"ג לספירתם, הוא אמת את גרסת
כתבי-היד. בדפוסים המלה חסרה. הדה"מ מופיע
בצורת "פסיפס" באחד מכתבי-היד.

551 עירובין עז: מרא
פשו"ר [fossoir] fosoir מכוש
ראה לעיל מס' 70.

552 עירובין עז: חצינא
דולידור"א doleidoire מעצד
(מעין גרזן)

553 עירובין עז: חווקן
אישקילונ"ש eschelons מדרגות
של סולם

554 עירובין עז: שליכות
אישקילונ"ש eschelons מדרגות
של סולם
רש"י מבחין כאן בין סולם לסולם, כי בלשון התלמוד
גם מדרגות רגילות נקראות סולם, והוא מצביע על
ההבדל בין eschelons של סולם המיטלטל ובין
degrez (ראה להלן מס' 555) של מדרגות קבועות.

555 עירובין עז: מדרגות
דיגרי"ץ degrez מדרגות, מדרגות
בהרבה כתבי-יד יש החלפת הסדר בין הדל"ת ובין
הגימ"ל (גדרי"ץ). אולי בהשפעת gred, שהיא שווה
ל-degrez כלי הקדומה.

556 עירובין עז: יחד
ק"ביל"א [cheville] chevile יחד, וזו

557 עירובין עז: גוזטראות
אלידור"ר aledoir מעבר, טיילת, מרפסת
לפי הדה"מ הלעז היה צריך להיות בצורת רבים.

542 עירובין מג. רקק
גרביל"א gravele חול, חצץ
(שנתערבו בו מים)

כאן מדובר בחול שעל שפת הים, המכוסה בים
"פחות מעשרה [ספחים]", שספינה קלה יכולה לשוט
בו.

543 עירובין מה. ספר
מרק"א marche גבול, ספר
בדפוסים של התלמוד קוראים "עיר" במקום
"מרק"א", אך ציין ב"עין יעקב" שם.

544 עירובין מז. גס
פריבי"ץ privez חופשי
הכוונה: חופשי ביחסי בני-אדם, שאין ביניהם מחיצת
נימוסים: השווה בצרפתית של היום privauté,
"התנהגות חופשית מאוד, לא-מנומסת, בפרט בין גבר
לאשה". הלעז חסר בדפוסים.

545 עירובין נו. קיבר
שיאונדי"ר seondier משני, בעל איכות
נחותה

546 עירובין נח. דה"מ נברא
וידיל"א [vedille] wedile קנוקנה
ראה להלן מס' 627.

547 עירובין נח. מגג
יונ"ק junc סיף

548 עירובין נט: מרפסת
אלידור"ר aledoir מעבר, טיילת, מרפסת
ר' בלונדיים ב' (ע' 74-75).

549 עירובין סח. תונבא
אישטורדישו"ן estordison עילפון, הלם,
מבוכה

הוא תרגום של "תהו" (בראשית א', ב'). הלעז
הראשון שבפירושו רש"י על המקרא. ר' מילנו של
לוי (מס' 430).

שיפתא 566 עירובין צו:
צימול"ש cimols פס-שוליים (של בגד)
ר' במאמרו של בלונדהיים, Romania, כך ל"ט, ע'
165-164.

חוטים 567 עירובין צו:
אוריל"ש orels מללים (שפות אריגים)
ר' מילונו של לוי (מס' 619), ולהלן מס' 2442.

568 עירובין צט. דה"מ לא תחליף
טו"ש tos שיעול (הגורם להפרשת
כיח, להבדיל מסתם רוק)

569 עירובין צט: שירטון
לימון limon טיט, בוך (סחף)

570 עירובין ק. נילחץ
אישיטנדייליי"ר אלהמתח, להשתרע
[estendeillier] estendeillier

571 עירובין ק. מטפס
רנפי"ר ranper טפס
ראה לעיל מס' 520.

572 עירובין ק: עוקצא
אישיפיא"ה espie מקמר (שמתחת לנעל)
הגרסה espie נראית תמוהה, בהיותה נגזרת מהמלה
הגרמנית, שביסוד épieu בצרפתית של היום. ואולי
צריך לקרוא אישיפי"י (אף-על-פי שבכל המקורות,
ביניהם אמנם רק כתב-יד אחד, האות הסופית היא
אל"ף) espie, צורה, שיש עליה עדויות רבות, בעיקר
מכתב-יד מהמאה הי"ג La Mort du Roi Gor-
mond, המובאת במילון של Tobler-Lommatzsch
בערך espie. אולם אפשר לטעון, שכימו של רש"י
לא היו צורות מסוג זה בלי סיומת עצורית. מאידך
גיסא הסיומת י"א שבמקורות (גם בתלמוד דפוס
ספרד רמ"ה), יש מקום לתקן כך) מתאימה רק בקושי
לסיומת צרפתית ie מוטעמת על ה-י.

ואמנם יכול להיות, שהוא בצורת רבים, אבל ביחסת
הנושא, שאין בה s- סופית.

558 עירובין פא. עריבה (צ"ל: עריכה)
אינטורטי"ר entorter להעגיל (לעצב
מאפה בצורה עגולה)
חסר בדפוסים, ומקומו בפירוש דה"מ "עריכתה
כעריבת (צ"ל: עריכתה כעריכת) שעורים". ר' מילונו
של לוי (מס' 127).

559 עירובין פב: אכרים
בוביי"ר bovier רועה בקר (לפי דברי
ר ש"י: "מנהיגי
שוורים")

המלה חסרה בדפוסים: מקומה בכתבי-היד לפני
המלים "מנהיגי שוורים". וייתכן, שזו צורת רבים:
רועי בקר. ר' מילונו של לוי (מס' 183).

560 עירובין פד. זיז
שוליב"א solive קרש (שבין קורה
לקורה)
המלה חסרה בדפוסים: מקומה בתחילת דה"מ "זיז".

561 עירובין פו. יתר
קיביל"א cheville [cheville] יחד, וז, זיז

562 עירובין פו: משלשל
טריציי"ר trecier לקלוע (קלע של אוהל)

563 עירובין פז. אסיתא
מורטיי"ר mortier מדוכה
ראה לעיל מס' 293.

564 עירובין צה: קיבורת
ברדון"ן bradon חלק (של הזרוע),
שהוא מלא בשר
ראה לעיל מס' 9.

565 עירובין צה: דה"מ רופס
פונטיינ"א (נ"א: רופף)
[fontaine] fontaine מרפס (במצח)

583 עירובין קב: דות
אישקריינ"א [escraigne] escriene מרתף
בלונדהיים כותב escrail|line, אבל המילונים נותנים
.escreigne, escriene

584 עירובין קב. מיני כלי זמר
הרפ"א harpe נבל

585 עירובין קב. יבלת
וירוא"ה [verrue] werue יבלת

586 עירובין קב: צלצול
בינדי"ל bendel אָנְד, חגורה
ראה לעיל מס' 251.

587 עירובין קב. גלגל
טור"ן torn ציר (של כננת)

588 עירובין קב. כלי מתכת
בשי"ן [basin] bacin גיגית
המלה חסרה בכתב-היד. ונמצאת רק בחלמה,
שנדפס בספרד בסביבות רמ"ה. ובכן אינה מאת
רש"י. ובלונדהיים רואה בה את המלה הספרדית
.bacin

589 עירובין קב. זמזומי
צינבי"ש cenbes צלצלים, פעמונים
ר' מילונו של לוי (מס' 194).

פסחים

590 פסחים ח. יציע
אפינדי"ץ apendiz יציע
במשמעות 2 שבמילון אבן-שושן: "אנף צדדי
בבניין". שגנו יורד בשיפוע מקיר הבניין הראשי
ולחץ. ר' בלונדהיים ב' (ע' 97-99).

573 עירובין ק: יוגא
קוט"א cote שמלה, כוחנות
כאן המקום היחיד בפירוש רש"י על החלמה, שבו
המלה מופיעה בצורת נקבה, כנגד שבעה מקומות,
שבהם צורת זכר, ר' לעיל מס' 189 ועוד.

574 עירובין קא. מחצלת
קלייד"א cleide רשת-נצרים, מחצלת

575 עירובין קא. גשמה
ריילי"ש reiles מוטות ברזל, בריחים
[reilles] (המחברים את קרשי הדלת)

576 עירובין קא. דה"מ וכן ביעתא
גרדי"ל gradil אסכלה
ר' מילונו של לוי (מס' 501).

577 עירובין קא: מנעולין
שרידור"א [serredure] seredure מנעול
"של עץ, שעושים עניים בפתחיהן, וראשיהן רחבין".

578 עירובין קא: נגר
קייביל"א [cheville] cheville יתד
לסגירת דלת: משיכת היתד מפילה סליל, המושך
בחוט את הברית.

579 עירובין קב. אסיתא
מורטיי"ר mortier מדוכה
ראה לעיל מס' 293.

580 עירובין קב. מעגלין
צירקלי"ש cercles מעגלים, גלגלים,
קשתות

581 עירובין קב: סיינא
פילטריי"ן feltrin כובע של לָדָר

582 עירובין קב: דוחקין
אנפיינדר"א enpeindre לנעוץ

597 פסחים טו. גת עליונה, היינו
עדשים של גת
מיי"ט ט [maît] meit | ערקה (חלק של הגת,
שבו מניחים את
הענבים)
ר' מילנו של לר (מס' 557).

598 פסחים יז: מרצופין
מלי"ש males | ילקוטים, מזוודות
(של עור)
המלה נמצאת רק בכתב-יד אחד אחרי "של עור"
שבפירושו, ולפניה: "שלעזין", ואיננה בדפוסים.
ספק, אם היא מאת רש"י.

599 פסחים כה: אישתא צמירתא
מלוי"ד malweid | מיחושים (כלומר
[maleveid] | קדחת)
ראה לעיל מס' 29.

600 פסחים כו. רבקה
צ מ ד ("שקשורין"
ארבע פרות יחד")
קופל"א cople
601 פסחים כו: מגד
קִיביל"א | יחד, זו, וז
[cheville] cheville

602 פסחים כח. ישרון
לגמא (לבלוע
מחוץ שאיפה)
הומי"ר humer
ראה לעיל מס' 92.

603 פסחים כח. סדנא
ציפייר"א cepiere | בונה סדים (לכליאת
אסירים)
המלה חסרה בדפוסים ונמצאת רק בכתב-יד אחד. ר'
מילנו של לר (מס' 196).

591 פסחים ח. מגדל
מישטי"ר | מזונן לשמירת אוכל
mestier
ראה לעיל מס' 155.

592 פסחים ח: בקעה
קנפני"א chanpánie | מישור,
[chanpagne] | שדה פתוח,
איזור של שדות
ר' לעיל מס' 99.

593 פסחים ט: ברדלים
פוטיי"ש puteis | בראש
ברור, שרש"י הבין, כי מדובר בחיה מסוג החולדה,
הגוררת מזונות מהבתים, ולא יכול לזהות אותה עם
ה"ברדלס" המקובל, שאינו מצוי בצרפת.

594 פסחים יא. נר
קרויש"ל croisel | מנורה
כאן מדגיש רש"י, ש"כל נר שבגמ' היינו הכלי". ר'
לעיל מס' 135 ומס' 150. זו הפעם היחידה, שיש
לפנינו הגרסה croisel כנגד שבעה מקומות, שבהם
croisol.

595 פסחים יא. פסיקיא
פיישול"א | סרט, רצועה
[faissole] feisole

596 פסחים יא: מקרדין
אישטריילי"ר | לקרצף
[estreillier] estrelier
רש"י מחכוך כאן לקרצוף חזק הנקרא בחלמד
"קירוד". הגרסה שבדפוסים "מקדין" היא מוטעית
(ר' דקדוקי סופרים), השווה: "גדד".

- 604 פסחים כח. ים המלח
מ"ר ביט"א"ה ים קפוא (?)
Mer betee
משמעות betee במילונים: "קפוא", והביטוי Mer
betee מצביע במקורות הצרפתיים בימי-הביניים על
ים קרח אנדי כפאתי צפון. אולם יש להניח, שכאן
הבינו את התואר, כאילו נגזר מ-betum (חימר). לפי
בלתינדיים קפצה המלה מפירוש המהרש"ל אל דפוס
וילנא ואינה מאת רש"י. אולם ברור, שהמהרש"ל
הצחיק את הלעז ממקור צרפתי. והשווה להלן מס'
668.
- 605 פסחים ל: רעפים
טיילי"ש tiules רעפים
- 606 פסחים ל: קוניא
פלומי"ר plomer לכסות, למשוח
בעופרת
קצת קשה, שמדובר לא בפעולה, אלא בחפץ "של
חרס והוא טוח באיבר". אולי יש לפנינו תואר
המשמש כשם עצם, מלטינית plumbaris "כלי"
עופרתי, ור' מילנו של לר' (מס' 646), או שצריך
לגרוס פלומי"ד plomed, כינוי פעול, כלומר:
מכוסה, משוח בעופרת.
- 607 פסחים ל: צריף
אלו"ם alum צריף
ראה לעיל מס' 185.
- 608 פסחים ל: מדייתי
טרשטריש"ט trestrest מחלחל
כפי הנראה מלטינית tra(n)stra(n)sit (חדר חדירה
גמורה).
- 609 פסחים ל: חרוסת
איגרו"ם egrum |aigrum| חמיצות
ראה לעיל מס' 522.
- 610 פסחים ל: אנגי
מייץ [maiz] |meiz| ע"ר ב"ת (משארות,
ארגזים ללוש כהם
את הבצק)
- 611 פסחים לד: בצלים דקים
ציבו"ט civot בצלצולים (בצליות,
בצללים ירוקים)
- 612 פסחים לה: שיבולת שועל
אביינ"א aveine שיבולת-שועל
ר' בלונדהיים ב' (ע' 120-121) ומילנו של לר' (מס'
66).
- 613 פסחים לה: שיפון
שייגל"א seigle שיפון
- 614 פסחים לה: דישראל
שייגל"א seigle שיפון
- 615 פסחים לה: גולבי
אישפילט"א espelte כוסמת
- 616 פסחים לה: שבילי תעלא
אביינ"א aveine שיבולת-שועל
ראה לעיל מס' 612.
- 617 פסחים לה: שיצניתא
נייל"א [neele] |niele| קצח (צמח)
- 618 פסחים לה: שיצניתא
אשדרניל"א esdarnele זון (עשב בר הצומח
בשדות הדגן)
- 619 פסחים לה: כלניתא
מ"ק mac פרג
- 620 פסחים לה: המחה
דישטינפרי"ר destenprer לערבב בנוזל, להמס

הדקל, כעין רידל"א של גפנים. ור' מילונו של לר' (מס' 452).

מרייתא 628 פסחים לט.

אמירפוי"ל amerfoil דקורית, פעפועין, קקולי (שמות שונים של עשב ריחני)

ר' גם חוספות חולין נט, דה"מ "עקירא דמרייתא". המלה בצרפתית עתיקה מורכבת מן היסודות "מר" ו"עלה", דהיינו "עלה מר" (ר' בלומהיים ב', ע' 85-86).

מרייתא 629 פסחים לט.

פורפירי"ץ forferez טלופח, טלף החמור (מין עשב)

הירדופניק 630 פסחים לט.

אלוישנ"א aloisne לענה
ר' בלומהיים ב' (ע' 78-80) ומילונו של לר' (מס' 60), וכן לעיל מס' 394.

שרף 631 פסחים לט.

לייטור"ן [laiton] leiton מיץ-עשבים דמרי-חלב

מכסיפין 632 פסחים לט.

חיוורים פלדי"ש paldes

מרייתא 633 פסחים לט.

פורפירי"ץ forferez טלופח
ראה לעיל מס' 629.

מרייתא 634 פסחים לט.

אמירפוי"ל amerfoil דקורית, פעפועין, קקולי

ראה לעיל מס' 628. רק בכתב-יד אחד חזרת גם כאן המלה amerfoil יחד עם המלה המקבילה forferez (מס' 629, 633).

אטימון 621 פסחים לה:

פלדור"ן fladon עשת, גולם (חתיכת מ ת כ ת, ל פ נ י שהוטבעה בה צורת מטבע)

חלוט 622 פסחים לה:

אישקלדי"ד eschalde סופגנייה

פת עמילה 623 פסחים לו.

בריי"ד bredied (לחם) קעוך, מעוקה (נלוש היטב)

חטא 624 פסחים לט.

לייטוג"א [laitugue] leituge חסה
ר' בלומהיים פ' (ע' LXXXV). יש עדויות בספרות הצרפתית של ימי-הביניים לצורות e-בלבד, כגון letue, וגם זו אפשרות קריאה כאן (ליטוג"א letuge).

הינדיבי 625 פסחים לט.

קרישפיל"א [crespele] créspele עולש
ראה לעיל מס' 352.

תמכא 626 פסחים לט.

מרובי"א marúbie מרוביין (מין צמח) [marrubie]

היה מסתבר לקרוא גם marobje, כי המלה מופיעה בצרפתית עתיקה בצורת marröge. הצורה בצרפתית של היום, marrube, היא השאלה מדעית מהלטינית, שיש לה עדות רק מהמאה ה-11. מכל מקום אין ה-י מוטעמת, כי אם ה-ו (ראה להלן מס' 829).

אצוותא דדקלא 627 פסחים לט.

רידיל"א [vedille] wedile קנוקנת
לפי ההסבר של רש"י: "סיב הגדל ונכרך סביב הדקל, שקורין רידל"א". אפשר להבין, שמשמעות המלה הייתה יותר רחבה מאשר היום: אבל, אם נתבונן לעיל (מס' 546), יסתבר לנו יותר לפרש, שלפנינו קיצור דברים, והכוונה, כמו שם: "סיב שגדל ומתגלגל סביב

643 פסחים מב: קורטמי
קר"ו cro
מוריקא היא מלה ארמית-תלמודית ואינה שייכת
ללעז; ר' לעיל מס' 323 (ובמקומות נוספים), ששם
קוראים צורה מקבילה של אותה מלה: crog.

644 פסחים מב: לכא (גרסת
הדפוסים: לבא)
פרק"א parche
המלה הצרפתית (לטינית parthica) היא על-שם
מוצא סחורה זו, מארץ הפארתיים.

645 פסחים מב: פיורא
גלו"ד glud
דבק חזק

646 פסחים מב: דבק
גלו"ד glud
דבק חזק

647 פסחים מג. מערן
אישקלייר"א
[esclair] esclaire
ר' מילוננו של לוי (מס' 255).

648 פסחים מה: כופת
מטון maton
גוש

649 פסחים מח: כעכין
קילי"ש kiles | | יתדות (של משחק)
בצרפתית של היום: quilles, וכאן בהשאלה: לחמים
מוארכים בעלי קצוות חדים. בלונדיים אינו מפענח
את הלעז. ואנו מביאים את התרגום העברי כהשערה:
מתקבל על הדעת, שכינו לחמים בעלי צורה זו כשם
היתדות, שמשחקים להפילן בוריקת כדור, כי צורתן
דומה. או שצריך לקרוא קילי"ש, גרסה המתאימה
יותר לכתוב בכתב-היד, coiles "אשכים", וגם זה
יהיה לפי דמיון הצורה. אבל נראה קצת קשה להאמין,
שרש"י היה משחמש במלה זו לשם חיבור.

650 פסחים מח: מקטפת
העגיל entorter
ראה לעיל מס' 558.

635 פסחים לט. [כרשי] שדה
שלו"י"ש salvajes [salvages] בר
המלה הצרפתית, שהיא תואר-השם במשמעות "יער",
פראי", משמשת ליד שם חיה או צמח כגון "חתול-
בר", חת-בר" וכיו"ב (ר' מילוננו של לוי, מס' 420).

636 פסחים לט: כמושין
פלציד"ש flacedes
נובלים

637 פסחים לט: ותיקא
פפ"א pape
המלה נמצאת רק בפירוש רש"י שבר"ף דפוס
בומברג, וספק, אם היא מאת רש"י.

638 פסחים מ. צומתן
אישטריינ"ט estreint
ר' מילוננו של לוי (מס' 434).

639 פסחים מ: חרוסת
איגרו"ם
חמיצות (מאכל, שיש
|aigrum| egrum בו טעם חמוץ)
ראה לעיל מס' 522.

640 פסחים מב. נסיוכי דחלבא
מישג"א
מי-גבינה, נסיוב החלב
|mesgue| mesge

641 פסחים מב: זנגבילא
ייניבר"א jenjevre
בכתב-היד יד. במקום היד"ד, גימ"לין חיי"ן, כפי
הנראה בהשפעת האיסלקית או שפה אחרת.

642 פסחים מב: חמד
בופי"ט bufet
יינ-שמרים (בעל
איכות גרועה)

המשמעות של bufet במילונים: סטירה, דרגש, אבל
יש גם, עדויות למשמעות הנ"ל: ראה מאמרו של
בלונדיים ב-Romania, ל"ט, 1910, ע' 151, ומילוננו
של לוי (מס' 740).

זכר (צרפתית עתיקה: bai) בכמה שפות רומניות, במשמעות מיוחדת של פירות הדפנה. זה יכול להיות הפתרון לעובדה, שהגרסה היא כמעט תמיד ביי"ש, בכל הופעות הלעז הזה, כלומר בלי c בסוף המלה.

651 פסחים נא. אישקפינ"ש eschapins
נעליים קלות
ראה להלן מס' 961.

652 פסחים נב: אישפיני"ר espenir
פיתוח (הפרי)
השוה בשיר השירים ו', י"ג. יכול להיות, שהמלה הצרפתית מתייחסת לכל ההסבר שברש"י: "משנפל פרח הגפן ונראית צורת הענבים", ולא למלה "סמדר" דווקא. המילונים נותנים את הצורה espanir, שהיא יותר קרובה לגרסה כתבי-היד.

660 פסחים נו. דה"מ ושדו ליה שיאו"ר seur
הגרסה שבספרינו" (שנבו"ג = sanbug) היא אולי חרוט פרוכנסאלי. בכל אופן גם שנבו"ג גם סמבוק וגם שיאו"ר כולם הם ממוצא אחד, הלטינית sambucus.

653 פסחים נג. טריילי"ש treilles [treilles]
דליות
גפני-דליות
ר' מילונ של לוי (מס' 782).

654 פסחים נג. גלי"ש gales
מילין
ע פ צ ים (גידולים)
טפיליים בעלה
(האלון)

655 פסחים נד. טינליי"ש tenalies [tenailles]
צבת
צבת
656 פסחים נה. צילצול
בינדי"ל bendel
ראה לעיל מס' 251.

657 פסחים נה: אינטי"ר enter
מרכיבין
להרכיב (ענף על עץ)

658 פסחים נו. דפנא
דפנה
לוי"ר lor
ר' בלונדהיים ב' (ע' 162-164).

659 פסחים נו. דה"מ ושיכרא ודפנא ביי"ש baies [baies]
גרגירים (וכפרט)
פירות הדפנה
ר' בלונדהיים ב' (ע' 122). אולם המילון של Mayer-Lübke מצייך, שליד המלה baie, יש חיעוד לצורת

661 פסחים נו. ציקי קדירה
ארשידור"א arsedure
בשר מטוגן ומחובל
כפי הנראה לא היה בשר כזה עולה על שולחן מלכים. ר' בלונדהיים ב' (ע' 115-116), שם הוא מסביר את מוצא המלה מביטוי לטיני, שפירושו "סיגן, בשר מטוגן" assatura, שהשתנה בהשפעת ביטוי לטיני אחר arsura, שפירושו "שרפה", כלומר "בשר מטוגן השורף את החך". ור' גם מילונ של לוי (מס' 294).

662 פסחים נו: סטיס
קר"ו cro
כרכום
ראה לעיל מס' 643.

663 פסחים נו: קוצה
וישד"א wesde
איסטיס, פ ס ס ל
(צ מ ת, שמשורשו)
מפיקים צבע)

664 פסחים נט. בבקר בבקר
פירמטיני"ט פירמטיני"ט
מוקדם מאוד
per matinet per matinet
הפרשן מצא בדיבור הצרפתי שביטוי מוכפל הדומה לביטוי העברי "בבוקר בבוקר", וחרוטו המילולי "בעת הבוקר הקטן" (פעמיים), דהיינו בשעה מקדמת מאוד. הלעז הזה נמצא רק בכתב-יד אחד, ולא בדפוסים, יש ספק, אם הוא באמת מאת

פירושו של רש"י. כפי שהוא מופיע בדפוסים, נראה מסתכן ומחלכט: לפי דבריו "מיחור" הוא הורדת שרידי הצואה, שנתערבו בקרביים; אם כן, אין כאן מעשה ערבוב, אלא הרחקה של דבר מעורבב - ואולי כוונתו, שכאן הקדומת הצרפתית "des" אינה עניין של הפצה ("ערבוב לכל הצדדים") אלא של ביטול ("ביטול הערבוב"). בכל אופן רש"י מוסיף פירוש אחר. כפי שהוא נודג, כשיש משהו להקשות על פירושו הראשון.

רש"י. הכינוי מנוקד בכתב-יד, ולכן אין בו ייד במקום של e. לא ראינו צורך לדבוק בגרסה כתב-יד, כפי שנהג בלתי-היה, עד כדי רישום per maitinet [sic] per matinet.

665 פסחים סא. **סורסי**
לינג"א שוריא"ה שפה סורית
[lengue Surie] lenge surie
בכל כתבי-יד הגרסה: שוריא"א.

673 פסחים סח. **שירקא דמעיא**
לימו"ן limon טיט, בוך

666 פסחים סב: **קלא**
מוש"א mote גוש אדמה

674 פסחים עב: **קילנא**
פורי"א porje פרוחזור
ר' לעיל מס' 11, ובחמישה מקומות נוספים בפירוש רש"י על התלמוד, אותה מלה בחתיק אחר (פורק"א = porche).

667 פסחים סד. **אונקליות**
קרוק"ש crocs ורים, אנקלים

675 פסחים עג. **דקין**
טייל"א teile תבלול (כחם בעין
ה מ צ מ צ א ת
הראייה)
ר' מילונו של לוי (מס' 756).

668 פסחים סד: **סורג**
פרודני"ש prodnes סבכה, סורג
מהרש"ל: "כעין ולחות, שעושין לפני אוצר יין".
נמצא רק במהרש"ל על המקום, והוא כפי הנראה העתיק מכתב-יד של רש"י או של פרשן צרפתי אחר.
מצוי במילונים לצרפתית עתיקה בצורה המאוחרת יותר: prône, "סורג החוצה את הכנסייה", ומכאן "דרוש הכומר".

676 פסחים עד. **אסכלא**
גרדי"ל gradil אסכלא

669 פסחים סה. **חביצין**
מטונ"ש matons גושים (של חלב
חמרץ)

677 פסחים עד. **שיבי**
קנילי"ר caneler לחרוץ חריצים לאורך

670 פסחים סה: **יבלת**
ירוא"ה [verrue] werue יבלת

678 פסחים עד. **אלק**
יישנ"א jesne אלק
ר' בלומהיים ב' (ע' 162) ומילונו של לוי (מס' 516).

671 פסחים סו: **מקנטרן**
קונטררי"ר contrarier להעליב
ר' מילונו של לוי (מס' 245).

679 פסחים עד. **מולייתא**
אינפלידור"א מילוי (בשר בבצק או
כדומה) enpledure

672 פסחים סח. **מיחור**
דישטינפרי"ר לערבב בנחל, להמס
destenprer

אינו בכתב-יד, אלא רק בדפוס בומברג, אבל יכול להיות, שזה הסתמך על כתב-יד, שאינו ברשותנו. ר' מילונו של לוי (מס' 84).

- 680 פסחים עד: **חלל הצואר**
פורציל"א forcele
קעורת הצואר
המלה בצרפתית נגזרה מ-force. "קלשון בעל שני
חדדים", והכוונה כאן כנראה למקום, שבו העצמות
מתפלגות מביית-החזה לכתפיים.
- 681 פסחים עד: **טפדיה**
פשטיד"א pastede
בשל הימצאותה פה ושם ברש"י, בתוספות ובספרים
מאחרים, נחשבה מלה צרפתית זו למלה בעברית
רבנית, וכך נחקקלה בלשון המשכילים ובעברית
החדשה.
- 682 פסחים עד: **אסמיק**
שנקטירו"ד sancterud
[sancterud']
כלומר, מלא דם שנשפך, למשל מחמת פציעה
פנימית, אבל לא יצא מהבשר. המלה הצרפתית
מורכבת מ-sanc, "דם", ומ-terud, "מחופר
(באדמה)"(?).
- 683 פסחים עה: **קיוהא**
איגרו"ר egror
[aigror]
ר' בלונדהיים ב' (ע' 65).
- 684 פסחים עה: **חותך**
אינקריני"ר encrener
לחרוך (חריצ)
נמצא רק בדפוס בומברג, ולא בכתבי-היד. ר' מילנו
של לר (מס' 256).
- 685 פסחים עה: **גפסיס**
קל"ץ chalz
סיד
נמצא רק בכתב-יד אחד, ולא בדפוסים. ספק, אם זה
מאת רש"י. ר' מילנו של לר (מס' 205).
- 686 פסחים עו: **פילי**
קריבצי"ש crevaces
סדקים (על-גבי
בשר צלוי)
- 687 פסחים פג: **אלל**
יינו"ל jenol
כרך (כאן במשמעות
מ י ו ח ד ת של גיד
הצואר)
המלה חסרה בדפוסים (ברד"ם "חן מגיד
הצואר"). שם "אלל" הוא טעות-דפוס, צריך להיות
"אלל" (ר' חולין קכא. ולהלן מס' 2275).
- 688 פסחים פד: **חסחוסים**
טינרום"ש tenrums
חסחוסים
כפי שהוכיחו חכמי הלשון האחרונים. צריך לחקן
במשנה ובכל מקום: "הסחוסים" ל"חסחוסים".
- 689 פסחים פד: **גף הכתף**
אישפלדו"ן espaldon
ר' בלונדהיים ב' (ע' 157-159).
- 690 פסחים פה: **חותך**
אינקריני"ר encrener
לחרוך (חריצ)
חותך
- 691 פסחים פה: **קולית**
רידונדי"ל redondel
המשמעות המקורית: חפץ עגול.
עצם הירך
- 692 פסחים פה: **דה"מ מן האגף**
רב"ץ rabaz
שפת הפתח (השטח,
במזוזת הפתח,
שעליו מגיפים את
הדלת)
- 693 פסחים קב: **שלשלת**
טריצי"ר trecier
לקלוע (לצרף
ברכות זו לזו)
מצוי רק בכתב-יד של פירוש הרשב"ם, בכתב
"משלשלן. לשון שלשלת וגדל טריצי"ר".
- 694 פסחים קז: **פירוומא**
בריי"ש breis
שקר שעורים (מין בירה)
[brais]
חסר בדפוסים.

702 פסחים קיא: כורמשא
ביי"ש [baies] beis גרגירים (ובפרט
פירות הדפנה)

ר' לעיל מס' 659-658. הלעז מצוי רק בכחב-יד אחד
של פירוש הרשב"ם. שם קוראים "כורמשא
[בדפוסים שלנו: כרו משא]. אילן שקורין [בלונדיים
מציע להוסיף: לו"ר (lor) וגדל בו פרי שקורין]
ביי"ש". זה המקום היחיד בחלמוד, שביי"ש מפרש
"כורמשא" (בשאר הופעותיו הלעז קשור עם "דפנא"
או שמו הנודף "ערא"). אולי יש להשוות עם
cormes (לעיל מס' 45, 166, 474) ו-cormier (מס'
1581) בגלל דימוי הצלילים: לכאורה יש מצא
משותף למלה הארמית ולמלה הצרפתית.

703 פסחים קיט. קולפי
שירידור"א seredure מנעול
[seredure]
חסר ברשב"ם המדפס.

יומא

704 יומא יא: מרפסת
אלידור"ר aledoir מעבר, טיילת, מרפסת

705 יומא טז. דפי עץ
לטי"ש lates נסרים

"דפי עץ ארוכים [באורכם] וקצרים [ברוחבם
ובעובייהם]". ר' מילונז של לוי (מס' 535).

706 יומא טז. סורג
פרודנ"א prodne סבכה, סורג

ר' לעיל מס' 668. בכל כתבי-היד הגרסה היא פרודנ"י
במקום הכתיב הצפוי פרודנ"א. אולי, מפני שזו מלה
כנסייתית, היו הוגים אותה אחרת ממלים עממיות.

695 פסחים קי: אכילה גסה
שביל"א [saule] savle שביעה
בלונדיים גורס saule, ומילונים saule, אך הלעז
מצוי רק בכתב-יד אחד של פירוש הרשב"ם. בכתיב
שאבל"א. ונראה, שיש לגרס saule, אף-על-פי
שהאל"ף רומז לכאורה לנוכחות של תנועה כפולה.
ור' מילונז של לוי (מס' 723).

696 פסחים קי: גס
אפירציביי"ר להבחין, לראות
apercevoir
חסר בדפוסים ובאחד מכתבי-היד, ומצוי בשני כתבי-
היד הנוספים של פירוש הרשב"ם. בסוף הדה"פ: "גס
ביה", ומובן, שהלעז מחיחס לפירושו השני. ר'
בלונדיים ב' (ע' 99-100).

697 פסחים קיא. חיק קבל
אר"ק בלישט"א arc baleste בליסטרה
ר' לעיל מס' 177. חסר ברשב"ם שבדפוסים, אך מצוי
בכתב-יד אחד של פירוש הרשב"ם, בפירוש המיחס
לרש"י ובפירוש שב"עין יעקב".

698 פסחים קיא: רוח פלגא
פלייש"ן [palaisin] paleisin שיתוק
ברשב"ם, הלעז משובש. במילונים מצאים בעיקר
אח הצורה palasin.

699 פסחים קיא: צרדא
אישורטי"ן מחלת-רוח (בלבול)
[esvertin] eswertin
מצוי רק בכתב-יד אחד של פירוש הרשב"ם.

700 פסחים קיא: פרחא
קפריי"ר שיח-צֶלֶף caprier
ר' לעיל מס' 389. חסר ברשב"ם המדפס. הגרסה
שבפירוש המיחס לרש"י (קפרי"ף) הושפעה לכאורה
מהמלה המשנאית "קרפוף".

701 פסחים קיא: ורדתא
שורביי"ר חוזר (אילן) sorbier

- 707 יומא יח: שחלין
קרישו"ן [cresson] cresson שחליים
- 708 יומא יח: חלגלוגות
פולפיי"ר polpier רגלה, חלגלוגה
(עשב בר)
- 709 יומא יח: גריגיר
אורוג"א [oruge] oruge אורה (צמח)
ראה לעיל מס' 377.
- 710 יומא יט: מסיבה
ווי"ץ [viz] wiz מדרגות לולייניות
חסר בדפוסים. באחד מכתבי-היד/ציון גם לעז גרמני:
ינדלשטיין (במקום: גינדלשטיין) wendlstein (ר)
רש"י על מלכים א' ר, ח': מלכים ב' א', ב': יחזקאל
מ"א. (ד): וכן ר' מילונ של לוי (מס' 452).
- 711 יומא יט: הפג
אישכניי"ר [esbanier] esbanier להחבדר
(אולי: esbanier)
- 712 יומא כ: פקעו
אישקלטי"ר [esclater] esclater להחפוצץ
חסר בדפוסים.
- 713 יומא כה: כוליאר
נושק"א [nosche] nosche סיכה, מכבנה
ראה לעיל מס' 213. לפי "דקדוקי טורפים" הגרסה
הנכונה של הדח"מ היא כפי הנראה "כוכליאס",
מלה שאולה מהיוונית. שפירושה "חפץ צגול", ומכאן
הלטינית cochleare והצרפתית cuiller (כף לאכילה).
- 714 יומא כה: מיסך רגליו
אקרופיי"ר [acroper] acroper לשבת בכפיפת
רגליים
חסר בדפוסים. ר' בלונדהיים ב' (ע' 51).
- 715 יומא כח: וזהמא דשמשא
טיפור"ר [tepor] tepor פשרות, חום מתוך
חסר בדפוסים. הצורה המקובלת בצרפתית של ימי-
הביניים היא [tevor] (מהתואר [teve, tieve], לטינית
[tepidum]). אולם הפ"א מופיעה בכל כתבי-היד, אף
שאין אף באחד מהם ממש הגרסה טיפור"ר. אחד מהם
גורס טורפור"ר [torpor]. שמשמעותו "עילפון, הרגשה
אי-אונים מתוך כובד הגוף". שהיא שכיחה באקלים
של חום ללא זריחת שמש, אבל בלונדהיים סבר, כפי
הנראה, שאי-אפשר לתאר מצב מטאורולוגי בהרגשה
גופנית.
- 716 יומא לד: עששיות
משי"ש [mases] mases גושים, עשחות
[masses]
- 717 יומא לו: קלפי
אישקרי"ן [escrin] escrin קופסה (בעיקר
לחכשיטים)
- 717 יומא לו: אשכרע
בוי"ש [buis] buis אשכרע
ראה לעיל מס' 438. בספרינו נדפס: "אשכרע".
ברוש". כפי הנראה חיקנו המעתקים בטעות והחליפו
את הלעז בוי"ש בשם עץ ידוע "ברוש". ר' מס' 928
ומס' 1652.
- 718 יומא לו: אוגני
אחניים, ידיות
(של כלים)
חסר בדפוסים.
- 719 יומא לח: (נמלה) נמל
פור"ט [port] port נמל
בדפוסים מוצאים צורה איטלקית (פורט"ו = porto).
לפי אחד מכתבי-היד, שנכתב כפי הנראה באיטליה.
- 720 יומא לח: פרק בשיר
ריפריי"ט [refreit] refreit פזמון
חסר בדפוסים.

727 יומא סט. נמטא
feltre א פילטר (מצע)-לָגֶד
728 יומא עה. גידא
aliendre א [aillendre] כוסבר
ראה לעיל מס' 376.

729 יומא עה: משטיחין
litières ש שכבות-מרבץ

730 יומא עה: קופסא
ecrin אישקריין קופסה (בעיקר
לחכשיטים)

731 יומא עז. פרוותא
port נמל פורט
כאן, ולהלן מס' 938, המלה הארמית דומה ללעז.

732 יומא עח. משחל שחיל
trestrest טרישטרישט מחלחל
ראה לעיל מס' 608.

733 יומא עח: שעם
paveil פוייל סוג של גומא (חזרן?)
[paveil]

בעברית של ימינו קבעו למלה "שעם" משמעות
אחרת (ואנגלית cork, צרפתית liège). לוי במילונ
(מס' 630) גורס pavail וגזר את המלה מלשון
papyrus (עשבים ממצרים, שמהם עשו נייר).

734 יומא עח: קב
eschace אישקצא קב
ראה לעיל מס' 265.

735 יומא פא. שזפין
prunes ש פרוני

721 יומא לח: רקביבות
redoile redoille חלודה
ראה לעיל מס' 200. מבין חמשת המקומות הוודאיים,
שבהם מופיעה מלה צרפתית זו ברש"י על התלמוד,
ארבעה מציגים אותה כתרגום המלה "חלודה", ורק
כאן של "רקביבות". אך רש"י עצמו מסביר כאן
"רקביבות" ב"חלודה".

722 יומא מז. זרד
tudel טודיל צינור
ר' מילונ של לוי (מס' 393).

723 יומא מז. זירזתני
estudeler לבחור בצינור הטוב
מכולם
חסר בדפוסים. המלה נראית המצאה של רש"י
בהרכבת הקדומת es- ("מתוך") והשם tudel (ראה
לעיל מס' 722).

724 יומא מט. שחליים
creson cresson קרישוין שחליים

725 יומא נח. זולף
agoter לנקו (לרוקן עד
הטיפה האחרונה)
ר' לעיל מס' 460. וגם בלומהיים ב' (ע' 59-60).

726 יומא סח: זירכאות
riedregardes מאספים
[riedre gardes]
המאסף של הצבא נקרא בצרפתית של היום -
arrière-garde, זה מתאים ללעז שלפנינו. ואולם זה שונה
במקצת ממה שרש"י מפרש כאן: "בני אדם עומדים
מירושלים לצוק (שממנו מפילים את השעיר
המשחלח) בכדי שיראה זה סימנו זה זה...". אולי אין
רש"י מחכוך למשמעות "שומרים את האחור",
כלומר "מאספים", אלא "מסתכלים (garder
במשמעות של regarder) לאחור", כלומר "שליחים
מחלפים" (כמו ב"מירון שליחים").

שובבים 745 יומא פו. אינויישיי"ץ enweisiez
[enveisiez]
נמצא רק בכתב-יד אחד, ולא בדפוסים. כרש"י
שב"עין יעקב" מופיע מעין לעז אחר: אבריי"ץ (אולי
במקום אביר"ץ averz, סוטים).

736 יומא פא: הימלחא
ליטואריי"א letuárie די יס ה לתרופה,
[letuarie] העשרה מעשבים
ממותקים
ראה לעיל מס' 31.

737 יומא פג. תונבא
אישטורדישו"ן עילפון, הלם, מבוכה
estordison
ראה לעיל מס' 549.

סוכה

746 סוכה ג: אכסדרא
פורק"א porche פרוזדור (מבנה
הבולט החוצה, ובו
פתח הבית)

747 סוכה ג: מרפסת
אלידוי"ר aledoir מעבר, טיילת, מרפסת

748 סוכה ג: סולם
דיגרי"ד degred מדרגות
התרגום המדויק הוא "מדרגה", אבל כפי הנראה
במשמעות "מדרגות, סולם" גם ביחיד. בדפוסים
קוראים את המלה האיטלקית אשקל"א escala. כשני
כתב-יד אין כאן לעז בכלל, ובשלישי "גדר יר",
שבוודאי הוא שיבוש של "דיגריד" (ר' לעיל מס'
555).

749 סוכה ד: לבד
אפושטי"ץ apostez מסונף
חסר בכתב-היד. ר' לעיל מס' 511, אותה מלה
מתורגמת אפוש"ט apost, צורה עתיקה של בינוני
פעול מקבילה לצורה המחודשת apostez(z). את
הלעז שלנו אפשר גם לקרוא apostiz, במשמעות של
"סניף, עצם מסונף" (ר' בלונדהיים ב', ע' 101).

738 יומא פד. (ד)אפא
פוטטיי"ש puteis
רש"י אומר: "הוא הצבוע ובלעז פוטטיי"ש". וראה
לעיל מס' 593.

739 יומא פד. גרפא
פיניי"ל peneil |penail| נוצה גדולה
ובפרט: עצם בכתיף האוזן הנושאת נוצה גדולה.

740 יומא פד. מא
פשווי"ר fosoir |fossoir| מכוש
ראה לעיל מס' 70.

741 יומא פד. ירקון
ילונציא"ה jaloncie
חסר בדפוסים (ראה לעיל מס' 18).

742 יומא פד. סרונכי
אישטרנגיליו"ן estrangilon
|estranguillon| דלקת השקדים
ר' מילונג של לוי (מס' 433).

743 יומא פד. סרונכי
בו"ן מלנ"ט bon malant פצע חמור
ראה לעיל מס' 5.

744 יומא פד: פקוח
דישקומברימינ"ט
descombrement
ראה לעיל מס' 490.

כפי שמעיד gonnelle בצרפתית של היום, שהוא דג בעל כתמים. בלונדיים רשם את פענוחו בסימן שאלה. ובאמת הוא רחוק מגרסת כתבי-היד. יותר קרוב היה למשל גלישק"י, ש, galesches "לפי אופנת גליה, צרפתיות", אבל כפי הנראה, לא מצא שימוש כגון זה למלה galesche.

758 סוכה יא. הדלה
טרייליי"ר treilier
[treillier]
ר' למשל מס' 754.

759 סוכה יא. קיסוס
יידר"א iedre
קיסוס (צמח מטפס)

760 סוכה יב. זרדין
טודילי"ש tudeles
צנורות, גבעולים
צורת נקבה של המלה tudel (ר' לעיל מס' 722).
כנראה קבע בלונדיים את הצורה החריגה הזאת
בהסמך על מציאות הסיומת "-es" בכמה
מהמקורות.

761 סוכה יב: חצים
פליקיי"ש fleches
בדרך כלל משמעות המלה היא סחם "חיצים", אבל
רש"י מדייק: "בית-יד של חיצים", וברור, שרק
בעצים בא בחשבון לסכך את הסוכה, אלא אם כן
כוונת רש"י להסביר בלועזית לא "בית-יד של
חיצים", כי אם המלה האחרונה ("חיצים") לכדה.

762 סוכה יב: מסרק
צירי"ש [cerens] cerés
מסרק לפשתן
בלונדיים (ב', ע' 141-142) מתקן את גרסתו
הראשונה cerens, שהושפעה מהצורה הצרפתית של
"מינו séran. ר' מילונו של לוי (מס' 732).

763 סוכה יב: אונץ
רישטי"ש ristes
אגרות פשתן
ר' לעיל מס' 116. לא ברור, למה לא רשם בלונדיים
ביחיד רישט"א riste, כלומר "אגרת פשתן". אולי
היה בדעתו, שיש לחקן ל"אונץ" כמו בשבת י"ז: לוי

750 סוכה ח: בית שער
פורק"א porch
פרודור (מבנה
הבולט החוצה, ובו
פתח הבית)
ראה לעיל מס' 746.

751 סוכה ט. פירניי"ש fernjes
ציציות
כאן מדובר בציציות הטבעיות של הכד, שאסור
לעשות מהן ציציות של מצווה (ר' לעיל מס' 446).

752 סוכה ט. לומישיל"ש lumesels
סיסין
פקעות (של חוט)

753 סוכה ט: קני הגג
לטי"ש lates
נסרים
ראה לעיל מס' 705. לא נמצא בכתבי-היד, אלא רק
ב"שיבולי הלקט" ובדפוסים.

754 סוכה ט: דלית
טרייל"א treille
[treille] גפן-דליות
ראה לעיל מס' 653.

755 סוכה ט: קיסוס
יידר"א iedre
קיסוס (צמח מטפס)

756 סוכה י. קרמין מצוירין
מעשה אורג
אוכרי"ץ ovrez
בעבודות מחט

בכל המקומות האחרים. שרש"י מביא בהם את הלעז,
הוא מפרש בו את המלה "קרמין" בלבד (ר' לעיל מס'
141 ומס' 173 ועוד).

757 סוכה י. סדינין מצוירים
גונילישקיי"ש
רקמות של
כותונת עליונה
gonelesches

המלה אינה מצויה במילונים של צרפתית עתיקה, אך
מסתבר, שמצאה תואר גנור מ-gonele, כותונת
ארוכה הנלבשת מעל לשריית. כפי הנראה היו נוהגים
ליפות את הבגד הנ"ל בחמונות ארוגות או רקומות בו.

במילונים מצאים רק את הצורה *macies*
(=macides). שאף היא חריגה לעומת הצורה
השכיחה *marcies*.

771 סוכה יד. עתר
פורק"א *forche* קלשן

772 סוכה טו. ארוכות
אישפונדי"ש *espondes* לבזבזים, קרשים
(שבשפת המיטה) לאורך

773 סוכה טז. שיפא
לישק"א *lesche* כריך (צמח)
בלטינית: *carex*, בצרפתית של היום: *laiche*. ר' להלן
מס' 774 וכן מס' 777. מהניגוד, שפירוש רש"י קובע
שם בין "שיפא" *paweil* ובין "חילת" *lesche*.
מסתבר, שיש בלבול, כפי הנראה חסר, בפירוש כאן.

774 סוכה טז. שיפא
פויי"ל *paweil* סוג של גומא (חורץ?)
[*paveil*]

נראה, שיש סתירה בין הגרסאות המובאות אצל
בלונדהיים. כאן ולעיל מס' 773, אלא אם כן מניחים,
שבכתב-יד s כתוב גם לישק"א גם פוי" ובשאר
המקומות כל-אחד כפי שרשום. ור' לעיל מס' 733.

775 סוכה טז. גמי
יוג"ק *jonc* סוף

776 סוכה יז. דה"מ וכן חצר
קלוישטר"א *cloistre* חצר סגורה
באכסדרה מרובעת

יש לחקן כמובן ולהשמיט את המלים "בלשן אשכנז"
שבפירוש רש"י. ר' להלן מס' 1983.

777 סוכה כ. שיפה
פויי"ל *paweil* סוג של גומא (חורץ?)
[*paveil*]
ראה לעיל מס' 733.

(במילוננו, מס' 786). גורס ארישט"א *aresta*, פסולת
של פשתן (ר' לעיל מס' 164), לפי גרסה המצויה
באחד המקורות החיצוניים (כתב-יד של פירוש על
סוכה המיוחס לר' אליקים).

764 סוכה יב: שושי
פלי"א *falje* שרך
נמצא רק בדפוסים, וכפי הנראה אינו מאת רש"י.

765 סוכה יב: שווצרי
ארנייז"א *arneize* [arneise] לענה
נמצא רק בדפוסים, וכפי הנראה אינו מאת רש"י (ר'
בלונדהיים ב', ע' 112-113, המציע בעצמו את הכתיב
שלנו).

766 סוכה יב: שווצרי
אירב"א פוליקייר"א פרעושיט (מין צמח)
erbe polikeire [erbe policaire]

767 סוכה יג. דוקנים (=דקר)
פיל"א *pele* את-חפירה

768 סוכה יג: דה"מ דאורבני
יונקיירי"ש מצודות דגים עשויות
jonchieres קני-סוף
המלה חסרה בשלושת כתבי-היד. היא נמצאה ברש"י
שבר"ף בצורת גונקיאיר"ש ובדפוס התלמוד
בצורת יונק"ש (כלומר קני-סוף). אולם העדות עליה
חזקה יותר בשני מקומות אחרים (ר' להלן מס' 1283,
ובשימוש אחר: "גבינה, שהוכנה בעזרת קני-סוף",
מס' 1561). המשמעות השכיחה של המלה היא "שדה"
של קני-סוף.

769 סוכה יג: דקות
טינבי"ש *ténves* דקות, רווח
בצרפתית של היום: *ténues*.

770 סוכה יד. בוססות
מציד"ש *maciedes* נדושות (שדשו
עליהן), כתותות

786 טוכה כג. דסנא
לוריי"ר lorier
ר בלונדהיים ב' (ע' 164).

787 טוכה כג. דה"מ דסנא
גרגירים (וכפרט פירות הדפנה)
ראה לעיל מס' 659.

788 טוכה כג. כווצא
ריטריי"ט retreit
מתכוץ (או מקוץ) [retrait]

789 טוכה כה. נקע
וליד"א walede | valedel | בקעה, ואדי
חסר בכתבי-היד. בדפוסים (מסונצו ואלך):
וליא"ה (walee), צורה מאוחרת יותר של המלה
הצרפתית.

790 טוכה כו. בקי
צינציליי"ש cinceles
יתושים

791 טוכה כו. דה"מ תרתי או תלת
מורשיל"ש morsels
האוכל הנבלע בבת-
(אחת)

הנוסח, שהיה לפני רש"י, היה לפי "דקדוקי סופרים":
"תרתי או תלת ביצעי (צ"ל: ביצעי)", ול"ביצעי"
מתאים הלעז מורשיל"ש.

792 טוכה כו: נשמי
אלייני"ש aleines
ר בלונדהיים ב' (ע' 175).

793 טוכה כו. תרגימא
פרגו"ט — [—]
לא פיענזו בולנדהיים. נמצא רק בכתב-יד אחד,
ובדפוסים בנוסח: פרוגו"ש. מותר לשער מלה כמו
פרוג"ט frugt (פירות), ומכאן קינוח-סעודה, השווה
באיטלקית (frutta) או כמו פורג"ט purgat (מלשן
purgier, לטהר, ומכאן קינוח-סעודה).

778 טוכה כ. גמי
יונק"א jonc
סוף

779 טוכה כ. חילת
כריץ (צמח) lesche
ראה לעיל מס' 773.

780 טוכה כ. מזבלי
בולזול"א bolzole
ש ק ש ל ר ו ע י ם
(המשמש להם גם לשכיבה)
חסר במילונים לצרפתית עתיקה. כפי הנראה נגזר
מ-bolge, "שק, תרמיל".

781 טוכה כ: שעם
פריי"ל paweil
סוג של גומא (חורץ?) [paveil]

לא נמצא בכתבי-היד, אלא רק בדפוסים. ראה לעיל
מס' 733.

782 טוכה כ: נפוותא
בוריטי"ל buretel
כברה
לא מצאתי את המלה במילונים.

783 טוכה כא. גסה
חופשי (מרגיש) prived
את עצמו בטוח
ראה לעיל מס' 544.

784 טוכה כב. קורות הבית
שוליבי"ש solives
קרשים (שבין קורה לקורה, ומהם עשויה
התקרה)

785 טוכה כב. קורות העליה
טרי"ב trev
קורות (הגג)
צורת הלעז מצביעה לכאורה על יחיד ולא על רבים.
אולם אפשר לפרש גם כך (למשל, שזה מונח כללי).
ר מילוננו של לר (מס' 781).

חופיא 802 סוכה לב.
מטאטא escove אישקוב"א
ראה לעיל מס' 797.

אופתא 803 סוכה לב.
אישטיל"א estele גזיר-עץ (מעצם הגזע)
כפי הנראה אפשר גם לקרוא astele. ר' מילנו של
לוי (מס' 123).

כף 804 סוכה לב.
ענף, אגודה troche טרוק"א
ר' מילנו של לוי (מס' 446).

דולבא 805 סוכה לב:
עץ-ערמונים קשטיניי"ר chastenier
ר' בלונדהיים ב' (ע' 150-151).

מנומר 806 סוכה לג:
בעל כתמים tajez טיי"ץ
הצורה הדקדוקית, השווה לרבים בצרפתית של היום,
יכולה לייצג גם יחיד ביחסת-הנושא.

כמושה 807 סוכה לג:
נובלת flacede פלציד"א

מסר 808 סוכה לד.
משור sere שיר"א (serre)
בדפוסים כאן ובכמה כתבי-יד במקומות האחרים,
שאותו לעז מופיע בהם, קוראים, מלבד הצורה
שיר"א, הנגזרת מהמלה הלטינית serra, את הצורה
שיג"א (בצרפתית של ימינו scie), מלה חדשה
הנגזרת מהפועל הלטיני secare (לחתוך). כפי הנראה
הייתה התחרות בין שתי המלים, והראשונה נעלמה,
אולי בגלל דימיון-הצליל עם serre, ציפורן (של עוף
טורף).

הובלילא 809 סוכה לד.
המסס (החלק השלישי) cenpeil צינפיי"ל
בקיבת מעלי-הגיריה
ראה לעיל מס' 160.

794 סוכה כז.
שינישק"ל seneschal ממונה על
משק הבית
המשמעות המקורית היא "עבד (skalk) וקן-הבית
(senes)". ונעשה בימי-הביניים לתואר של קצין בכיר
במינהל המלכותי.

795 סוכה כט.
קרושי"ל crosel מנורה
נמצא רק בדפוסים ובכתב-יד אחד בנוסח "קרושול".
ר' לעיל croisol (מס' 135, מס' 150 ועוד) וכן
croisel (מס' 594).

796 סוכה כט.
לנטירנ"א lanterne מנורה (נר שבתוך
קופסת זכוכית)
ראה לעיל מס' 20 ומס' 65. להבדיל מ"נר", שהוא
מיכל פשוט לשמן, כאן מדובר בקופסה, שבה הנר
מונח ומטולטל.

797 סוכה כט:
חופיא
מטאטא escove אישקוב"א
מלשונו של רש"י (וכן להלן מס' 802) ברור, שהוא
מחזקו למטאטא עשוי עלים ארוכים המאוגדים
למעלה, ואין זה דומה לרוב המטאטאים של היום.
בדבר צורת המלה ר' לעיל מס' 430.

798 סוכה ל.
מירצייר"ש merciers סדקיים, רוכלים
אוונכרי

799 סוכה לא.
קדוינ"ץ codoinz פריש
חבוש (פרי)

800 סוכה לא.
פלציד"ש flacedes כמושים
נובלים

801 סוכה לב.
פוינטור"ר pointor הימנק
מסרט
מכשיר בעל שני חדים, שבו מסרטים שורה כפולה
על הקלף.

רש"י קובע כך במפורש בפירושו על המשנה (דף לד):
דה"מ "הכוש".

מקורולות 817 סוכה לו.
ביקודי"ש becudes
שפה חדה

משיחה 818 סוכה לו:
לינויל linoil | linoel | חוט (של פשתן)

סיב 819 סוכה לו:
איליר"ה ellera קיסוס (באיטלקית)
איננו בכחבי-היד, ולא כתבו רש"י, המפרש במקומות
אחרים (לעיל מס' 755 ומס' 759): "קיסוס" ידר"א
iedre, והיא אותה מלה בצרפתית של ימי-הביניים. ר'
בלונדהיים פ' (ע' LXXXI-LXXX).

כוש 820 סוכה לו.
פוש"ל fusel
פלך (לטווייה)

הונף 821 סוכה לו:
וינטילי"ר wenteler
להניף (בכיוון הרוח) [venteler]

822 סוכה לט: פיגם (או: פיגס)
רוד"א rude פיגם (צמח)

823 סוכה לט: ירבוזין
הנפיר"ש hanfers חמצץ (צמח,
בגרמנית)
בגרמנית של היום (Sauer lampfer), ר' בערך הבא.

824 סוכה לט: ירבוזין
אוישילי"ש oiseles חמצץ (צמח)
השם הלטיני: oxalis (וממנו נגזר השם הצרפתי). יש
מזהים את oisele (בצרפתית של היום oseille) עם
החומעה (בלטינית rumex).

825 סוכה לט: שיטץ
אישפריי"ש esparjes
[esparges]

810 סוכה לד: כרס
פנצ"א pance
בטן (כאן בהוראה
מיוחדת של החלק
הראשון בקיבת
מעלי-הגירה)

811 סוכה לד: כרתי
פוריל"ש porels
כרשים (ירק מאכל)

812 סוכה לה: בוכנא
פילון"ן pilon
עלי
כינור לחלק של העוקץ הנכנס לתוך הפר. הלעז
חשד, כי הוא נמצא רק במוכאה שבמחזור ויטרי
ובסידור רש"י.

813 סוכה לו: כדור
פילוט"א pelote
ראה לעיל מס' 302.

814 סוכה לו: דפוס
פורמ"א forme
צורה, תבנית
רש"י מסביר היטב כאן את משמעות המלה,
המשתפת לשלוש הופעותיה בפירושו, כאן - תבנית,
שבה גדל האתרוג וקיבל את צורתו; לעיל מס' 469 -
אימום לנעליים; ולהלן מס' 2029, דפוסים לאפות
בהם את לחם הפנים.

815 סוכה לו: תפח
אינפלי"ר enfler
להתנפח

816 סוכה לו: נדמה
קונטריפיי"ט
בעל גוף משונה, בעל
תכונות חריגות
contrefeit
[contrefait]

המלה הצרפתית, כמו המלה העברית, משמעותה
המקורית "מחוקה", ומכאן "חיקר לא מצלח",
כלומר "שונה מבני מינו". יש לחמה על רש"י, אם
פירוש "אתרוג כוש" הוא הגדל בארץ כוש, כדבריו
בה"מ "הא לן והא להו", מאין לו, שהוא דווקא
שחור, כדבריו בה"מ "דומה לכוש"? מכל מקום

- 826 סוכה לט: חלגלוגות
פולפיי"ר polpier רגלה, חלגלוגה
(עשב בר)
- 827 סוכה לט: כוסבר של הרים
אליינדר"א aliendre | aillendre | כוסבר
ראה לעיל מס' 376.
- 828 סוכה לט: כרפס של נהרות
קרישו"ן cresson | cresson | שחליים
- 829 סוכה לט: כרפס של נהרות
אפי"א apie | apie | כרפס
היה מסתבר לקרוא apje, אבל בלונדיים קובע (ב),
ע' 100, שהקריאה הנכונה היא apie. מכל מקום
ברור, שההטעמה על ההברה הראשונה.
- 830 סוכה לט: גרגיר
אורוג"א oruge | orugue | אורה (צמח)
ראה לעיל מס' 377.
- 831 סוכה מ: אפיקטיון
וומיט"א vomite | vomite | סם הקאה
לעז זה, החסר בדפוסים, נכתב בתחילתו, בשני כתבי-
היד, שהוא מצוי בהם. באות ביי"ת (בומיט"א); אותו
לעז במסכת שבת (לעיל מס' 111) מופיע בכתבים
משונים (ריש"א, ריש"א, דיש"א, וומיט"א בכתבי-היד,
ובדפוסים בומיט, גומיט). אולם במסכת ב"ק (להלן
מס' 1450) כל הגרסאות מתחילות ביי"ו, וכן נראה
עיקר, כי אין זה מסתבר, שביי"ת תבוא במקום (w) v
בראש המלה. ר' מילנו של לוי (מס' 139, 815).
- 832 סוכה מה: גיגיות
קוביי"ש cuves גיגיות, מיכלים
גדולים ועגולים
- 833 סוכה מה: מלבן
אישטר"א aistre מוקד, כיריים
הכוונה, כפי שרש"י מציין, למסגרת מלאה חומרים
קשים, שבדרך כלל הייתה משמשת להבעיר עליה
עצים או פחמים וכדומה (ר' בלונדיים ב', ע' 72).
- 834 סוכה מט: יקב
פוש"ץ fossez | fossez | חפירה
- 835 סוכה נ: מסננת
קולידור"א coledoire מסננת
בלונדיים הכחין בין מלה זו ובין coledoire בלי e-
(להלן מס' 1275). אמנם מסתבר, ששתי המלים
קיימות באופה משמעות, אבל קשה לקבוע בוודאות,
לפי גרסות כתבי-היד, שדווקא כאן עם e-, ושם
בלי e-.
- 836 סוכה נא: דה"מ שישא
ביי"ש bis (שיש) אפור-חום
רש"י אומר בפירושו: "לא לכן ולא שחור אלא כעין
ירוק". כפי הנראה המושג "ירוק" אצל רש"י קרוב
ל"צהוב" אצלנו, וזה דומה לחום.
- 837 סוכה נא: בימה
אלמינבר"א almenbre בימה (באמצע
בית-הכנסת)
מונה מיוחד ליהודים, שמתצאו ערבי (אל-מונבר),
ונתקיים עד היום אצל יהודי אשכנז, בצורת
"אלמינור" (ר' בלונדיים ב', ע' 76-77, וכן
בלונדיים פ', ע' 144).
- 838 סוכה נא: לוחץ
פלנקי"ש planches קרשים
- 839 סוכה נב: בוכיא
אירייני"א ireinie | iraigne | עכביש
- ביצה**
- 840 ביצה ב: דקר
פיל"א pele את-חפירה

"פוקי"א" הוא ערבוך שני הכהיכים המצויים אצל רש"י ל-ch (בצרפתית של היום נהגה כש"ן ימנית): "פוא" ו"פוקא".

849 ביצה יד. מנבחים

קרוישנ"ט croissant חורקים, משמיעים
[croissant] קול פיצוח
בלומדיים מתרגם "כלבים" נובחים". כנראה
בהשפעת העברית, כי למלה הצרפתית משמעות יותר
רחבה.

850 ביצה יד: דלופקין

קו"ט cot שמלה, כותונת
ראה לעיל מס' 189. לפי הנאמר בפירושו רש"י כאן,
הצטיין בגד זה ב"נימים גדולים וגסים" של הצמר -
לשם חימום הגוף.

851 ביצה טו. נמטא

פילטרא" feltre לקד

852 ביצה טו. ערדילין

קלצונ"ש chalçons נעלי-בד
ראה לעיל מס' 105. נמצא רק בכתב-יד אחד חסר גם
בדפוסים. בשבעת המקומות האחרים, שלעז זה מופיע
בהם, הוא מסביר את המלים "פחמק", "אנפליא" או
"מוק". כאן המלה היא "ערדילין" ולא מדובר בסתם
נעליים של בד, אלא בכמין נעל נוספת העוספת את
הנעל שעל הרגל (ומכאן השימוש ב"ערדליים" כיום).
יש אפוא ספק רב, אם הלעז מקורי הוא.

853 ביצה טו. (ביצת הגיר) ביצנים

מטונ"ש matons גושים

854 ביצה יז: רסק

מינציי"ר mincier לקצוץ, לרסק

855 ביצה יז: קפלוטות

פוריל"ש porels כרשים (ירק מאכל)

841 ביצה ג: תלתן

פינוגר"י fenogré חילבה (גר גר נ י ת
יוונית, צמח המשמש
לתבלין)

842 ביצה ז. שלל

בשט"א baste הכלבה (תפירה גסה)
כאן מדובר בביצים. כשהן עדיין "חפורות" ברחם
אמן, ורש"י מושה שימוש זה של "שלל" ל"שלל של
כובסין", חנילה של כביסה, שנחפרה כדי שלא
תחפור. ר' מילונ של לוי (מס' 155).

843 ביצה ז. עטלף

קלב"א שורי"ץ chalve soriz עטלף
ר' בלומדיים ב' (ע' 142-145) ומילונ של לוי (מס'
760).

844 ביצה ט. חלה

טורטי"ל tortel עוגה עגולה
חסר בכתב-היד.

845 ביצה י. בריכה

קוביד"א covede דגירה
ראה לעיל מס' 56.

846 ביצה יא: ציר

פליט"א palette בליטה
מלה במלה: אָח קטן, יצה.

847 ביצה יג: (שולי בגדיו) שולי בגדים

דיבנ"ט devant חיק
המלה מורה על מקום ומשמעותה בדרך כלל: "לפני"
(מלת-יחס), "לפנים" (תואר-הפעול). כאן: החלק
הקדמי של הגוף. בדפוסים נשחקקה מלה אחרת:
פנ"ץ panz "כפל בד, כנף מעיל". ר' מילונ של לוי
(מס' 313).

848 ביצה יד. עץ פרוור

פוי"א pojce כף גדולה, חרווד
כפי הנראה אותה מלה כמו poche בצרפתית של
היום, שפירושה "כיס". הכתיב המופיע בדפוסים

בסוף). רק שאם כן קשה לדעת, מה הביא רש"י להבחנה זו.

864 ביצה כב: ערדסקיאות
אינצינשייר"ש מחתות (מיכלים
encensiers לקטורת)

865 ביצה כג. קטורא בידי
פרונצייר"ר לקפל (קפלים בשפת
froncier הכגד לנוי)
ר' מילנו של לוי (מס' 480).

866 ביצה כג. מקרדן
איסטריילייר"ר לקרצף
estreliey
[lestreillier]
ראה לעיל מס' 596.

867 ביצה כג: ביברים
ויבייר"ר [vivier] ברכות-דגים
לפי גרסות כתבי-היד אפשר לקרוא גם וייר"ר
(wivier). מוצא המלה הצרפתית והמלה העברית
"ביבר" מאותו מקור לטיני: vivarium. צורת המלה
הצרפתית, הנראית כמו יחיד, יכולה לייצג גם יחסות-
הנושא בריבים.

868 ביצה כד. מגדל
מישטייר"ר שובך
mestier
ראה לעיל מס' 155. אי-אפשר לראות ב"מגדל עץ"
של רש"י "מונק", אלא ארוך מסוג אחר - לשמירת
עופות חיים.

869 ביצה כד: מפולמים
מושטייד"א לח, טרי
mostede
היה נראה יותר לפענח moiste (מרישט"א באחד
מכתבי-היד). ולא ידוע, למה בחר בלונדהיים בצורה
זו. היא קשה גם מבחינת המקי והמספר. לגבי "דגים"
היינו מצפים לזכר בריבים, ולפנינו נקבה ביידי, אולי
ראוי לגרוס מושטיצ"א mostecce (לחות, טריזות).
הגרסה שבדפוסים "אמ" חמוהה.

856 ביצה כב. שרגא
קרוישור"ל מנורה
croisol
ראה לעיל מס' 135. ברור, שכאן רצה רש"י לציין,
שהשקש הטא אח המנורה ולא את הלהבה, שגם
מנורה גם להבה קרויות "נר" בעברית ו"שרגא"
בארמית.

857 ביצה כב. למחוט
מלקייר"ר למחות (גר)
mochier
ראה לעיל מס' 330.

858 ביצה כב. בקעת
גזיר-עץ
estele
ראה לעיל מס' 803.

859 ביצה כב. יירא
ביב"א ריר (הפרשת נוזלים)
beve

860 ביצה כב. יירא
קצייד"א ליחת העיניים
chacide
הלעז הראשון (מס' 859) הסבר כללי של המלה, וזה
השני מפרט, באיזה מין ייר מדובר בעניין.

861 ביצה כב. דמא
שנקטירור"ד רוור-דם
sancterud
[sancterud']
ראה לעיל מס' 682.

862 ביצה כב. קדחתא
אישקלפיישוין התחממות (כלומר
eschalfeison חום, קדחת)
[eschalfaison]

863 ביצה כב: פת עמילה
ברייד"א (לחם) קעון, מעוסקה
breiede
(נלוש היטב)
וזה למעשה עם מס' 253 ומס' 623 לעיל, הבאים
להסביר אותו ביטוי, אלא ששם צורת זכר וכאן, כפי
הנראה, צורת נקבה (ובאמת ברוב הגרסאות יש אל"ף

- 870 ביצה כד: דה"מ ולערב אסורין...
גרמייש"א Garmaise וורמס (עיר
[Garmaise] במערב גרמניה)
- רש"י משתמש בצורה הצרפתית של שם העיר, שבה
ה-w הנהפך ל-g (כמו Wilhelm הנהפך ל-Guillaume,
Walter ל-Gautier וכו'), וההטעמה לא עברה, כמו
בגרמנית, אל ההברה הראשונה.
- 871 ביצה כד: דה"מ ולערב אסורין...
רומ"א Rome רומא (בירת איטליה)
- 872 ביצה כה: בצל
ציבו"ט civot בצלצול (בצלית,
בצל ירוק)
בחלק גדול מהמקורות הלעז כולל אות למ"ד, הרומז
לצורה הפרובנסאלית cebola (שחזרה לצרפתית
הצפונית כפי הנראה רק במאה הי"ג לספירתם). מכל
מקום שתי המלים נגזרות מלטינית caepa "בצל",
ומכנות זנים קטנים של בצלים.
- 873 ביצה כה: עזים
אינגריי"ש [engres] engrés עזי-רוח
ראה להלן מס' 2422.
- 874 ביצה כה: צלף
קפר"ו cappero שיח-צלף (באיטלקית)
נמצא רק בשלושה כתבי-יד (כפי הנראה ממוצא
איטלקי) וכן חסר בדפוסים. מסתבר, שאינו מאת
רש"י. ר' בלונדהיים ב' (ע' 134-137).
- 875 ביצה כה: גלחקי
פלדישטו"ל faldestol כיסא מחקפל
- 876 ביצה כה: אלונקי
שנבואיל"ש sanbuels מושבים הדומים
לאוכפים
ר' ההסבר המפורט, שהוסיף רש"י בפירושו.
המילונים נותנים רק את המלה sambue (= sanbue),
שמשמעותה "אוכף".
- 877 ביצה כז: אפרסקין
פירשקי"ש persches אפרסקים
ראה לעיל מס' 174.
- 878 ביצה כז: חבושין
קדויני"ץ codoinz חבושים (פירות)
- 879 ביצה כז: דוקין
טייל"א teile תבלול (כתם בעין
המצמצם את הראייה)
ראה לעיל מס' 675.
- 880 ביצה כח: אטליז
מציקר"א macecre אטליז (מקום,
ששוחטים בהמות
ומוכרים את בשרן)
חסר בדפוסים. מקומו בדה"מ "דחנן פסולי
המוקדשין..." אחרי המלים "שנשחטים באטליז".
המלה הצרפתית, שמצאה אולי מהערבית, נשארה
בלשון ימינו רק במובן של "טבח" (massacre).
מאידך היא קרובה כפי הנראה לגרמנית
(Metzger(ei), אף-על-פי שמצאים למלה זו גם
מקורות אחרים.
- 881 ביצה כח: משחיזין
אגוישיי"ר aguisier להשחין
ר' בלונדהיים ב' (ע' 61).
- 882 ביצה כח: נרצם
אישפוינטיי"ר espointier להקהות את החרוד
של (כלי)
- 883 ביצה כח: כלי של ברזל
טרופיי"ד trepiéd חצובה (בעלת
שלוש רגליים)
בארבעה כתבי-יד יש פירוש ארוך, בדה"מ "ואע"ג
דמפשיט בדידה", אחרי המלים "להכות עליו
בפטיש", ושם הביטוי "כלי של ברזל" מפורש בלעז
"טרופיי"ד".

מגירה משור	893 ביצה לא. שיר"א [serre] sere ראה לעיל מס' 808.	אופיא קֶצֶף	884 ביצה כט. אישקומ"א escume ר' מילונ של לוי (מס' 342).
מגל מעצר (מעין גרזן)	894 ביצה לא. דולידור"א doleldoire	יקדיח לתת (את התבשילים) להישרף ולהידיבק בסיר	885 ביצה כט. אדורשי"ר adorsen ר' בלונדהיים ב' (צ' 51-53).
מגל מגל, קומרה	895 ביצה לא. שרפ"א sarpe בצרפתית של היום: serpe.	(טיבוחין) טיבון טובה	886 ביצה כט: גרי"ד gred במשמעות של "לעשות טובה למישהו" או "בלי טובות", כלומר מעשה חסד.
הצומות סגירות	896 ביצה לא: דה"מ ואיכא דמתני לה כלי בעל שני ראשים חדים ראה לעיל מס' 892.	תוך חלק (של שולחן) המתהפך (ואפשר אז לשים חפצים בתוכו)	887 ביצה כט: טורנידור"א tornadoire
חוחמות אינה כאה כאן במובנה המקובל, אלא כמובן של מתקן סגירה הרמטי.	897 ביצה לא: פירמידור"ש fermedures	עתר קלשון	888 ביצה ל. פורק"א forche
נר מנורה	898 ביצה לב. קרוישו"ל croisol ראה לעיל מס' 135.	נר מנורה	889 ביצה ל: קרוישו"ל croisol ראה לעיל מס' 135.
אסכלא אסכלה	899 ביצה לב: גרדי"ל gradil	קרמין מעשה אורג בעבודות מחט	890 ביצה ל: אוברי"ץ ovrez
מכבשין ללחץ, לכבוש (להחזיק)	900 ביצה לב: פרימבר"א prembre	דה"מ לא בקרום מעצר של רצענים ר' בלונדהיים ב' (צ' 71).	891 ביצה לא. איש"א [aisselle] aise ר' בלונדהיים ב' (צ' 71).
דה"מ לשפות חצובה (בעלת שלוש רגליים) כמו לעיל (מס' 883) יש לנו כאן: "כלי כרזל שקורין טריפיי"ד".	901 ביצה לב: טריפיי"ד trepiéd	דה"מ לא בקרום כלי בעל שני ראשים חדים	892 ביצה לא. בישאגו"ד besagud ר' מילונ של לוי (מס' 156).

909 ביצה לג: דה"מ הוה מפשה
פליישיי"ר pleisier [plaisier] לכופף
בדפוסים קוראים "פליישיי"ץ" pleisiz, "גדר בגריה
מעצים מכופפים או מסורגים". מלה זו שכיחה מאוד
בשמות מקומות בצרפת (Plessis), דהיינו יישוב.
שהוקם בתוך גדר מעץ (זו) ומכאן בשמות משפחה
(Duplessis).

910 ביצה לג: פסל
דולידור"א doleidoire
מצעד
(מעץ גרוץ)

911 ביצה לג: דה"מ במוסתקי
ש"ף sap אשוח

912 ביצה לג: זפת
רישינ"א resine שרף-עץ

913 ביצה לג: דה"מ במוסתקי
ברבשט"א Barbaste
ברבסטרו (Barbastro), ע י ר
בארגוניה שבספרד

914 ביצה לד: מגיס
קונמובר"א conmovre
לכחוש
במהדורה השנייה של הוצאת בומברג כתוב במקום
הלעז הנ"ל: קו"ך לוי"י פי"ל, כלומר Kochlöffel
(בגרמנית: מצקה). ר' מילונג של ליר (מס' 355).

915 ביצה לה: אדמה
קרייד"א creide
גיר
מדובר באדמה, שבה היו חופפים את הראש. הלעז
חסר בדפוסים, יש בהם רק הלעז הבא (מס' 916),
שגם הוא בא לחת דוגמא של "אדמה" לחשיפת ראש.

916 ביצה לה: אדמה
גלייש"א gleise
טיט (אדמה גבילה)
[glaise]
ראה לעיל מס' 915.

902 ביצה לג: דה"מ ביעתא
טרפיי"ר trepiet
חצובה (בעלת
שלוש רגליים)
גם פה אין מלה עברית או ארמית מתורגמת, אלא
הלעז בא לחת דוגמא: "כלי חלול כעץ טרפיי"ד".

903 ביצה לג: אוד
פורגו"ן forgon
שפוד חתייה
ראה לעיל מס' 470.

904 ביצה לג: לחצוצר
פוריי"ר forjier
לקדוח (ומכאן
לחצוצר [את שניו])
ראה לעיל (מס' 443). כפי הנראה מאותו גורן כמו
הלעז הקודם (מס' 903).

905 ביצה לג: דה"מ מן המים
לונברדיא"ה Lonbardie
לומברדיה (איזור
בצפון איטליה)

"אחד מגדולי לונברדיא"ה" הוא ללא ספק הרופא ר'
שבתי דונולו, בפירושו לספר יצירה. בכל הגרסאות
כתוב בסוף הלעז "דאיה". זה בא ללמד על הרגשת
הדוברים, שיש כאן שתי הברות: i מוטעמת, e בלתי-
מוטעמת, בניגוד למלים המסתיימות ב"א", שבהן כל
הסיומת -ie בלתי-מוטעמת (ר' לעיל מס' 246, 264,
ולהלן מס' 1352).

906 ביצה לג: רעפים
טיוליי"ש tiules
רעפים

907 ביצה לג: להניף
וינטי"ר wenter
להניף (כדי להפיץ ריח)
[wenter]

בדפוסים כתוב וינטלי"ר wenteler (כמו לעיל מס'
821), אבל בלונדיהים מבריל בין שני הלעזים הן
בצורתם הן במשמעותם. ר' מילונג של ליר (מס' 656).

908 ביצה לג: מפשה
אשינבריי"ר esenbrajier
לגזום, לדלל
ראה לעיל מס' 385.

מתרגם כך את "אורז" דווקא (ר' לעיל מס' 32 ולהלן מס' 1499). ועיין בעניין זה תוספות ברכות לו. דה"מ "רש"י פ"י אורז מ"ל".

922 ראש השנה יג: פרנץ
מ"ק mac
הצורה שבדפוסים הושפעה מהאיטלקית.

923 ראש השנה יג: פול המצרי
פיישו"ל [faisol] feisol
ראה לעיל מס' 531.

924 ראש השנה יד. בצלים הטריסים
ציבו"ט civot
בצלצולים (בצליות, בצלים ירוקים)

925 ראש השנה כב: כלונסות
פירק"י ש perches
אף כאן צורה איטלקית בדפוסים: פירטיק"י (pertiche), ועוד במקרים רבים במסכת זו.

926 ראש השנה כב: משיחה
לינוי"ל [linoel] linoil
חוט (של פשתן)

927 ראש השנה כג. תורניתא
פי"ן pin
אורן

928 ראש השנה כג. ברתא
בוי"ש buis
אשכרוע
ראה לעיל מס' 438.

929 ראש השנה כג. שאנא
ש"ף sap
בדפוסים קוראים ש"פ בפ"א לא סופית, או, כפי שנהוג היום, כדי להבדיל בין פ"א דגושה (p) לפ"א רפה (f), או - ומסתבר יותר - מפני שהמדפסים חשבו את המלה הקטנה לראשי-תיבות.

930 ראש השנה כג. בוטמי
אולמ"א olme
ואולי צריך להיות אולמי"ש olmes, כי כל הצורות שלפנינו, בכתבי-יד ובדפוסים עתיקים, הושפעו

מקורולות
חדת

917 ביצה לו.
אגודי"ש agudes
ר' בלונדהיים ב' (ע' 61).

ראש השנה

918 ראש השנה ט: זמורות
פרובינ"ץ provinz
המשמשים להברכה [provainz]

לא ברור, למה תרגם בלונדהיים provin ("זמורה") בלשון יחיד. מכל מקום אין זה משנה אם צורת המלה בצרפתית עתיקה, שהיא שווה ביחיד וברבים. כפי הנראה חשב רש"י, שהמלה (והפעל הקשור אליה proveinier, "להבריד" - ראה להלן מס' 1611) נגזרת מ-vigne, "גפן". אך הבלשנים טוענים היום, שמוצאה מלטינית propagare (להפיץ). בלונדהיים גרס provainz, שהיא הצורה השכיחה ביותר בימי-הביניים, אבל לכאורה בכתבי-יד קוראים provinz (ביו"ד אחת).

919 ראש השנה ט: מרכיב
אינטי"ר enter
(ענף בתוך עץ)

920 ראש השנה יב: תלתן
פינוגר"י fenogré
ח י ל ב ה (גרגרנית
יוונית, צמח המשמש
לתבלין)

921 ראש השנה יג: דוחן
פני"ל panil
panil שווה ל-paniz (לעיל מס' 33). בכתבי-יד אחדים, וכן בדפוסים, קוראים, במקום "פני"ל: "מיל"וי (miglio), צורה איטלקית של mil, צמח אחר, שעמו מזהים היום את הדוחן, אבל רש"י

עששית 939 ראש השנה כד. לנטירנ"א lanterne קופסה של זכוכית (המשמשת בדרך כלל להגן על להבה של נר)

כאן במשמעות מיוחדת: זכוכית שראו את הלבנה דרכה. רק בכתב-יד אחד נשאר הלעז המקורי. בשאר כתבי-היד יש השפעה איטלקית וקוראים לפנ"א lanpana, ובדפוסים אפילו קנדי"ה candela.

940 ראש השנה כד: בעץ
בריל אישטיי"ן [estain] estein

941 ראש השנה כד: אפיקים
נחלים ריביירי"ש rivieres
ר' מילונ של לוי (מס' 705).

942 ראש השנה כה. קלא
גוש אדמה מוט"א mote

943 ראש השנה כז: פרפחיני
רגלה, חלגלוגה פולפיי"ר polpier
(עשב-בר)
ברוב כתבי-היד ובדפוסים יש מלה איטלקית:
פורקל"י porcacle.

944 ראש השנה כז: יעל
אישטיינבו"ק esteinboc אקו, יעל-סלע
[estainboc]

המלה הצרפתית שאולה מהגרמנית Steinbock, שעיר הסלעים (וכך למעשה היא מופיעה בדפוסים בלי הקדומת מנעימת-הצליל "אי-" שבשפות הרומניות).

945 ראש השנה כז. דות
אישקריינ"א escriene [escraigne] מרתף
ראה לעיל מס' 583. בחלק מכתבי-היד ובדפוסים, קוראים את המלה האיטלקית צישטירנ"א cisterna.

מהאיטלקית (olmo, olmi), ולא נותרה עדות לצורה המקורית הצרפתית, אשר, לפי הארמית, חייבת להיות ברבים.

931 ראש השנה כג. בלוטי
קישנ"א chesne אלון
שוב יחיד במקום רבים. כשרוב העדויות איטלקיות (cerqua), וכך נדפס בספרינו (צירקו"א). ר' בלונדהיים ב' (ע' 153-154), המביא את הגרסה קשנ"א chasne.

932 ראש השנה כג. בלוטי
גלנ"ט glant בלוטים
במקומות אחרים מופיעה הצורה גלנ"ץ glanz (למשל להלן מס' 1299), אולם שתי הצורות משמשות גם ביחיד גם ברבים. ר' בלונדהיים ב' (ע' 160-162).

933 ראש השנה כג. כיסתא
קור"ל coral אלמוג

934 ראש השנה כג. ערי
דפנה לור"ר lor
ראה לעיל מס' 658.

935 ראש השנה כג. דה"מ ערי
גרגירים ביי"ש baies [baies]
ראה לעיל מס' 659.

936 ראש השנה כג. דולבי
קשטיניי"ש chasténies
[chastaignes]
ר' בלונדהיים ב' (ע' 147-149).

937 ראש השנה כג. בורני גדולה
דרומונ"ט dromont ספינה בעלת קומות
אחדות של משוטים
ר' מילונ של לוי (מס' 324), המתרגם: "ספינת-מפרשים גדולה למלחמה".

938 ראש השנה כג. פרוותא
פור"ט port נמל
ראה לעיל מס' 731.

תענית

946 ראש השנה כז. פיסט
פונטון"ן ponton
חבית גדולה
לא ידע. מאין בלונדהיים משמעות זו למלה הנ"ל.
שמוצאים אותה בדרך-כלל במובן של "גשר צף".

947 ראש השנה כז. דבק
דבק חזק
גלוד"ד glud

948 ראש השנה כז: הברה
ריצידיר"ר receder לילל (צלילים קצרים)
פועל לא שכיח. המצר במילונים בצורה המאחרת
יותר receder. מלטינית recitare, לתנות (שונה
משווה-הצליל, שמוכנו "להיכנע"). בפירוש רש"י על
המשנה שבכתבי-היד ובדפוס התלמוד אין הסבר
למלה "הברה". כי אם רק בפירוש רש"י הנדפס ליד
הר"ף על המקום.

949 ראש השנה כז: צרור
רוי"ש rois קשה (קול היוצא
בקושי מהגרון או
מכלי-נגינה)

מלטינית rigidus (נוקשה) וכפי הנראה לא מן
raucus (צרוד). הגרסה הנכונה בתלמוד היא כפי הנראה
"צרוד", כלשון ימינו.

950 ראש השנה לג. מגלא
שרפ"א sarpe מגל, קומרה
ראה לעיל מס' 895.

951 ראש השנה לד. גניחות
קומפליינ"ץ גניחות (צלילים ארוכים)
compleinz [complainz]
ר' מילוננו של לר (מס' 243).

952 ראש השנה לד. מיליל
ריצידיר"ר receder לילל (צלילים קצרים)
ראה לעיל מס' 948.

953 תענית ג: נפוותא
רחת
ו"ן wan [van]
ראה לעיל מס' 448.

954 תענית ג: גילהי דלילא
אישלושרנ"א esluserne [] ברק לילה
לא פענחו בלונדהיים, הדבר סתמיה, כי המלה
luserne (luiserne, lucerne) בהוראת "אור, מנורה.
דבר המאיר" שכיחה, והקדומת es- (לטינית)
מובנת כשמדובר באור סתומי הנוקע בחושך הלילה.
גרסת כתבי-היד: אישלושרנ"א, אישלושרנ"א:
הגרסה שבדפוסים: אישלושרנ"א היא, כפי הנראה,
משחזרת - לפי האיטלקית (כך חירם פרי בק"ס ה',
חפ"ח, ע' 225). ר' מילוננו של לר (מס' 56) הקושר
את המלה ללעז אישלויד"א esloide, כמו לעיל מס'
89.

955 תענית ה: יגמל
דישיבירי"ר deseverer לגמול (ילד)

956 תענית ז: צלול
קלי"ר cler בהיר, צלול
ר' מילוננו של לר (מס' 226).

957 תענית ח. דה"מ משתכין אליו
רידויל"א redoile [redoille] חלודה
ראה לעיל מס' 200.

958 תענית ט. יכלו
דולורני"ט dolôrent [dolorent] כואבים
מקרה חריג של פועל בצורה מוסית (הווה נסתרים).
אלא אם כן צריך לראות כאן בינוני פועל.

959 תענית יא: גומל
גמול
שיבירי"ר sevrer

מכבש 965 תענית טו.

פריש"א [presse] prese
ראה להלן מס' 1105. גם כאן המלה נתפסת
במשמעותה הכללית. כדי להסביר את הביטוי "דברי
כבושין", שהם דברים הלוחצים על הלב.

מחחטא 966 תענית יט.

פורפיי"ש forfeis
[forfais]
רש"י רוצה למנוע את הבנת "מחחטא" כהוראתו
המקראית, כלומר מיטהר. לגבי המשך הפירוש, ברור,
שאנו שייד לדה"מ הזה. צריך לפסק: "...בלע":
ישמח אביך. ואמך ותגל יולדתך". כפי הנראה הפסוק
היה מקוטע בגוף התלמוד ורש"י השלים אותו. אולי
ראה לנחון להביא את סוף הפסוק, כי "שלושה
שוחטים באדם" (נידה לא). ואם כן, אחרי שהחזירו
האב והאם, הגורם השלישי - "יולדתך" - רמז
להקב"ה.

אסכרא 967 תענית יט:

בו"ן מלנ"ט bon malant
פצע חמור
ראה לעיל מס' 5.

נקדרה 968 תענית כ.

פירטוצי"ר pertucer
לעשות חור
בלונדיים מביא את ההשערה, שלפנינו מלה
איטלקית פירטוצי"ר pertucar (והיום: pertugiare).
כי הגרסאות בכתבי-היד חסרות ייד לפני הרי"ש.

עתר 969 תענית כ.

פורק"א forche
קלשון.

נעתרה 970 תענית כ.

אינקרי"ש [encres] encrés
מכבידים
ראה להלן מס' 2422.

מכסה 970א תענית כא.

וייל"א weile
מפרש
לעז זה נשכח אצל בלונדיים. העיר לי על כך ר'
אפרים יעיר מסירת צבי. ובדקתי בשני כתבי-יד של

ההבדל בין sevrer ובין deseverer (לעיל מס' 955)
הוא כפול: א) sevrer מייצג כנראה לשון מאוחרת.
שבה נפלה ה-e האמצעית: ב) הקדומת de- מורה על
ניתוק והולמת יותר תינוק המנותק מאמו המינקת
מאשר אדם המתנור ממאכל.

מתנמנם 960 תענית יב.

סומיילי"ר someilier
[someillier]
לחטוף תנומה
קלה, לנמנם
ר' מילונו של לוי (מס' 745).

אפנתא 961 תענית יב:

איסקרפי"ט escarpet
נעל קלה
בלונדיים מהסס, אם לכתוב escarpet או escharpet
(איסקרפי"ט). במקורות אחרים של ימי-הביניים
מוצאים באותה משמעות eschapin (אולי מהשורש
הגרמני scaf, סירה), בצרפתית של היום escarpin.
אך מוצאה של escarpin מהאיטלקית (scarpa, נעל);
ונראה, כאלו נפגשו שני גורמים שונים והגיעו
לאותה משמעות. ראה לעיל מס' 651.

משומם 962 תענית יג.

אישטורדי"ץ estordiz
המום
רש"י מפרש כאן את המשך הפסוק (עזרא ט', ד').
שרק תחילתו הובאה בדפוסים: "... על מעל הגולה
ואני ישב קשוקם עד למנחת הערב: (ה') ובמנחת
הערב קמתי...". ר' מילונו של לוי (מס' 430).

נתר 963 תענית יג.

גיר קרייד"א creide

חיכוך 964 תענית יד.

אישקלפיישו"ן
התחממות (כלומר:
eschalfaison [eschalfaison] חום, קדחת)
רק בכתב-יד אחד כתוב בתחילת דה"מ "חיכוך".
איקלפישו"ן בלע"ז. ייתכן, שכאן מדובר בצורה
מסוימת של התחממות, והיא דלקת העור.

הגרסה שבדפוסים מאז דפוס סונצינו (לינדינ"א)
מושפעת מהאיטלקית lendine.

978 תענית כג. כמהין ופטירות
כוליי"ץ boleiz
ראה לעיל מס' 371. רש"י מסביר בלעז הזה רק את
המלה השנייה "פטירות", אולם, מאחר שאין כאן
חשיבות להבדל בין כמהין לפטירות, לא הקפיד
להבליט את המלה השנייה.

979 תענית כג. גואלקא
טשק"א tasche
שק

980 תענית כד. פירא דכוור
ויביי"ר wivier [vivier]
ראה לעיל מס' 867. מצוי רק ברש"י שב"עין יעקב".

981 תענית כד: כובשת
שול"ץ solz
המלה הצרפתית, מקורה בגרמנית Sülze (מי-מלח)
לכיבושים, מורייס) מלשון Salz (מלח). אולם כאן
חפס כנראה הפרשן רק את המושג של כיבוש, כי
מדובר בכיבוש מתוך ייבוש, ולא כמי-מלח.

982 תענית כד: רייסא
טריי"ש trijes
המלה, שאינה מצויה במילונים לצרפתית עתיקה,
קשורה כפי הנראה עם הגורן הלטיני tritare
(למעק, לכחוש).

983 תענית כה. אנגא
מיי"ץ [maiz | meiz] ערכה (חלק של הגת,
שבו מניחים את
הענבים)

מצוי רק ברש"י שב"עין יעקב" (ראה לעיל מס' 597
ולהלן מס' 2002).

984 תענית כה. מסא
פיל"א pele
את-חפירה (כלומר
כף שטוחה בעלת
ידית ארוכה)

בית-המדרש לרבנים באמריקה בניו-יורק, וכן
בדפוסים ראשונים (סונצינו, בומברג, עין יעקב
משאלתיקי), ובכולם מופיעה הצורה העברית מלשון
חכמים – ומלשון ימינו – וילון, הנראית לי חיקון
סופר, במקום הלעז המקורי, שהיה כפי הנראה
וייל"א (בצרפתית של היום voile, מלטינית velum,
כמו וילון).

971 תענית כא: מרא
פשווי"ר fosoir [fossoir]
מכוש
ראה לעיל מס' 70.

972 תענית כא: זביל
פיל"א pele
את-חפירה (כלומר
כף שטוחה בעלת
ידית ארוכה)

בלונדיים משער, שהגרסה הנכונה היא אולי פילי"ש
peles ברביר.

973 תענית כא: קרנא
פחח-אוורור
וינטוש"א
[ventose] wentose
בצרפתית של היום יש שני שמות-עצם ventouse
ושניהם גזורים מ-vent, רוח (מצויה), אחד, השכיח
יותר, הוראתו "כוס-רוח", זה, השכיח פחות, הוראתו
כנ"ל.

974 תענית כא: כסתרקי
טרפי"ד traped
שטיח
ראה להלן מס' 1101.

975 תענית כב. עריסה
עריסה
בריצו"ל (בריצו"ל?)
breçol (berçol?)
הספק בין שתי הצורות נובע דווקא מהעובדה,
שבמקורות אין יו"ד בכלל.

976 תענית כב. אנם
מריש"ק marec
פיצה, מקוה
מים רדודים

977 תענית כב: איניבא
לינטר"א lentre
ביצת-כינים

- 985 תענית כה. מרדה
פשויר"ר fosoir [fossoir] מכוש
מצוי רק ברש"י שב"עין יעקב". ואינו סביר.
בלונדהיים מביא בהערותיו את המלה המתפרשת
בגרסה "מרא" (אולי טעות דפוס במקום "מסא"
שבתלמוד). אבל בדפוס "עין יעקב" הזה"ם הוא
"מרדה". ראה לעיל מס' 70.
- 986 תענית כה. מרדה
פיל"א pele את-חפירה (כלומר
כף שטוחה בעלת
ידית ארוכה)
- 987 תענית כה: סדן
טרונ"ק tronc גזע (עץ)
- 988 תענית כה: ברך
קולטר"א coltre קנקן של מחרשה
(היתר הפולחת את
הקרקע)
- 989 תענית כז: אסכרה
איטרנגילון"ן estrangilon דלקת השקדים
[estranguillon]
ראה לעיל מס' 742. ברש"י שב"עין יעקב" כחוב
בדה"מ "כרביעי על אסכרה": "שקורן אשטרולולון"
[שיבוש של איטרנגילון] בלע"ז דכתיב ביה יהי
מאורות ברקיע השמים ופירשו בירוש[למי] משום
דכתיב ביה יהי מארת וכיון שהוא חסר משמע
מארה".
- 990 תענית כח. עלי
פילון"ן pilon [pisón] עלי לכתישה
לפי בלונדהיים הלעז הזה, המצר רק ברש"י שב"עין
יעקב". הוא המלה הספרדית písón, אבל נראה לי.
שמותר לחקן ולקרוא pilon כמלה הצרפתית.
המתועדת מהמאה הי"ב.
- 991 תענית כט: דורטין
פוליר"ר foler לדרך (לשם כיבוש)
- 992 תענית כט: גיהון
לישקיי"ר lischier לגהץ
- 993 תענית לא. קופסא
אישקרי"ן escrin קופסה (בעיקר
לתכשיטים)

מגילה

- 994 מגילה ו. טריה
טונינ"א tonine טונה
- 995 מגילה ו. אקרא
פור"ט port נמל
יש להעיר, שלפי דברי רש"י בפירושו: "מקום
מעבר הנהר" לא בא הלעז לציין נמל במשמעות
הרגילה של המלה, אלא במשמעות צודית של
"מעבר", הקיימת עד היום במינוח הטופוגרפי של
הרי הפירנאים (העיר Saint-Jean-Pied-de-Port
היא Saint-Jean שלרגלי המעבר בהרים), והיא
קרובה לסימנת הגרמנית furt- (בשם הערים
Erfurt, Frankfurt ועוד), המציינת דווקא מעברות
של נהר. ואכן המלה הארמית, המתפרשת פה, היא
"אקרא", בניגוד לשבעה מקומות אחרים, שבהם
הלעז מופיע, להוציא רק מקרה אחד (מס' 1042
להלן). ששם מקוריות הלעז מפוקפקת ביותר.
- 995 מגילה ו. דה"מ מטרופולין
מטר"א metra אֵם
הלעז הוא "לשון יוון" כפי שמצוין בפירושו.
- 996 מגילה יא. שטנה
נוישימינ"ט נזק, מכשול, צרה
nuisement (כתב פלסטר המיועד
לגרום נזק)

1004 מגילה יט. חרמא
אדרימינ"ט adrement צבע שחור
ראה לעיל מס' 358. חסר בכמה כתבי-יד ובדפוסים.

1005 מגילה יט. עפצים
גלי"ש gales עפצים (גידולים טפיליים
בעלה האלק)

1006 מגילה כד: בוהקניות
לינטילוש"ש עדשניות, ש ע ו ר ן
lentiloses מנומש ככעין עדשים
[lentilloses]

1007 מגילה כד: סטיס
קרו"ג crog כרכום (קורטס?)
ראה להלן מס' 1008. פירושו של רש"י על מלה זו
של המשנה נדפס בטעות בסוף הפירוש של הגמרא.

1008 מגילה כד: סטיס
גישד"א gesde איסטס, פֿסטל (צמח,
[guesdel] שמשורשו מפיקים צבע)
איננו ברוב המקורות. בהם "סטיס" מפורש crog.
אלא רק בפירוש רש"י שבר"ך (ר' לעיל מס' 323.
שם הצגנו את הבעיה של התרגומים השונים
ל"סטיס"). כמובן הצורה gesde שווה לצורה wesde
(ר' לעיל מס' 279 ועוד). כי כל אחת מייצגת שלב
במעבר מה-w הגרמני ל-g הרומני (דרך gu-gw). ר'
בעניין לעיל מס' 870.

1009 מגילה כד: כוצה
גרנצ"א garance פ ו א ה (ע ש ב,
שמשורשו מפיקים
צבע אדום)

איננו בכתבי-היד ולא בדפוסים, אלא רק ברש"י
שבר"ך על המקום (ר' במסורת הש"ס על הדף). גם
כאן יש בלבול בין המלים העבריות ובין הלעזים
הבאים לפרש אותן. כי "קצה" במקום אחר (לעיל
מס' 663 ולהלן מס' 1448 ומס' 2426) מתורגם gesde
או wesde. מאידך garance (= warance) מתרגם הן
"פואה" (לעיל מס' 305, 324) הן "קצה" (לעיל מס'
280).

רק בכתב-יד אחד אפשר לפענח את המלה, והיא
משובשת בשאר כתבי-היד ובדפוסים - שם קוראים
"שנמנה" במקום "נרשימינט", בבלבול האותיות. ר'
מילונן של לר' (מס' 598).

997 מגילה יג. כתלי
בקונ"ש bacons חתיכות שומן חזיר
את המלה הבאה אחרי הלעז בפירוש רש"י:
"שמיניח", יש לקרוא, כפי הנראה: "שמינין" (למלה
"שמיני" הוסיפו אולי ח"ו בפענוח מאוחר) או
"שמוניח", בכל אופן לשון "שמן".

998 מגילה יג. מעדן
אישקלייריי"ר escleirier להבריק, לצחצח
[esclairier]
ראה לעיל מס' 647. חסר כרכוב כתבי-היד ובדפוסים.

999 מגילה טז: זקיפא
פורק"א forche קלשן
כאן מדובר ב"ז" המוארך שבשם רזחא (אסתר ט',
ט'), ורש"י מתכוון לכאורה לידית של הקלשן, והקו
המאחז של ה"ז" נמשל לחדד הקלשן.

1000 מגילה יח. פרמחיני
פולפיי"ר polpier רגלה, חלגלוגה
(עשב-בר)
גם כאן (כמו לעיל מס' 943) יש ברוב כתבי-היד
ובדפוסים המלה האטלקית פורקל"י porcacle.

1001 מגילה יח. טאטיא
אישקוב"א escove מטאטא
ראה לעיל מס' 430.

1002 מגילה יח: סמא
אורפימינ"ט orpiment צבע צהוב
ראה לעיל מס' 355.

1003 מגילה יח: קומא
גומ"א gome שרף (של אילן)
ראה לעיל מס' 357. הלעז נמצא רק בכתב-יד אחד,
וספק אם הוא מאת רש"י.

מועד קטן

- 1010 מגילה כד: גובה של יד
ברדון bradon חלק (של הזרוע)
שהוא מלא בשר
ראה לעיל מס' 9. מצוי רק ברש"י שבר"ף בצורת
ברדון.
- 1011 מגילה כה. מרופתא
מרטי"ל martel פטיש
גרסה אחרת של הדה"מ: "ארופתא".
- 1012 מגילה כו: דלוסקמי
טשק"א tasche שק
חסר בדפוסים.
- 1013 מגילה כו: כורסיא
אלמינבר"א בימה (באמצע בית-הכנסת)
almenbre חסר בדפוסים. בדבר מוצא המלה ר' לעיל מס' 837.
- 1014 מגילה כו: קמטרא
אישקרי"ן escrין קופסה (בעיקר
לחכשיטים)
- 1015 מגילה כח. מרא
פושור"ר fosoir | fossoir מכוש
ראה לעיל מס' 70.
- 1016 מגילה כח: מטיילין
אישבני"ר להחברד
esbancier (esbanier) (אולי)
ר' לעיל מס' 711. חסר בדפוסים (מקומו בדה"מ
"ואין ניאוחין"). ר' מילוננו של לוי (מס' 786). הגורס,
לפי אחד מכתבי-היד, אישפצי"ר espacrier (לטייל,
השווה בגרמנית spazieren).
- 1017 מגילה כח: זילחא דמיטרא
אונדד"א ondede גשם שוטף, שבר-ענן
חסר בדפוסים.
- 1018 מועד קטן ב. חוטטין, מנקרין
קורי"ר curer בדפוס פאס השמור בספריית קמברידג' שבאנגליה
קוראים פירוש רש"י, שאינו קיים בדפוסים שלנו. זה
לשונה: "מתקני" קלקולי המים. מים המכונסין בגומות
לשתות מהן ונמשכין לחוכן וזבילי רשות הרבים
ומקלקלין אותן המים. מתקנין וסותמין אותן החריצין
שבחן הולך הוכל לבור חוטטין אותן. מנקרין כעין
שעושין לבור קורי"ר בלע"ו, שמוציאין מתוכן
צורות וקסמים ועפרות שנפלו לחוכן".
- 1019 מועד קטן ג: אשתומם
אישטורדישו"ן עילפון, הלם, מבוכה
estordison
ראה לעיל מס' 549. באחד מכתבי-היד קוראים:
"אשתומם. כמו ישומו ישרים על זאת ושומו שמים.
וכן כל לשון שומם אישטורדישו"ן בלע"ו".
- 1020 מועד קטן ד: לשחופי
קורי"ר curer לנקות
חסר בדפוסים ומצוי רק בכתב-יד אחד ובפירוש רש"י
שבר"ף.
- 1021 מועד קטן ד: שירטון
לימט"ו limato טיט (באיטלקית)
חסר בדפוסים ומצוי רק בכתב-יד אחד, וברור, שאינו
מאת רש"י.
- 1022 מועד קטן ה. לקרץ
דישפיני"ר despiner לנקות מהקוצים
מצוי רק בפירוש רש"י שבר"ף. ר' מילוננו של לוי
(מס' 399).
- 1023 מועד קטן ה. תשרש
דישרציני"ר לשרש, לסלק שורשים
desraciner

מצוי רק בפירוש רש"י שבר"ף, שם קוראים, אחר
הלע"ז הקדום (מס' 1022): "כמו חשרש דרעצ"ר
[?], כלומר פועל בבנין פיעל, שהוראתו ביטול
המושג של הגורן.

1024 מועד קטן ו: מטוננת
פנייד"א בוצית, מלאה בוך
[fangiede] fanjiede
מצוי רק בפירוש רש"י שבר"ף, בצורה משובשת
פנור"א (איטלקית: פנוש"א fangosa?).

1025 מועד קטן ו: בריה שאין לה עינים
טלפ"א talpe חפרפרת

1026 מועד קטן ו: שבלול
לימצו"ן limaçon חילזון

1027 מועד קטן ו: דפנא
לוריי"ר lorier דפנה
ראה לעיל מס' 786. אף-על-פי שבלונדהיים מבין
זאת אחרת (ר' להלן מס' 1028), נראה כי ביי"ר
שבתחילה פירוש רש"י על "דפנא" הוא שריד
משובש של לוריי"ר.

1028 מועד קטן ו: דה"מ דפנא
ביי"ש baies] beis (ובפרט
פירות הדפנה)

בלונדהיים מפענח כך את ביי"ר שבתחילה הפירוש
על "דפנא", ובאמת בפירוש רש"י שבר"ף
ובמקורות צודדים נוספים קוראים ביי"ש. אולם קשה
לקבל, שמדובר בנגרירים כשדגים בגדר של שיחים,
ונראה לי יותר, שאין כאן ביי"ש אלא לוריי"ר (ר'
לעיל מס' 1027), והנוסח של רש"י אשר בר"ף הוא
כפי הנראה מעין שחזור, בלונדהיים ב' (ע' 122) אינו
מוכיר בעיה זו.

1029 מועד קטן ט: סרק
טיפינו"ן tifinon אודם (לפרכוס הפנים)
ראה לעיל מס' 260. חסר בדפוסים ומצוי רק בכתב-
יד אחר, בצורה המשובשת כופירון.

1030 מועד קטן ט: טבלא
צינבי"ש cenbes צלצלים, פעמונים
ראה לעיל מס' 589. חסר בדפוסים ומצוי רק בכתב-
יד אחד בזה הלשון: "טבלא. כעין זוגי ואית דפי
צנב"ש".

1031 מועד קטן י: לתפור
שרצי"ר sarcir לאחות
חסר בדפוסים.

1032 מועד קטן י: אריגה
דיטריי"ט (?) detreit | | משוך(?), נפרד(?)
מצוי רק ברש"י שבר"ף, שבו קוראים: "ואורג בו
במחט כענין חוּסין חרשים כעין אריגה דיטריי-
בלע"ז". ברשימה של בלונדהיים יש טעות דפוס
בסימן הדף (ו: במקום י').

לא פענחו בלונדהיים. כפי שהלעו כתוב, יש לקרוא
אותו דיטריי"א detriede (בינוני פעול של שני
פעלים שווי-צלילים: "דחירה" או "נבחרת") ואולי
כינון סוג של אריג (למשל [panel] detriede). אף
סביר לחקן את הגרסה ולקרא טרטייר"א tarteire
(אריג מטטריה, אריג יקר ערך, שהובא מטורקיה).
אבל ייתכן, שהפתרון הוא עוד אחר. כפי שצינתי
ב"פירוש רש"י למסכת מועד קטן, יו"ל עפ"י כתב יד
ספרדי על ידי אפרים קופפר" (ירושלים, מקיצי
נרדמים, תשכ"א), ע' י"ח, מותר לראות בלעז זה לא
סוג של אריג, כפי שהבין בלונדהיים, אלא אופן
אריגה, ואז יכול להיות דיטריי"ט detreit "משוך"
(יותר טוב ממה שהסברתי שם) - זה תואם את הסברו
של רש"י על דרך משיכת המחט לעבודות תפירה
מסוימות.

1033 מועד קטן י: מפסיע
בשטי"ר bastir להכליב
ראה לעיל מס' 842. חסר בדפוסים.

1034 מועד קטן י: לסרוקי סוסיא
איסטרייליי"ר [lestreillier] estrelier
בתוספות דה"מ "ואין מונעין רפואה מכהמה"
קוראים: "לסרוקי סוסיא שפירש בקונטרס

1043 מועד קטן יא. אוהרי

רוש"א ruse מתקן לדיג

מצוי רק בדפוסים, מדפוס סונצינו ואילך. כפי הנראה זו המלה, שבצרפתית של היום הוראתה "מרמה, ערמה", או במשמעות של "מתקן מתחכם". אבל יש כמה ספקות בדבר: א) הצורה העתיקה שבימי רוש"י ותלמידיו, היא reüse (ריאוש"א?); ב) משמעות של "מתקן מתחכם, מלכדות, מצודה" אינה מתועדת בכלל.

1044 מועד קטן יא. דה"מ מעקה

למרפסת רינו"ש [Rhenus] Renus ריין (הנהר)

כשלמד בישיבות גרמניה, התפעל רוש"י מעבודות חיזוק אפיק הריין, על מנת למנוע שיטפונות. שם הנהר מובא כאן בצורה לטינית.

1045 מועד קטן יא. מרפסת

אלידור"ר aledoir מעבר, טיילת, מרפסת
מצוי רק בכתב-יד אחד ובפירוש רוש"י שבר"ף.

1046 מועד קטן יא. מחצלים

טרואיל"א truele כף של סידים
מצוי רק בפירוש רוש"י שבר"ף (ושם גרסת המשנה באמת "מחצלים" בניגוד למשנה שבתלמוד הגורסת "מחצלים").

1047 מועד קטן יא. קורה

אוברידור"ר ovredure משקוף

הגרסה שבדפוסים אוברטור"ר היא הגרמנית Oberthur (החלק העליון של הדלת), וזהו כפי הנראה המקור של המלה. אך היא התקבלה בצרפתית בצורה המקבילה ל"אטימולוגיה עממית", כאילו היא שם פעולה מן ovrir (לפתוח). השווה את הלעז הבא (מס' 1048) clavedure. בלונדוהיים רשם בטעות, שהלעז מצוי ב"דה"מ הפתח".

1048 מועד קטן יא. מנועול

קלבידור"א סגירה במפתח, מנועול
clavedure

אושטלי"ר בלע"ו, אבל אין הלעז מצוי בפירוש רוש"י שבידנו.

1035 מועד קטן י: אקורפיטא

מניידור"א manjedure איבוס
[mangedure]

1036 מועד קטן י: כסכוס

קובילי"ר cuveler לכבס (בתוך גיגית
(cuve=

1037 מועד קטן י: כסכוס

אינפשי"ר enpeser לעמלן
לעז זה בא במקום הקדום (מס' 1036) באחד מכתבי-היד, וכן בפירוש רוש"י שבר"ף ובחוספות (דה"מ "כסכוס").

1038 מועד קטן י: קירמי

טיילי"ש teiles בדים, אריגים
מצוי רק בפירוש רוש"י שבר"ף. ראה לעיל מס' 19.

1039 מועד קטן י: קיטורי בירי

[צ"ל: בידי] פרונציי"ר froncier לקפל (כפלים בשפת
הבגד לנו)
ראה לעיל מס' 865.

1040 מועד קטן י: בירי [צ"ל: בידי]

קלצונ"ש chalçons נעלי-בד
ראה לעיל מס' 105. מצוי רק בכתב-יד אחד (קלשונ"ץ) ובפירוש רוש"י שבר"ף (קלצינ"ש).

1041 מועד קטן י: דפנא

לוריי"ר lorier דפנה
ראה לעיל מס' 786. מצוי רק בפירוש רוש"י שבר"ף (לומי"ר).

1042 מועד קטן י: אקרא

פור"ט port נמל
מצוי רק בכתב-יד אחד.

1049 מועד קטן יא. מכבש
פריש"א pre[se] presse | מכבש (מתקן
לכבישת חמרים)

1050 מועד קטן יא. חציני
ברד"א barde | גרון של טפסן
מצוי רק בפירוש רש"י שבר"ף. אצל בלונדהיים הדף
רשום בטעות: במקום יא.

1051 מועד קטן יא. חציני
דולידור"א doleidoire | מעצר
(מעין גרון)

מצוי רק בכתב-יד אחד ("בחציני. פסל לועזין
דולידור"א"). בשאר כתבי-היד ובדפוסים מצוי הלעז
הקדום (מס' 1050).

1052 מועד קטן יא. כבשין
קונפושט"א | תערובת (מאכלים כבושים)
conposte
בצרפתית של היום: compote (מרק פירות).

1053 מועד קטן יב. לימודים
פלנקי"ש planches | קרשים

1054 מועד קטן יב: שירין
נרשקי"ש nosches | סיכות, מכבנות
ראה לעיל מס' 213.

1055 מועד קטן יב: כשותא
הומלון homlon | כשות
ראה לעיל מס' 370.

1056 מועד קטן יג. צרם
אנקריני"ר encrainer | לחרוץ (חריץ)
מצוי רק בכתב-יד אחד ובגרסה משובשת
(אדאנקי"ר). ר' מילנו של לוי (מס' 256).

1056 א מועד קטן יג: חלקין
פלייני"ש pleins | חלקים (לא מחוספסים)

לעז זה מצוי בפירוש רש"י (האמיוזי ספי וגראה)
למועד קטן, שאינו במהדורות התלמוד הרגילות
ומורסם בידי א' קופפר (ר' לעיל מס' 1032). שם
קוראים: "דשוז (במקום: רשקיל) חילקיהן. חלקין הן
[כשמסדיין] קליפתן פליני"ש בלע"ז. הבאנו משם רק
את הלעז הנ"ל, כי כל האחרים נמצאים ברש"י
הרגיל, או ממש במועד קטן (לעזים קרובות, רק
בפירוש שאצל הר"ף) או במקום אחר בתלמוד.

1057 מועד קטן יג: פול המצרי
פסול"א fasole | שערות
צורה אחרת של המלה: feisol (ר' לעיל מס' 531).
מצוי רק בכתב-יד אחד. ברש"י שבדפוסים מופיע
הביטוי "פולין" (דה"מ "הגרסות"). וזה כנראה
עיוות גרסת כתב-היד. אלא שאי-אפשר לבדוק, כי
בימי מלחמת העולם השנייה נהרס בית-הכנסת
בבורשא. ששם היה כתב-היד שמור.

1058 מועד קטן יד. שער
שייד"א seide | זיף
בצרפתית של היום: soie (זיף של חויר). מצוי רק
בכתב-יד אחד כדלהלן: "ושער מצער. כגון אותו
שער שלועזין שייד"א המצערות (!) לקטן מותר
לגלחו במועד" (המשך דה"מ "קטן הנולד במועד").

1059 מועד קטן יז: נתר
ניטר"א nitre | נתר (חנקן האשלגן)
מצוי רק בכתב-יד אחד, כדלהלן: "נתר. מין ארסה
שמכבסין הימנה ולעוזין ניטר"א".

1060 מועד קטן כב: שולל
בשטי"ר bastir | להכליל

1061 מועד קטן כב: מאחה
קוסדר"א cosdre | לתפור
הגרסאות שבמקורות (קוס"ר, קנש"ר) מושפעות כפי
הנראה מהצורה האיטלקית cosir.

1062 מועד קטן כג. מכבש
פריש"א pre[se] | מכבש (לגיהוץ בגדים)
[presse]

דפוסים כתובה בטעות המלה העברית "פירוש".
אצל בלונדהיים יש לחקן. כמו ברוב המובאות של
רש"י בערך זה: "מכבש" במקום "מכש".

1063 מועד קטן כג. גיהוץ
לישקיי"ר lischier לגהץ
חסר בדפוסים ובכתב-יד אחדים. אצל בלונדהיים
הדף רשום בטעות כד. במקום כג.

1064 מועד קטן כג. גרדא
ריפולי"ר refoler לחדש בדריכה (לחת
לבגד מראה של בגד
חדש על-די דריכה
לשם כיבוס)

מצוי רק בכתב-יד אחד כלהלן: "כנרא (!) דסרבלא.
רפולי"ר. כסרבל ישן שחקנהו (=שחקנהו) כעין
חדשים ע"י גרירה (!)". את הגרסאות אי-אפשר
לבדוק, כי מדובר בכתב-יד מבית-הכנסת בוורשא (ר'
לעיל מס' 1057).

1065 מועד קטן כג. חימוצתא
שרו"ק saroc | sarroc | מעפורת, חלוק
מצוי רק בכתב-יד אחד (שרו"ק) ובמובאה שב"אור
זרוע" (שרו"ק).

1066 מועד קטן כד. אונקלי
שוקניא"ה socanie | | חלוק
לא פעמו בלונדהיים. ואני מציע לקרוא שוקניא"ה
socanie (או שורקניא"ה sorcanie. או שונגניא"ה
soganie. או שושקניא"ה soscanie). בצרפתית של
היום souquenille. והוא חלוק ארוך מבר גס. המשמש
בגד עבודה וכדומה. ואולי נוספה השי"ן שבסוף הלעז
(שייפינ"ש. שייפינ"ש) מפני שטעו המעתיקים וחשבו
את היר"ד שבסוף "אונקלי" לסימן הריבוי.

1067 מועד קטן כד: דלוסקמא
טשק"א tasche שק
מצוי רק בכתב-יד אחד. אם הגרסה הנ"ל נכונה, יש
לראות בפירוש "ארוק" שבדפוסים תיקון מאוחר.
מפני שלהוציא ילד מחתך שק נחשב לביוזין.

1068 מועד קטן כה: כיפי
ארקי"ש arches קשתות (של גשר)

מצוי רק בפירוש רש"י שב"עין יעקב". כלהלן:
"כיפי דפרת אהדי. חומות הגשר בנויות עליהן
ארקא"ש בלע"ז". ר' בלונדהיים ב' (ע' 105).

1069 מועד קטן כו. (לשוללן) לשלול
בשטי"ר bastir להכליב
ראה לעיל מס' 842. מצוי רק בפירוש רש"י שבבר"ף.

1070 מועד קטן כו. מתנים
יירונ"ש jirons כנפי בגד
מצוי רק בפירוש רש"י שבבר"ף. כלהלן: "ל"א
סולמות כעין שלוקטין המתנים ירוש' בלע"ז".
בלונדהיים אומר, שהלעז הוא פירוש של "מתנים",
ולי נראה, שהוא פירוש של כל הביטוי "לוקטין
המתנים". כלומר מרמזים את הבד על המתנים
לעשות מעין קיפול לנוי.

1071 מועד קטן כז. ארוכות
אישפונדי"ש espondes לכבזבים, קרשים (שבשפת
המיטה) לאורך
מצוי רק בפירוש רש"י שבבר"ף. כלהלן: "דרגש.
מפרש בגמ' ערסא דצלא מטה שעושים שרים לישא
עמהם בדרך ונוקבין הארוכות שקורין אישפונדי"ש
וחולין בהן רצועות וגם בעור שפורסין עליו חלרין
רצועות וכשרוצין לתקנו עובבין רצועות העור
ברצועות של ארוכות ואח"כ תחבבין ארוכות בכרעים
וכשרוצין לפרקן מחירין הקרביטין והעור נופל
מאליו".

1072 מועד קטן כז. דה"מ קרביטיו
טרגפיט"א — | |
בלונדהיים ויתר על זיהוי לעז זה ופירשו: רק בניירות
שבצובונו הוא מביא השערות מהגרמנית: (1)
iragpüttele, חבית או סל בעל שני חבלים הנישאים על
השכם (היום Tragbutte); (2) iragpette, מיטה
מיטלטלת, אלונקה (היום Tragbett). בהסבירו את
השימוש במיטה מתקפלת, הנקשרת בשרוכים, רש"י
(כלומר אותה פרשן, שיוחס חיבורו לרש"י) משווה
מיטה זו לחפץ הנקרא בלע"ז טרגפיט"א (גרסת כתב-
היד היחיד המביא אותו), תרגיפני"א (גרסת דפוס
בומברג) או תרגיפני"א (גרסת דפוס סונצינו). אורשה

1079 חגיגה ד. דה"מ המקמץ
קורדוא"ן cordoan קורדובני (סוג מיוחד
של עור המיוצר
בעיר קורדובה
שבספרד)

כלונדיים מכין. שהלעז מסביר את דברי רש"י:
"צואת כלבים... לחקן בהם עורות". אך מסתבר יותר,
שהכוונה לעור זה עצמו.

1080 חגיגה ד: תוכחה
אפרובימינ"ט aprovement הוכחה
חסר בדפוסים. כפי הנראה רצה רש"י להראות,
באמצעות הצרפתית, את הקרבה של מושגי
ה"הוכחה" וה"תוכחה", כי המוכיח אדם על פשעיו
חייב להוכיח לו שפשע. ר' כלונדיים ב' (ע' 102-
103).

1081 חגיגה ד: אור
פורגון"ן forgon שפוד חתייה
ראה לעיל מס' 470.

1082 חגיגה יא. חומט
לימצ"א limace חילזון
לעיל מס' 290 היה מדובר ב"חילזון ערוס", אבל כאן
מחזרת קליפתו.

1083 חגיגה יב. מפולמות
מושטידי"ש mostedes לחות ((אבנים)
ספוגות (מים)
חסר בדפוסים.

1084 חגיגה יב. גערה (נזיפה)
אישקורי"ש עקרבנים (מגלב להצליף)
| | escorjes

חסר בדפוסים. לא פענחו כלונדיים, אלא כניירות
עובונז, שם הוא מביא escriis (אישקרי"ש) במשמעות
צעקות, גערות. גם חירם פרי (קריית ספר ה', תרפ"ח,
ע' 225) הציע אישקרי"ש escriis. הצעתי מתבססת על
ההנחה, שהמגלב מסמל את התוכחה.

1085 חגיגה יב. פקעיות
לימוישי"ל lemoisel פקעת (של חוטר)
| | lemoissel

להציע השערה: לפנינו צורה מקוצרת של טרג"א
אפיטייא"ה targe afeitiee, כלומר: מן שהותאם
(למי שנשוא אותו), וזה רומז לקשירת המגן לשריון
הלוחם בשרוכים לפי מידות גופו וצורכי תנועותיו.

1073 מועד קטן כז. קנקן
שישטיי"ר sestier כור (מידת
נפח גדולה)
מצוי רק בפירוש רש"י שבריי"ף.

1074 מועד קטן כז: כליבה
בייר"א bierre ארן-מחים
מצוי רק בפירוש רש"י שבריי"ף.

1075 מועד קטן כז: צרדא
קניב"ץ chenევaz בגד קנבוס
הוחלף בדפוסים עם המלה העברית "קנבוס" (ראה
להלן מס' 1516).

1076 מועד קטן כח. כוסילתא
פלימיא"ה flemie איזמל (להקזת דם)
מצוי רק בכתב-יד אחד, כדלהלן: "כוסילתא. כלי
אמנות שמכה בו פליומ"א בלע"ז".

1077 מועד קטן כח: ככא
יינציבי"ש jencives חניכיים
מצוי רק בכתב-יד אחד (יינבא"ש).

חגיגה

1078 חגיגה ג: אפרכסת
טרימויא"ה tremuie אפרכסת. משפך
(שדרכו מכניסים)
חומר לריחיים
(כדומה)

- 1086 חגיגה יב: דוק
טייל"א teile
ראה לעיל מס' 19.
- 1087 חגיגה יב: נשימה
אליינ"א aleine
- 1093 חגיגה כ: מגריפה
די"ל wadil [vadil]
יעה, מגרפה
רש"י מתאר כאן את הכלי: "כלי ברזל הוא שקורין
די"ל שגורפין בו אפר הכירה וגם מכדילין בו חאנים
המודבקות זו בזו". ר' מילנו של לוי (מס' 807)
ובלונדהיים פ' (ע' 129).

- 1088 חגיגה יג. (קרסוליאן קרסול)
קִיביל"א cheville [cheville] קרסול
- 1089 חגיגה טו. סחיפי
אדינטי"ר adenter להטות, להפיל
אפיים ארצה
- 1094 חגיגה כו: דולפקי
פלדישטו"ל faldestol כיסא מחקפל
חסר בדפוסים, ונמצא רק בכתב-יד אחד בצורה
מושפעת מהאיטלקית.

יבמות

- 1090 חגיגה טו. מולסי
בשטונ"ש bastons
בדפוסים קוראים בשטונאר"י bastonade. הלקאות
במקל (באיטלקית), ומסחבר, שגם גרסת כתב-היד
צריכה להתפרש במשמעות של "מכות במקל".
- 1090 א חגיגה טו: מגדל
מישטיי"ר mestier מזנון לשמירת אוכל
ראה לעיל מס' 155.
- 1091 חגיגה טז: סיריקון
צינדי"ר cender
שכיח יותר בצורה cendal במקורות הצרפתיים של
ימי-הביניים. הלעז חסר בדפוסים, ונמצא רק בכתב-
יד אחד ובגרסה משובשת, כך שיש ספק, אם הוא
מקורי.
- 1092 חגיגה יט. גממיות
וליד"א walede [valede] בקעה, ואדי
לי נראה, שאין כוונתו של רש"י לפרש בלעז זה את
הדה"מ גממיות, אלא "נחל שיפולי הרים, שקורין
וליד"א".
- 1095 יבמות ה: הכיפה
פוינ"ט point תך, תָּפֶר
- 1096 יבמות מג. מלקט
מולי"ש moles צבת (?)
למלה צרפתית זו לא מצאתי במילונים את המשמעות
"צבת", אלא "ריחיים" וכדומה. בדפוסים: טינלי"ש
tenalités. משמעותו צבת. — יש מקום לברר את
הבעיה. למה אין לעז אחד בין דף ה: לבין דף מג.
במסכת יבמות.
- 1097 יבמות מו. ארוסא
קִיבִישטֶר"א chevestre
א פ ס ר (ח ל ק
מ ה ר ת מ ה, שבו
מושכים את הבהמה
או את ה ס ו ס
בצווארם)
- 1098 יבמות מו. טפסא
אישקר"ן escrien קופסה (בעיקר
לתכשיטים)